

PONIRAVIKORTILLISEN NUOREN HEVOSHARRASTUS

Maria Harju

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Kevät 2004

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Harju, M. 2004. Poniravikortillisen nuoren hevosharrastus. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma. 91s.

Poniraviurheilu on uusi liikuntalaji Suomessa. Vuonna 2003 ajettiin 170 poniravilähtöä. Ponilähtöihin osallistumisoikeuden antavan ohjastajaluvan on ajanut reilut 700 yli kymmenvuotiasta nuorta. Ravihevosiin keskittynyttä nuorten harrastamista ei ole tutkittu Suomessa aiemmin. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää 10–12 -vuotiaiden poniravikortillisten nuorten motivaatiota harrastaa, hevosharrastuksen ilmenemistä sekä lajiin sitoutumista.

Aineiston keruu oli kaksivaiheinen ja se sisälsi sekä määrällistä että laadullista materiaalia. Määrällisen aineiston keräsin kyselylomakkeilla, jotka lähetin kaikille 10–12 -vuotiaille poniravikortillisille (n = 69). Jaoin harrastajat lomakkeiden vastausten perusteella neljään ryhmään ryhmittelyanalyysin avulla. Ryhmät olivat: ”aktiiviset harrastajat” (n = 18), ”hevosiin/poneihin keskittyvät” (n = 25), ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” (n = 16) sekä ”tallilla kävijät” (n = 10). Laadullisen aineiston keräsin haastattelemalla jokaisesta ryhmästä yhtä nuorta.

Tulosten mukaan nuoret harrastivat hevosia eri tavoin. Suurimmalla osalla harrastajista oli mahdollisuus hoitaa omaa tai hoitohevosta. Kaikilla halukkailla sitä ei kuitenkaan ollut. Poniravilähtöihin pääsi ohjastamaan vain murto-osa halukkaista, koska heillä ei ollut ajettavaa ponia. Tytöt ajattelivat harrastavansa hevosia edelleen aikuisenakin, kun taas pojat suunnittelivat hevosesta ammattia itselleen. Tärkeimpinä motiiveina harrastaa olivat suorituskorostuneisuus, kunnianhimo sekä sosiaalisuus.

Poniravikortillisilla harrastuksen lopettaminen on vähäisempää kuin liikuntaharrastusten lopettaminen yleensä. Tästä huolimatta nuorille olisi tarjottava lajin harrastusmahdollisuuksia entistä enemmän, jotta myös ne nuoret, joilla ei ole mahdollisuuksia omaan poniin, pystyisivät lajia harrastamaan. Ravinuorten omistamat ponit ovat tähän toimiva ratkaisu. Ohjaajien tulisi muistaa kasvatusvastuunsa ja korostaa reilun pelin merkitystä. Tärkeintä lajissa tulisi olla ponin hyvinvointi ja harrastamisen hauskuus, ei pakonomainen voiton tavoittelu.

Avainsanat: poniraviurheilu, liikuntamotivaatio, sitoutuminen

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 LIIKUNNAN HARRASTAMINEN	7
2.1 Käsitteiden määrittely	7
2.2 Omaehtoinen vapaa-aika.....	8
2.3 Harrastuksen lopettaminen.....	11
2.4 Sitoutuminen harrastukseen.....	12
2.5 Tutkimuksia hevosharrastuksesta	14
3 HARRASTUKSEN SYNTY JA MERKITYS	17
3.1 Harrastuksen alku.....	17
3.2 Harrastus kasvattajana	18
3.3 Harrastuksen vaikutus itsetuntoon	21
4 MOTIVAATIO	23
4.1 Liikuntamotivaatio	23
4.2 Liikunnan harrastuksen motiivit	26
4.3 Harrastuksen lopettaneiden motiivit	29
5 TUTKIMUSONGELMAT	30
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	31
6.1 Tapaustutkimus	31
6.2 Aineiston keruu.....	32
6.3 Tutkimusjoukko	33
6.4 Tutkimuksen kulku ja tutkimusmenetelmät.....	33
6.4.1 Kyselylomake	34
6.4.2 Teemahaastattelu	35
6.5 Aineiston analyysi.....	36
7 TUTKIMUSTULOKSET	38
7.1 Poniravieharrastaja	38
7.2 Harrastajaryhmien taustat ja tulevaisuus	44

7.2.1 Petra, aktiivinen harrastaja.....	47
7.2.2 Jukka, hevosiin keskittyvä.....	48
7.2.3 Veera, kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut.....	49
7.2.4 Miia, tallilla kävijä.....	50
7.3 Harrastajaryhmien harrastaminen.....	51
7.3.1 Petra, aktiivinen harrastaja.....	54
7.3.2 Jukka, poneihin keskittyvä.....	56
7.3.3 Veera, kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut.....	59
7.3.4 Miia, tallilla kävijä.....	60
7.4 Harrastajaryhmien sitoutuminen.....	62
7.4.1 Petra, aktiivinen harrastaja.....	64
7.4.2 Jukka, poneihin keskittyvä.....	65
7.4.3 Veera, kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut.....	65
7.4.4 Miia, tallilla kävijä.....	66
7.5 Poniravieharrastus liikuntaharrastuksena.....	67
8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS.....	69
8.1 Kyselyn luotettavuus.....	69
8.2 Haastattelun luotettavuus.....	70
8.3 Tutkimustulosten luotettavuus.....	71
9 POHDINTA.....	73
9.1 Päätulosten tarkastelua.....	73
9.2 Johtopäätöksiä ja tulevaisuuden tutkimusnäkömiä.....	75
LÄHTEET.....	78
LIITTEET.....	83
Liite1: Kyselysaate.....	83
Liite 2: Kyselylomake.....	84
Liite 3: Uudet luokittelut kyselylomakkeeseen.....	88
Liite 4: Teemahaastattelurunko.....	90

1 JOHDANTO

Suomalaisessa liikuntakulttuurissa on meneillään eriytyneen toiminnan kausi, jossa keskeinen teema on liikunnan sisällöllinen muutos. Tämä synnyttää uusia liikuntakulttuureja ja sen myötä urheilun ja liikunnan ilmiasusta on tullut aiempaa kirjavampaa. Uudet ihmisryhmät löytävät liikunnan ja harrastamisen motiivit ja sisällöt muuttuvat. Elämäntyyllilliset valinnat korostuvat – vakavan suorittamisen rinnalle on tullut hauskuus ja ilo. (Itkonen, 1996, 226–229.) Yksi tällainen uusi liikuntakulttuuri on muodostunut ja osin vielä muodostumassa poniraviurheilun ympärille. Tässä lajissa merkittävänä motivoivina tekijöinä harrastajilla ovat nimenomaan mukavuus ja harrastamisen riemu.

Vuoden 2000 keväällä käynnistyi maa- ja metsätalousministeriön rahoittama maaseudun kehittämisprojekti Raviurheilun nuorisotoimintahanke. Tämän hankkeen avulla raviradat käynnistivät nuorisotyönsä. Sen tarkoituksena oli tarjota nuorille hyvä harrastus, jossa painotetaan tasapuolisuutta, turvallisuutta, yhdessä toimimista ja reilua kilpailuhenkeä. Tällä hetkellä nuorisotyötä tehdään 20 raviradalla, ja ravinuoriin kuuluu 1500 lasta ja nuorta.

Olenainen osa ravinuorten toimintaa on poniraviurheilu. Suomessa on ajettu poniravilähtöjä 1990-luvulta alkaen jo ennen varsinaisen nuorisotyön aloittamistakin. Laji on mennyt eteenpäin vauhdilla: vuonna 1998 lähtöjä ajettiin 28, kun lähtöjen määrä oli vuoden 2003 lopussa 170. Pelkkä lähtömäärien lisääntyminen ei kerro kaikkea lajin nopeasta kehityksestä. Alkuvuosina kilpailuissa juoksi vain muutamia poneja, joiden valmennukseen ei oltu panostettu. Nykyään lähdöt ovat aina lähes täysiä, eli niihin osallistuu noin 16 valjakkoa, eikä yksikään poni kierrä rataa huonokuntoisena.

Poniravilähtöjä on ajettu jokaisella Suomen maakuntaradalla sekä pienemmillä radoilla. Valtaosa lähdöistä ajetaan perinteisinä kärrylähtöinä, jolloin kuljettaja istuu kärryillä ohjastamassa poniaan. Jonkin verran poneilla on ajettu myös monté-lähtöjä. Montéssa kuljettaja ohjastaa poniaan ratsain. Poniravilähdöissä saavat ohjastaa kuljettajat, jotka ovat suorittaneet poniajokortin. Alaikäraja tämän kortin suorittamiseen on kymmenen vuotta. Yli puolet poniravikortillisista nuorista on alle 18-vuotiaita, valtaosa on yläasteikäisiä, 12–15 -vuotiaita. Poniravit on tyttövaltainen ala, kuten hevosharrastus nuorten keskuudessa yleensäkin. Tällä hetkellä Suomessa on poniravikortti 709 nuorella, joista hiukan vajaa 80 on poikia.

Uudet harrastelajit kulkeutuvat maahamme erilaisia reittejä pitkin (Itkonen, 1996, 229). Poniraviurheilu on saapunut maahamme Ruotsista. Siellä lajilla on jo 15 000 harrastajaa ja lähes jokaisella raviradalla on oma poniravikoulu, jossa nuoret käyvät kursseilla. Suomessa tiedotusvälineet ovat ottaneet uuden lajin mielenkiinnolla vastaan, ja poniraviurheilu on saanut julkisuutta mm. uutislähetysissä.

Olen ollut mukana kehittämässä raviurheilun nuorisotyötä Suomessa. Jyväskylän Killerjärven raviradan ensimmäiset poniravilähdöt olivat organisoimiani. Muutoinkin ravitallien sekä ravikilpailujen ilmapiiri on minulle hyvin tuttu kasvuympäristö, sillä olen harrastanut lajia seitsenvuotiaasta. Nykyään kotipihassa on kahden hevosen talli ja olen ajanut raviajokortin. Itselläni ei ollut mahdollisuutta harjoitella raviurheilua turvallisesti ja ohjatusti pienten shetlanninponien avulla, mutta toivottavasti tulevaisuuden nuorilla on.

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, millaisia hevosharrastajia poniravikortilliset nuoret ovat sekä löytää harrastusta motivoivia tekijöitä. Tämä työ on ensimmäinen laaja tutkimus poniravikortillisista nuorista. Tavoitteena on, että tutkimustulosten avulla poniraviurheilua on mahdollista kehittää eteenpäin tiedostaen lajin heikkoudet ja vahvuudet.

2 LIIKUNNAN HARRASTAMINEN

Yksilön liikuntaharrastuneisuus on yhteydessä yhteiskunnan luomiin yleisiin harrastusedellytyksiin sekä yksilön oman elämäntavan tapahtumiin. Yksilön elämäntapa luo ehdot, joiden pohjalta kunkin ihmisen liikuntaharrastuneisuus määräytyy. (Vuolle 2000, 31.) Roos (1989, 17) kiteyttää liikunnan ja elämäntavan suhteen toteamalla, että liikunta ei ole suoranainen elämäntapa, vaan yksi alue, jolla elämäntapaa ilmennetään.

2.1 Käsitteiden määrittely

Harrastus on sanana johdettu sanan *harras* pohjalta, esim. `tehdä jotain hartaasti`. Suomen kielen perussanakirja (1990) selittää harras-sanana merkityksiä seuraavien sanojen avulla: `sydämestään antautunut, antaumuksellinen, innokas, uuttera, palava, vakaa, syvä`.

Liikuntailmiötä voi tarkastella ainakin kolmelta eri tasolta: biologis-fysikaalisena ilmiönä, yksilön käyttäytymisen ja yksilön tietoisten toimintojen tason ilmiönä sekä yhteiskunnallisena, yhteisötason ilmiönä. (Telama, Vuolle, Laakso 1986b, 17.) Tämän tutkimuksen tarkastelukulma on liikunta yksilötason ilmiönä. Tällöin Telaman ym. (1986b, 17) mielestä oleellista on se, mikä merkitys liikunnalla on yksilön toiminnoissa ja kuinka hän liikunnan kokee. Keskeinen käsite yksilötason tarkastelussa on liikuntaharrastus. Liikuntaharrastus tarkoittaa lähinnä vapaa-aikana tapahtuvaa fyysistä aktiivisuutta, joka tapahtuu henkilökohtaisen kiinnostuksen pohjalta. (Telama ym. 1986b, 17.) Organisoituneena se käsittää nuorten osallistumisen esimerkiksi urheiluseurojen toimintaan. Kaikki muu vapaa-ajalla tapahtuva liikunta, myös spontaani liikunta, on järjestäytymätöntä liikuntaharrastusta. (Nupponen, 1997, 21.)

Silvennoinen (1981, 6) mieltää hevosharrastuksen kuntoliikuntaharrastukseksi, jossa kilpaillaan toisten ratsukoiden ja itsensä kanssa. Poniraviurheilu on uusi laji ja vielä harvan nuoren harrastus, joten sitä ei löydy nuorten harrastuksista käsittelevistä tutkimuksista. Määrittelen Silvennoista (1981) mukailleen tutkimukseni aiheen – hevosharrastuksen, kilpailumuotona poniravit – kuntoliikuntaharrastukseksi ja tarkastelen tämän lajin liikkujia liikuntaharrastuksen kentässä.

2.2 Omaehtoinen vapaa-aika

Nuoren vapaa-ajaksi voidaan laskea aika, joka jää valveillaoloajasta jäljelle koulun käynnin, syömisen sekä muun itsestä huolehtimisen jälkeen. Suomalaiset nuoret voidaan jakaa viiteen ryhmään vapaa-ajanviettotapojen mukaisesti: 1) velvollisuuksistaan huolehtivat, monipuolisesti toimeliaat ja harrastavat yleisaktivistit, 2) urheiluseuraharjoituksiin osallistuvat, urheilukilpailuja seuraavat kavereita aktiivisesti tapaavat liikkujat, 3) velvollisuus- ja hyötytehtäviä tekevät, runsaasti lukevat taideharrastajat, 4) tietokoneiden, videoiden ja TV:n parissa viihtyvät pelaajat 5) yllä lueteltuihin toimintoihin osallistumattomat yleispassiivit. (Nupponen & Telama 1999, 10.)

Juvonen (2000, 37) mieltää harrastuksen yleensä positiiviseksi asiaksi, joka tuo sisältöä elämään ja vaihtelua arkipäivään. Hänen mukaansa ihmiset saavat voimia voittaa jokapäiväisiä vastoinkäymisiä tekemällä vapaa-aikanaan haluamiaan asioita. Juvosen mielestä toiminta suunnataan itselle tärkeisiin toimintamuotoihin ja intressialueisiin. Hän jopa väittää, että suotuisissa olosuhteissa harrastus valtaa yhä suuremman osuuden harrastajan elämästä ja muuttaa harrastajan persoonallisuutta. Tällöin harrastuksen vaikutus ei rajoittuisikaan pelkästään vapaa-aikaan vaan muuttuisi yleistä toimintaa leimaavaksi ja ohjaavaksi elementiksi.

Puhakainen (2001, 20–37) tarkastelee harrastusta hieman eri näkökulmasta kuin Juvonen. Puhakaisen mukaan harrastus on lapselle tärkeä asia, koska sen avulla on mahdollista oppia tärkeitä taitoja pelien, kokoontumisten, kilpailujen sekä leirien aikana. Näitä taitoja ovat mm. yhteisön jäsenenä toimiminen, konfliktien ratkaisu sekä ystävyysuhteiden muodostus. Harrastamisen tärkeimmäksi motivaatiotekijäksi hän mainitsee lapselle ja nuorelle kaverit. Puhakaisen mielestä lapsi ja nuori eivät hae harrastuksesta ensisijaisesti valtaa, menestystä tai julkisuutta vaan ystäviä.

Tutkimuksen mukaan yleisimmät säännölliset vapaa-ajan viettotavat olivat kavereiden kanssa oleilu, musiikin kuuntelu, television/videoiden katselu sekä lehtien/kirjojen lukeminen. Näiden jälkeen seuraavaksi yleisin säännöllinen vapaa-ajan viettotapa oli liikunta joko organisoidusti urheiluseuroissa tai muuten. (Nupponen & Telama 1998, 23.) Organisoituun liikuntaan urheiluseuroissa osallistui 350 000 lasta ja nuorta, iältään 3–18 -vuotiaita. Suosituimpia liikuntalajeja olivat hөлkkä, kävely, uinti, pyöräily, jalkapallo sekä salibandy. Koulun lukukausien aikana päivittäisestä liikunnasta

noin 40 % tapahtui kotiympäristössä, noin 35 % koulun piha-alueella, noin 8 % koulun liikuntasalissa ja noin 16 % virallisissa liikuntapaikoissa. (Kujala 2001, 4–5.)

Vuodesta 1986 vuoteen 1998 aktiivisesti liikuntaa harrastaneiden poikien ja tyttöjen osuus on lisääntynyt. Kuitenkin tytöt harrastivat selvästi poikia vähemmän liikuntaa. Liikuntaharrastuksen lisääntymiselle on monia syitä, ja yksi niistä lienee uusien lajien tulo liikuntakartalle. Lajikirjon monipuolistuminen mahdollistaa erilaisten liikuntamotivaatioiden sekä liikunnallisten edellytysten huomioimisen. (Kannas & Tynjälä 1998, 7–9.) Tyttöjen ja poikien liikunta-aktiivisuus kehittyy samansuuntaisesti ja 12 -vuotiaana tämä aktiivisuus alkaa vähentyä molemmilla sukupuolilla. Pojat osallistuvat omaehtoiseen liikuntaan tyttöjä enemmän. (Nupponen 1997, 232.) Pojat kuluttivat keskimäärin kaksi kertaa tyttöjä enemmän aikaansa liikuntaan ja ulkoiluun. Arkisin pojat käyttivät keskimäärin runsaan tunnin ja tytöt puoli tuntia liikuntaan, viikonloppuisin molemmilla aika kaksinkertaistuu. (Telama, Silvennoinen, Vuolle 1986a, 56.) Eurooppalaisen vertailututkimuksen mukaan tyttöjen harrastuneisuus oli Suomessa muita maita aktiivisempaa. Tutkimus osoitti kaksi suomalaisille tyypillistä harrastamisen piirrettä: täällä sukupuolierot harrastuksessa olivat pienimmät verrattuna muihin maihin sekä omatoimisen liikunnan osuus oli suurempi kuin muissa maissa. Vastaavasti organisoidun liikunnan osuus oli pienempi kuin muissa vertailumaissa. (Nupponen, Telama & Laakso 1997, 6.)

Eniten liikuntaan käyttivät aikaa 10–12 -vuotiaat (Telama ym. 1986a, 56). Mielenkiintoista on huomata, että Telaman mukaan miehet käyttivät kaikissa ikäryhmissä keskimääräisesti enemmän aikaa liikuntaan kuin naiset. Tätä eroa hän selittää miesten pidemmällä ansiotyöpäivillä ja naisten kotitaloustöillä. (Telama 1986a, 70.) Perhesuhteilla on merkitystä naisten liikunnan harrastukseen, sillä naimisissa olevat harrastivat naimattomia, leskiä ja eronneita vähemmän. Miehillä tätä eroa ei esiintynyt. (Laakso 1986, 97.)

Liikuntaa ja urheilua pidetään yleisesti yhtenä suosituimmista harrastuksista. Näin toteavat mm. Ruoppila (1995, 165–167), Kannas ja Tynjälä (1998, 9) sekä Kinnunen (2001, 164–168). Kinnusen mukaan suosituimpien harrastusten joukkoon kuuluvat lisäksi lukeminen, musiikki, piirustus, tanssi, keräily sekä luontoon liittyvät harrastukset, kuten kalastus. Tutkijoiden näkemykset ovat liikunnan suosiosta harrastuksena yhtä mieltä, mutta muutoin käsitykset suosituimmista harrastuksista hieman eroavat Kinnusen tutkimuksessa (2001) verrattuna Nupposen ja Telaman (1998) tutkimukseen.

Telama (2000, 56–57) tarkastelee liikuntaa ja urheilua mielekkään vapaa-ajan käsitteen avulla. Mielekäs vapaa-aika on määritelty harrastukseksi, johon osallistutaan systemaattisesti. Se on riittävän merkityksellinen ja mielenkiintoinen harrastajalleen, jotta hän on valmis pitkän ajan kuluessa hankkimaan tarvittavat erikoistaidot. Kuusi ominaisuutta erottaa mielekkään vapaa-ajan vähemmän mielekkästä. 1) *Harrastuksen pysyvyys ja motivaation voimakkuus*: Yksilö osallistuu tilapäisistä häiriöistä tai esteistä huolimatta harrastukseen omasta halustaan, esimerkiksi huono sää ei häiritse. Tähän liittyy voimakas sisäinen motivaatio, hän harrastaa ilman vanhempien kehotuksia. 2) *Harrastusuran kehittyminen*: Yksilö voi jatkaa harrastustaan pitkään ja edetä sekä kehittyä siinä tiedoissa ja taidoissa. Joissain lajeissa tämä harrastusura voi kestää koko elämän. 3) *Henkilökohtainen ponnistelu*: Erityistaitoja ja -tietoja hankittaessa harrastajalta edellytetään ponnisteluja ja vaivannäköä. 4) *Pysyvät vaikutukset*: Harrastuksella on yksilöön liittyviä pysyviä vaikutuksia itsensä toteuttamiseen, minäkäsityksen kehittymiseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen sekä fyysiseen kehittymiseen. 5) *Ainutlaatuinen eetos ja alakulttuuri*: Harrastuksen ympärille kehittyy oma alakulttuurinsa omine arvoineen, uskomuksineen ja käyttäytymistapoineen. 6) *Voimakas harrastukseen identifioituminen*: Harrastukseen ja sen alakulttuuriin identifioitutaan, siitä puhutaan mielellään ja ylpeinä.

Harrastus on lapselle usein omaa, mieluisaa ja täysin vapaaehtoista tekemistä. Psykologisesti on yhdentekevää, kuinka pitkälle lapsi harrastuksessaan yltää, ja valtaosa harrastajista jääkin amatöörin tasolle. Tärkeintä on, että harrastus ja lapsen muun elämän tapahtumat osuvat kohdakkain. (Arajärvi 1992, 61–63.) Harrastuksessa mukana olevat lapset osallistuvat toimintaan vapaaehtoisesti ja ovat yleensä innokkaasti mukana (Karvinen, Hiltunen & Jääskeläinen 1991, 19; Puhakainen 2001, 43). Ruoppilan mukaan (1995, 165–166) merkityksellisiä harrastuksen käynnistäjiä ovat vanhemmat, sisarukset ja ikätoverit.

Harrastajan ei anneta aina tehdä kaikkia valintoja itse, vaan joissain tapauksissa omaehtoisuus muuttuu ylhäältäpäin ohjatuksi toiminnaksi. Instituutioiden tarjoamat harrastukset sisältävät yleensä suunnitelman, jonka mukaan toiminta etenee. Mitä päämääräsuuntauneempi harrastus on, sitä vähemmän lapselle annetaan mahdollisuuksia päättää omista tavoitteistaan. Tällä tavoin alun vapaaehtoisuus harrastetavan ja lajin valinnassa saakin uuden piirteen. (Metsämuuronen 1995, 17; Juvonen 2000, 37–38.)

2.3 Harrastuksen lopettaminen

Joskus käy niin, että harrastusinto lopahtaa, kun sen hyväksi pitäisi tehdä töitä. Tällaisille lapsille vanhempien painostuskaan ei ole aina riittävä syy jatkaa eteenpäin.

Mukautuvammat lapset taas pyrkivät miellyttämään vanhempiaan ja suostuvat jatkuvaan harjoitusrumbaan. Heille voi käydä niin, ettei normaalille leikille jää aikaa. (Arajärvi 1992, 66.) Vanhempien on patistaessaan lastaan harrastamaan muistettava, että pakonomainen toiminta ei johda pysyvään harrastukseen. Pahimmassa tapauksessa vastoin tahtoaan harrastava lopettaa harrastuksensa itsenäistytyään ja katuu lopettamispäätöstään myöhemmin. Vanhempien päämäärä on alun perin ollut hyvä, mutta lopputuloksena voivat olla hyvinkin kielteiset tunteet harrastusta kohtaan. Parhaimmillaan vanhempien kannustaminen harrastuksen jatkamiseen aikaansaa harrastuneisuuden, joka jatkuu aikuisenakin. Tervehenkinen kannustaminen ja pakottaminen ovat eri asioita. Vanhempien tulisi ymmärtää niiden ero. (Karvinen ym. 1991, 19; Juvonen 2000, 38.)

Aina vain nuorempana aloitettu organisoitu urheilu ei välttämättä johda elinikäiseen harrastukseen. Murrosiän koittaessa harrastus voikin äkisti loppua. Nuoren liikuntaharrastuksen ennen aikaista lopettamista kutsutaan drop outiksi. Alle 19-vuotiaista keskimäärin 28 % lopettaa lajin lisenssiharrastamisen kauden aikana tai sen jälkeen. Lisenssi tarkoittaa kilpailuihin maksettua osallistumisoikeutta. Osallistuessaan organisoituun liikuntaan, esimerkiksi urheiluseurassa, nuori tarvitsee tämän lisenssin päästäkseen kilpailemaan. Elämykset, kokemukset ja kyllästymiset kuuluvat lapsuuteen, ja uusien lajien kokeileminen on suotavaa. Näiden kokeilijoiden harrastuksen loppumisesta ei tarvitse olla huolissaan, sillä he löytävät äkkiä uuden harrastuksen itselleen. Sen sijaan lajiin sitoutuneen, eli useamman vuoden lajia harrastaneen, lopettaminen merkitsee enemmän. Välttämättä tutun lajin ja kavereiden jättäminen ei ole helppoa. Syynä harrastuksessa loppuun palamiselle voi olla se, että itse asetetut tavoitteet ylittivät omat resurssit. Liiallisten tavoitteiden takana voivat olla myös läheiset ihmiset. Harrastuksen jatkuvuutta voidaan parantaa panostamalla toiminnan laatuun. Erilaisilla tempauksilla saadaan kyllä nuoren mielenkiinto lajiin heräämään, mutta pysyvä sitoutuminen edellyttää enemmän. Organisoitun urheilun olisi tarjottava jokaiselle jotakin, eikä se saisi keskittyä pelkästään huippu-urheilun ympärille. Pelit ja kilpailut oikeassa suhteessa ovat olennainen osa harrastamista. (Lämsä & Mäenpää 2002, 12–13.)

2.4 Sitoutuminen harrastukseen

Sitoutuminen ja siihen liittyvät valinnat, arvot ja päämäärät osoittavat, mikä yksilölle on tärkeää (Juvonen 2000, 39). Sitoutuminen tarkoittaa psykologisessa mielessä sitovaa lupautumista tai emotionaalista kiinnittymistä sitoutumisen kohteeseen. Termin sisältö ei ole kuitenkaan aivan vakiintunutta psykologisessa kirjallisuudessa. (Shamir 1988, 240.) Kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa termi on yhdistetty erityisesti työelämään ja uraan, organisaatioihin sekä ihmissuhteisiin. Harvoin sitoutumista on kirjallisuudessa yhdistetty oppimiseen, omaehtoiseen oppimiseen sitäkin vähemmän. (Metsämuuronen 1995, 89–90.) Vapaa-ajan sitoutuminen on ristiriitainen termi, koska vapaa-aikaan liitetään useimmiten vapaus, spontaanisuus sekä itseilmaisuus. Sitoutuminen sisältää aina pakon tai vähintään vapauden rajoituksen, itsekontrollin sekä itsehillinnän. (Shamir 1988, 239.)

Shamir (1988) jakaa vapaa-ajan sitoutumisen sisäiseen ja ulkoiseen sitoutumiseen. Ulkoinen sitoutuminen tarkoittaa, että toiminnan jatkumisen taustalla vaikuttavat ulkoiset olosuhteet. Sisäinen sitoutuminen on taas ensisijaisesti motivoitunut tila jatkaa samanlaista toimintaa, sillä se kuvastaa tekijänsä sisäistettyjä tavoitteita, arvoja sekä normeja. Tällöin sitoutuminen on sitä vahvempaa, mitä keskeisempää toiminta on henkilön identiteetille. (Shamir 1988, 242–244.) Liikuntaharrastuksessa ulkoista sitoutumista luovat Silvennoisen (1987, 18) mielestä hyvä tulos, ennätyksen parantuminen, aineelliset palkinnot, matkustaminen, suoritus pisteet sekä aikuisen taholta tuleva tunnustus. Sisäisinä motiiveina liikunnassa hän pitää pyrkimystä virkistykseen, rentoutumiseen, hauskuuden kokemiseen sekä osallistumista harjoitteluun sen itsensä vuoksi.

Ulkoisen ja sisäisen sitoutumisen välillä on yhteyksiä. Sisäisesti harrastukseen sitoutunut alkaa vahvistaa sitoutumistaan ulkoisen sitoutumisen avulla. Tämä merkitsee sitä, että hän sijoittaa rahaa ja aikaa harrastukseensa. Yhteys voi kulkea toiseenkin suuntaan, jolloin ulkoinen sitoutuminen luo sisäistä sitoutumista. Ilman suurempaa kiinnostusta ostettu harrasteväline alkaakin innostaa harrastamaan. (Metsämuuronen 1995, 91; Juvonen 2000, 39.)

Lapsen omaehtoinen leikki perustuu pääasiassa sisäiseen motivaatioon. Kun aikuiset tulevat mukaan toimintaan, sen luonne muuttuu. Toiminnoilta aletaan odottaa täsmällisyyttä, kurinalaisuutta sekä harjoittelua. Mikäli aikuiset puuttuvat liian varhain ja korostuneesti lapsen leikkeihin, nämä saattavat tulla varhain haluttomiksi järjestää harrastuksiaan omaehtoisesti. (Silvennoinen 1987, 19–20.)

Sosniak (1985) on tutkinut erityislahjakkaiden lasten avulla sitä, kuinka saada oppija pysymään toiminnassa niin kauan, että hänestä tulee kyllin taitava. Hän huomasi, että taitotason kasvaessa sitoutuminen harrastukseen lisääntyi. Harrastaja tunsi olevansa jotain erityistä ja muiden ihailun kohde. Tämä kannusti harrastajaa entistä intensiivisempään työhön. Alkuvaiheessa harrastuksen käynnistäjänä ei ollut harrastaja itse vaan vanhemmat. Vanhemmat olivat koko ajan kiinnostuneita lastensa harrastuksesta, siitä keskusteltiin ja koko perhe oli siinä mukana. Vasta myöhemmin harrastus muuttui omaehtoiseksi toiminnaksi. (Sosniak 1985, 478–506.)

Juvonen (2000) on saanut tutkimuksessaan samansuuntaisia tuloksia. Hän toteaa, että intensiivisen sitoutumisen taustalla ovat harrastuksen alkuvaiheen positiiviset kokemukset sekä vanhempien kannustava ja aidosti kiinnostunut asenne. Lapsen harrastuksen alkuvaiheessa vanhemmat ovat usein harrastajaa sitoutuneempia toimintaan. Jos sitoutuneisuus kestää lapsella riittävän kauan, hän alkaa ajatella harrastuksen taitotason noustessa saavuttavansa jotain aivan erityistä. Tämä ajattelu vahvistaa entisestään sitoutumista. Ulkopuolisten kehu ja ihailu kannustavat lasta entistäkin intensiivisempään taitotason kohottamiseen. Näin päästään harrastuksen myönteiselle kehälle. (Juvonen 2000, 39.)

Kilpaurheilijat ovat kuntourheilijoita useammin ulkoisesti sitoutuneita harrastukseensa. Erityisesti kilpaurheilua harrastavien poikien harrastuksen taustalla ovat ulkoiset motiivit. Liian vahvasti ulkoisiin kiihokkeisiin tähtäävä toiminta heikentää sisäistä mielenkiintoa harrastusta kohtaan sekä osallistumisen itsensä tuottamaa tyydytyksen tunnetta. Tällöin nuoren omat pyrkimykset ympäristön tuntemiseen ja hallintaan jäävät taka-alalle. (Silvennoinen 1987, 18–19.) Metsämuuronen (1995, 192–195) on havainnut sisäisellä sitoutumisella samansuuntaista kehitystä kuin Silvennoinen (1987). Hän toteaa, että iän myötä urheiluharrastajien sisäinen sitoutuminen heikkenee.

Metsämuuronen (1995, 92) on kehitellyt indikaattoreita, joiden avulla sisäistä ja ulkoista sitoutumista voi mitata. Sisäisen sitoutumisen mittarina toimii hänestä se, kuinka merkityksellisenä yksilö pitää itsellään kyseistä harrastusta. Mitä merkityksellisempi se on, sitä enemmän henkilö on siihen sisäisesti sitoutunut. Ulkoisen sitoutumisen mittarina hän käyttää harrastukseen liittyvien oheisasioiden yleisyyttä. Tällöin alan televisio- ja radio-ohjelmien seuraaminen, alan kirjallisuuden lukeminen sekä rahan, voiman sekä ajan käyttö harrastukseen kuvastavat ulkoista sitoutumisen määrää.

2.5 Tutkimuksia hevosharrastuksesta

Oma aiheeni, poniravieharrastus on yliopistollisena tutkimuskohteena uusi. Suurin syy tähän on varmasti se, että itse lajikin on hyvin tuore ja vielä melko lailla pienen piirin tuntema. Etsiessäni aiheeseen liittyviä graduja hämmästyin sitä, että koko hevosharrastus on niukasti tutkittu alue siitä huolimatta, että hyvin suuri osa tytöistä jossain iässä on ns. hevoshulluja. Nuorten tyttöjen tallilla käyntiin on haettu selitystä viidessä pro gradu -työssä. Kaksi niistä on tehty kasvatustieteen laitokselle, kaksi psykologian laitokselle ja yksi sosiologian laitokselle. Jyväskylässä aiheesta ei ole valmistunut yhtään opinnäytetyötä. Tarkastelen ohessa näitä pro gradu -töitä hyvin lyhyesti, sillä niiden tutkimaa ratsastustallikulttuuria ykkös-, kakkos- ja kolmoshevosenhoitajineen ei mielestäni voi verrata ravitalleilla vallitsevaan kulttuuriin. Molemmissa harrastuksen väline on hevonen, mutta siihen yhtäläisyydet jäävät.

Vanhin näistä pro graduista on Tolosen 1987 tekemä työ, joka käsittelee tyttöjen tallilla muodostamaa tyttökulttuuria. Päätuloksena hänellä oli huomio siitä, että suhde hevoseen alkaa jo ennen harrastuksen alkua lehtien sekä kirjojen välityksellä. Tyttöjen suhde hevoseen muuttui ajan myötä. Tolonen jakoi tytön ja hevosen suhteen kolmeen vaiheeseen: 1. tutustumisvaihe, 2. leikkivaihe, 3. vastuvaihe. Ensimmäisessä tyttö ihastuu hevoseen kuulemiensa kertomusten perusteella ja alkaa haaveilla unelmahevosesta. Jouhien ja muiden tavaroiden keräily kuuluu tähän vaiheeseen. Toisessa aletaan käydä tallilla säännöllisesti ja opetellaan sääntöjä. Tallikulttuuriin sosiaalistutaan. Kolmannessa tallikulttuurin arvot on sisäistetty, tyttö on hevosenhoitajana vastuuntuntoinen ja vaikutusvaltainen. Hän ymmärtää, että kaikki maksaa ja haaveilee joko hoitohevosen ostosta tai maallemuutosta ja kilpahevosen hankinnasta. Tolosen aineisto on kerätty yhdeltä helsinkiläiseltä ratsastustallilta haastatteluin.

Uusitalo (1995) on tutkinut kouluikäisten ja varhaisnuorten tyttöjen hevosharrastusta. Tutkimuksen viitekehystenä olivat kehityspsykologiset teoriat, erityisesti psykososiaalinen kehitysteoria. Hän lähestyi aihetta laadullisin menetelmin haastattelemalla teemahaastattelun keinoin 11 tyttöä. Haastattelun lisäksi aineistoa kerättiin tyttöjen pitämien harrastuspäiväkirjojen avulla. Esitystapa tutkimuksessa oli kuvaileva. Uusitalo ei käyttänyt tutkimushypoteeseja, vaan hän pyrki saamaan mahdollisimman laajan kuvan siitä, mitä tämä tietty harrastus tutkituille tytöille merkitsee. Aineiston perusteella keskeisiksi teemoiksi nousivat tallin sosiaaliseen

yhteisöön liittyminen, hoitohevosen keskeinen osa oman roolin jäsentäjänä sekä mielekkään ja tärkeäksi koetun työn tekemisen mahdollisuus tallilla. Tutkimuksessa pohdittiin hevosharrastuksen mahdollisuuksia kehitystehtävien ratkaisuihin ja uusien taitojen harjoittelussa. Uusitalo pyrki tutkimuksessaan rakentamaan prototyypin hevostyöstä. Hevostyttö oli hänestä tunnollinen tallilla kävijä, jolle hoitohevonen ja tallin sosiaalinen yhteisö olivat tärkeitä. Tutkimusta lukiessani mieleeni heräsi kuitenkin epäily, voiko hevostyttöjä muotittaa yhteen kaavioon.

Kivimäki (1996) tarkasteli hevostytöiden keskeisiä piirteitä ja ominaisuuksia, erityisesti ratsastustallilla tapahtuvaa identiteettityötä. Tutkimuksen tärkeimmät kysymykset olivat: Miksi hevosharrastus on tytöille tärkeää? Millaisia pyrkimyksiä he harrastuksensa avulla haluavat toteuttaa? Millaisia muotoja tyttöjen sosialisointiprosessi saa hevostytöidessä? Hän vertaili omaa aineistoaan nais- ja tyttöjä tutkivissa esitettyihin käsityksiin tyttöjen persoonallisuuden ja identiteetin rakentumisesta. Hevosharrastuksen merkityksiä hän tutki teemahaastattelun keinoin haastatteleamalla seitsemää hevostyttöä, jotka käyvät samalla ratsastustallilla Tampereen seudulla. Aineiston hän analysoi laadullisesti. Kivimäen päätulos oli, että hevostytöt pyrkivät pois ahtaasti ymmärryksestä tyttärydestä ja käyttävät itsenäisyyden, arvostuksen ja päätösvalan tavoitteluun kulttuurista luovuuttaan. Kivimäen mielestä tyttöjen hevosharrastus käytäntöineen oli yksi esimerkki tyttökulttuurin murroksesta. Tallilla tytöt rakentavat läheisten ihmissuhteiden verkoston, jossa he voivat tuntea itsensä muiden hyväksymiksi. Tämä vahvistaa heidän identiteettiään. Vastuullisen toimintansa avulla tytöt luovat tallille oman autonomisen tilansa, jossa heillä on valtaa, vastuuta, velvollisuuksia sekä oikeuksia. Tallilla tytöt otetaan vakavasti ja heidän asiantuntemustaan arvostetaan. Harrastuksen tärkeitä elementtejä Kivimäen mukaan olivat myös pelon voittaminen ja itsensä ylittäminen.

Pesonen (1996) on tutkinut hevosharrastusta neljän pääongelman avulla: hevosharrastuksen aloittaminen, lajin sosiaalinen ja työkasvatuksellinen merkitys, harrastuksen ydinkohdat, hevosystävyyden. Tutkimus oli empiirinen kvalitatiivinen triangulaatiotutkimus, jossa aineisto käsitti 36 joensuulaista lasta, jotka hän haastatteli teemahaastattelun keinoin, observoi sekä teetäti kyselylomakkeen. Harrastuksen aloittamiseen vaikuttivat eniten perhe, sukulaiset sekä tuttavat. Harvemmin lajiin päädyttiin ystävän välityksellä. Hevosharrastajat harrastivat mielellään myös muita luonnonläheisiä liikunnallisia lajeja sekä kädentaitoja, kirjallisuutta ja musiikkia. Harrastuksen ydinkohtana Pesosen mukaan oli lajin viehättävyys: oma-aloitteinen

toiminta ja ratsastuksen tuoma ilo. Tässä tutkimuksessa kirjallisuus perustui ratsastusalan ammattilaisten julkaisuihin, ja tuloksia peilattiin vain näihin. Tulosten tarkastelu kirjallisuuden valossa oli erittäin vähäistä ja kaikkiin pääongelmiin ei tulososassa palattu.

Kallioniemen (1997) tutkimus pohjautui ratsastusmaailmaan, erityisesti siihen mikä saa tytöt talleille. Teoriataustana olivat Maslow`n sekä Madsenin motiiviteoriat. Pyrkimyksenä hänellä oli löytää syitä juuri ratsastusharrastuksen valinnalle, miksi se on yksi suosituimmista harrastuksista ala-asteikäisten tyttöjen keskuudessa. Lisäksi hän tarkasteli hevostyttöihin liitettäviä mielikuvia. Tutkimusaineistona hänellä oli 22 tyttöä kahdelta espoolaiselta ala-asteelta, iältään he olivat 11–12 -vuotiaita nuoria. Tutkimusmenetelmänä Kivimäki käytti avointa kysymyslomaketta. Nuorten opettajat vastasivat omaan lomakkeeseensa. Aineistoa hän analysoi kvalitatiivisesti. Saatujen tutkimustulosten mukaan ratsastusharrastuksen suosiolle löytyi useita selittäjiä, korostuneimmin esiin nousi hevosen ja ratsastajan suhde, jossa pyrkimyksenä on yhteistyö ja ystävyys. Kallioniemi totesi, että ratsastusharrastus on kasvattava harrastus, jolla voi katsoa olevan myönteistä siirtovaikutusta tallin ulkopuoliseenkin elämään. Tutkimuksen mukaan hevostytöt menestyivät hyvin koulussa, mutta suhtautuivat koulunkäyntiin melko negatiivisesti. Hevostyttö on Kivimäen tutkimuksen mukaan omasta mielestään vastuuntuntoinen, reipas ja ahkera nuori, joka suorittaa annetut tehtävät loppuun asti.

Yhteistä näissä kaikissa pro gradu -töissä oli hevosia harrastavan nuoren innokkuus toimia hevosen kanssa. Jokainen näistä viidestä opinnäytetyön tekijästä havaitsi hevosharrastuksen olevan lajia harrastavalle nuorelle merkittävä.

3 HARRASTUKSEN SYNTY JA MERKITYS

3.1 Harrastuksen alku

Harrastuksen teoreettisissa viriämistutkimuksissa on päästy harvoin teoriavaihetta pidemmälle, sillä harrastuksen synty ei ole yksinkertainen asia (Metsämuuronen 1995, 29). Harrastumisen alun mekanismia ei varmuudella tiedetä, ei edes sitä onko sellaista olemassa (Metsämuuronen 1997, 38). Teoreettisia malleja ovat esittäneet mm. Collins (1970), Ruohotie (1976) sekä LeBlanc (1987). Collinsin mallissa keskeinen ajatus on: kun henkilö saadaan käyttäytymään eri tavalla, hän myös ajattelee ja tuntee eri tavalla (Collins 1970, 141). Ruohotien (1976, 25) mukaan harrastukset ovat eräs osa-alue persoonallisuudesta, ja ne muuttuvat samojen virikkeiden vaikutuksesta persoonallisuuden kanssa. LeBlancin (1987) malli on räätälöity selittämään musiikin kuuntelun kehittymistä. Siinä keskeisin idea on, että musiikkipreferenssipäätökset pohjautuvat musiikkistimuluskeihin, kuuntelijan kulttuuriympäristön ja kuuntelijan piirteiden interaktioon (LeBlanc 1987, 139). En näe tarpeelliseksi tarkastella tässä näitä teoreettisia malleja tarkemmin, koska ne eivät pysty selittämään riittävästi liikunnan harrastuksen syntyä.

Laakso (1981) selvitteli väitöskirjassaan liikunnan harrastuksen viriämiseen liittyviä tekijöitä. Hän pystyi selittämään miesten harrastuksen alun paremmin kuin naisten. Laakso totesi, että miesten aikuisiän liikuntaharrastusta voidaan selittää kasvu ympäristön – kodin, koulun, ystäväpiirin sekä joukkotiedotuksen – avulla. Nämä vaikuttivat suoraviivaisesti liikunnan harrastukseen. Naisilla tämä yhteys ei ollut yhtä johdonmukainen, sillä sitä ei voitu näiden edellä mainittujen tekijöiden avulla selittää. Laakson tutkimuksen mukaan toveripiirin mallikäyttäytyminen vaikuttaa paljon enemmän harrastuksien valintaan kuin vanhemmat. (Laakso 1981, 196–231.)

Ei voida osoittaa tiettyä ikää, jolloin harrastuksen kuuluu alkaa, mutta lapsen on saavutettava tietty kehityspsykologinen taso, ennen kuin harrastaminen on mahdollista. Määrätietoinen harrastaminen edellyttää lapselta pitkäjännitteisyyttä ja ahkerointia. Oppimisen lähtökohtana on ajatus: en osaa mutta tahdon oppia. (Arajärvi 1992, 64–65.) Freudin psykoseksuaalisen kehitysteorian mukaan 6–11 -vuotiaiden lasten seksuaalisuus on sublimoitu toiminnaksi, älyllisiksi harrastuksiksi, urheilemiseksi ja sosiaalisiksi suhteiksi. Tällöin lapsi elää tämän teorian mukaan latenssivaihetta. Teoria

korostaa varhaislapsuuden merkitystä, sillä se on yksilön luonteen kehittymisen aikaa. Freudin mallissa lapsi yrittää maksimoida tarpeentyydytyksensä ja vanhemmat rajoittavat sitä realiteetin ja moraaliperiaatteiden mukaisesti. Tämä psykoseksuaalinen kehitys etenee sykleittäin. (Kalliopuska 1987, 30–32.)

Lapsella voi olla useita harrastuksia samaan aikaan, tai ne voivat vaihdella nopeassakin tahdissa mielenkiinnon kohteiden mukaan. Latenssivaiheen alussa on hyvin tyypillistä, että lapset vaihtavat harrastusta ja omistautuvat harrastukselle toisensa perään. He keräävät postimerkkien ja muun keräämisen ohella erilaisia harrastuksia. On vaikeaa sanoa, mihin harrastukseen lapsi loppujen lopuksi päätyy. Tämä asettaa vanhemmatkin usein vaikean paikan eteen, sillä lapset tahtovat paljon ja heti. Heidän harrastuksensa vaativat rahaa, palvelua ja sitoutumista. Lapsi haluaa harrastukseensa oikeat välineet, sillä kaikki on suoritettava todellisuuden mukaisesti. Äkkiä harrastus voi vaihtuakin toiseksi, ja vanhemmille jää suuri vastuu ja velvollisuus esimerkiksi lemmikkieläimestä. (Rödström 1992, 69–70.)

3.2 Harrastus kasvattajana

Liikunta on aktiivista toimintaa, jossa sisäinen motivaatio on harrastajalla vahva erityisesti vapaa-ajan toiminnassa. Tämä aktiivisuus merkitsee, että sääntöjen harjaantuminen ei ole abstrakti tapahtuma vaan ne harjaantuvat käytännössä. Aktiivisuuteen liittyy lisäksi mahdollisuus asettaa omia tavoitteita, kohdata yksilöllisiä haasteita sekä kokea elämyksiä. (Telama 1999, 4–9.)

Nuoruus on motoristen valmiuksien ja liikunnallisten taitojen oppimisen aikaa. Samalla se on aikuisiän liikuntaharrastuneisuuden etsikkoaikaa. Myönteiset ja monipuoliset oppimiskokemukset nuoruudessa luovat pohjaa sille, että liikunnasta tulee läpi elämän kestävä harrastus. Yhteen lajiin keskittyminen antaa rajoitetut lähtökohdat liikuntaharrastuksen jatkumiselle eri elämänvaiheissa. (Vuolle 2000, 38; Telama 2000, 55.)

Mertaniemi ja Miettinen (1998, 16) listaavat liikunnan tarjoamat mahdollisuudet sekä uhkat seuraavasti:

MAHDOLLISUUDET:

- Fyysinen kehittyminen (luusto ja lihaksisto)
- Psyykkinen kehittyminen (itsetunto ja minäkuva)

- Sosiaalis- eettinen kehittyminen (kommunikaatio- ja yhteistyötaidot, moraalinen ajattelu
- Terveys ja hyvinvointi
- Liikunnallisen ja muiden terveiden elämäntapojen omaksuminen
- Uusien taitojen oppiminen
- Mielekäs vapaa-ajan vietto
- Ystävät
- Ilo ja virkistys
- Jännitys ja elämykset

UHKAT:

- Liian vaativat vanhemmat
- Taitamattomat ohjaajat
- Varhainen erikoistuminen
- Korostunut kilpailullisuus ja menestyksen tavoittelu
- Yksipuolinen harjoittelu
- Suorituspaine
- Aikuismaisuus
- Reilun pelin hylkääminen
- Omatoimisuuden puute
- Yhteistyön puute
- Yksilöllisyyden väheksyminen

Puhakainen (2001, 63) tarkastelee ohjaajan vastuuta lapsen liikunnassa. Hänen mielestään aikuisen rooli harrastuksessa on nimenomaan yksilön kasvuprosessin tukeminen sekä tietenkin taitojen opetus. Toiminnan perustana on oltava lapsen tarpeet ja kehitysedellytykset, ja jokaisen nuorten ohjaajan on muistettava oma kasvatusvastuunsa. Harrastus sinänsä ei takaa myönteisiä kehityspiirteitä, pitkäjänteisyyttä, hyvää itsetuntoa, moraalista ajattelua ja minäkäsitystä. Kaikki riippuu käytännön tilanteiden toteuttamisesta. Samaan tapaan Hakala (1999, 96–97) korostaa kasvatusprosessissa ohjaajan tietoisien valintojen merkitystä. Hakalan mukaan nuorten hyvinvointi edellyttää ohjaajalta vastuunsa tunnistamista tehdessään valintoja ja ratkaisuja. Ensisijaisena lähtökohtana on oltava lapsi ja tämän hyvinvointi. Telama ja Laakso (1995, 283) pitävät

Hakalan tavoin aikuisen roolia ohjaajana ratkaisevana, erityisesti aidot vuorovaikutussuhteet ovat heistä merkittäviä. Polvi (1998, 16–17) katsoo, että varsinkin liikunnassa ohjaajien pitäisi siirtää painopistettä liikuntataitojen hallinnasta yksilöllisyhteisöllisiin tavoitteisiin.

Liikunta harrastuksena tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia vuorovaikutukselliseen yhteistoimintaan, joka on edellytyksenä sosiaalis-eettiselle kehitykselle kouluiässä. Erityisesti organisoituun liikuntaan osallistuminen edistää auttamishalukkuutta, toisten huomioon ottamista sekä empaattisuutta. Eettinen kasvatus pyrkii kehittämään lapsen henkilökohtaista arvojärjestelmää, jonka pohjalta hän tekee moraalisia päätelmiä. Niitä tehdessään lapsi huomioi muut ihmiset. Merkittävintä sosiaalis-eettiselle kasvulle on lasten ja nuorten keskinäinen vuorovaikutus ja yhteistyö, joten omatoiminen liikunta vertaisryhmässä voi olla sosiaalisesti kasvattavaa. Tärkeää on myös aikuisten ja lasten välinen vuorovaikutus, mutta täysin aikuiskeskeisesti ohjattu liikuntaharrastus voi olla uhka nuoren vastuunoton kehittymiselle. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 14.)

Telama ja Laakso pohdiskelivat (1995, 275–288) moraalien kehityksen ja liikunnan harrastajan iän yhteyksiä. Tutkimuksissa kävi ilmi, että iän karttuessa päätökset ristiriitatilanteissa muuttuvat alemmaksi moraalisesta ajattelun tasosta osoittavaksi. Tämä päti varsinkin kilpaurheiluun. Telama ja Laakso olivat huolissaan siitä, että urheilu koetaan moraalin kannalta omaksi maailmaksi ja siinä hyväksytään sellaista, mitä tavallisessa arkielämässä ei hyväksyttäisi. Ruoppila (1995, 167) muistuttaa kuitenkin, ettei yllä kuvattu urheilun vaikutus nuoren eettis-moraaliseen kehitykseen ole suoraan siirrettävissä koskemaan muiden harrastusten eettis-moraalisia vaikutuksia.

Kilpailu vaikuttaa urheilijoiden ja valmentajien suhtautumiseen sääntöjä ja reilua peliä kohtaan. Kilpailu- ja pelitilanteet kasvattavat, koska niissä toimitaan yhteisten sääntöjen mukaan ja parhaimmillaan ymmärretään sääntöjen luonne kaikkia velvoittavaksi sopimukseksi. Pahimmillaan liiallinen kilpailun korostaminen vaikuttaa kielteisesti nuoren sosiaaliseen kasvuun. Nuoret oppivat äkkiä siirtämään tuomarille moraaliset päätökset oikeista ja vääristä toimintatavoista. Paras kasvatusympäristö on peleissä, joissa nuoret itse pitävät huolen sääntöjen noudattamisesta. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 14.) Yhteiskuntatieteilijöiden mielestä organisoitu urheilu on ideaalinen toimintamuoto harjoitella sosiaalista käyttäytymistä, sillä urheilu edustaa hyvin määriteltyä sosiaalista kenttää. Siinä hallitsevat tarkasti määritellyt säännöt sekä selvät

sanktiot, jotka vahvistavat sopeutumista ja karsivat ei-toivottua käyttäytymistä. (Patriksson 1995, 115.)

Muuttuvassa maailmassa suvaitsevaisuus ja ympäristötietoisuus ovat nousseet tärkeiksi asioiksi. Mertaniemi ja Miettinen (1998, 15) kuvaavat kuinka liikunta voi tukea näiden kehitystä. Suvaitsevaisuuden kehittymisen perustana on terve itsetunto. Liikunnan avulla pyritään vaikuttamaan myönteisesti minäkuvaan, joten liikunta tukee osaltaan suvaitsevaisuuskasvatusta. Liikunnan avulla olisi mahdollista tehdä enemmänkin: siinä kielen puuttuminen ei häiritse yhteistoimintaa, joten se voisi olla hyvä väline suomalaisten ja maahanmuuttajien kohtaamiseen. Liikuntaa ympäristökasvatuksen välineenä kirjoittajat tarkastelevat useiden liikuntalajien vaatimasta mahdollisimman luonnonmukaisesta ympäristöstä käsin. Liikunnalla on heistä moniin muihin maankäytön muotoihin verrattuna jopa ympäristöä säästävä vaikutus. Kestävää kehitystä palvelee parhaiten liikuntakulttuuri, jossa mahdollisimman moni voisi harrastaa mahdollisimman vähäisellä ympäristön kuormittamisella. Lähiympäristössä tapahtuva liikunta kuormittaa vähemmän kuin kaukana pitkän automatkan päässä oleva harraste. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 15.)

3.3 Harrastuksen vaikutus itsetuntoon

Lapsen käsitykseen omasta itsestä vaikuttavat kaikki ihmiset, jotka toimivat lapsen kanssa. Ympäristön vihjeiden mukaan lapsi muodostaa pala palalta käsitystä itsestään. Hyvä itsetuntemus, käsitys omista ominaisuuksista ja itsearvostus ovat kehityksen kulmakiviä. Harrastuksen parissa lapselle syntyy tilanteita, joissa lapsi pystyy tekemään itsestään havaintoja suhteessa muihin ihmisiin. Käsitys omasta suorituskyvystä on tärkeä minäkuvan muotoutumisessa. (Karvinen ym. 1991, 21.) Minäkuvan täytyy kuitenkin pohjautua rehellisyyteen. Omien hyvien ominaisuuksien tiedostamisen lisäksi normaaliin itsetuntoon kuuluu omien heikkouksien myöntäminen itselleen. Kuitenkin hyvät ominaisuudet tulee nähdä huonoja tärkeämpiä. Hyvä itsetunto tarkoittaa, ettei elämän arvo tule muiden antamasta arvostuksesta. (Keltikangas-Järvinen 1994, 17–22.)

Eri kykyjen kehittyminen muodostaa keskeisen osan latenssilapsen elämästä. Näillä valmiuksilla on suuri merkitys nykyiselle ja tulevalle identiteetille, minäkäsitykselle sekä itsetunnolle. Lapset vertaavat itseään muihin samanikäisiin, ottavat selvää, mitä nämä tietävät ja osaavat ja kuinka heitä tämän vuoksi arvostetaan. ”Kelpaanko minä?” on tärkeä kysymys. Lapsille syntyy vertailuja tehdessään

hierarkioita, joiden arvojärjestys vaihtelee eri kykyalueilla. (Rödström 1992, 74–75.) Itseluottamuksen kehittyminen edellyttää muilta saatua arvostusta, kannustusta ja hyväksyntää. Tärkeintä ei ole todellinen suorituskkyky, vaan se kuinka lapsi kokee oman suorituskkykynsä. (Telama 1994, 39–40.) Nurmen (1995, 266) mielestä käsitys omasta itsestä ohjaa myöhemmin elämässä tehtäviä valintoja.

Oman äänen, kehon tai jonkin esineen hallinta nostaa lapsen itsetuntoa. Monille lapsille tärkeäksi harrastukseksi ja itsetunnon kehittäjäksi muotoutuvatkin urheilu ja musiikki. Toiset taas erikoistuvat vaikkapa korvien heiluttamiseen tai vislaamiseen, sillä niilläkin saa arvostusta vertaisryhmässä. (Rödström 1992, 67.)

Harrastus voi tuoda mukanaan menestystä. Todennäköistä on, että joskus tulee myös huonoja päiviä. Tehtyä ei saa tekemättömäksi, ja epäonnistumisesta voi seurata suoranainen kriisi, josta selviämiseen tarvitaan ymmärtäväistä aikuista ja tervettä itsetuntoa. Hyvän itsetunnon pohjana on varhainen kokemus siitä, että lapsi on rakastettu ja arvokas ilman mitään tekoja tai suorituksia. Tämän sisäisen varmuuden avulla hän voi kohdata vastoinkäymisensä. (Arajärvi 1992, 67.) Hyvä itsetunto helpottaa omien virheiden myöntämistä epäonnistumisen jälkeen. Virheen tekeminen ei tarkoita, että on huono. Epäonnistumisen myöntäminen ei johda itsesyytökseen vaan pohdintaan, mitä tilanteesta voi oppia. (Keltikangas-Järvinen 1994, 22–23.)

Liikunnan vaikutuksesta minäkäsitykseen on olemassa erilaisia teorioita. Osa tutkimustiedosta viittaa siihen, että liikuntaan osallistuminen lisää fyysisen pätevyyden kokemuksia. Toistuessaan nämä kokemukset parantavat itsearvostusta. Mahdollista on, että liikunnan harrastajiksi valikoituvat sellaiset nuoret, jotka tuntevat itsensä jo valmiiksi päteviksi. Tutkimuksen mukaan noin 13 ikävuoteen saakka pelkkä liikuntaan osallistuminen takaa fyysisen pätevyyden kokemuksia riippumatta todellisesta suorituskkyvystä. Oman pätevyyden arviointiin vaikuttaa se, onko henkilö minä- vai tehtäväsuuntautunut. Tehtäväsuuntautunut saa pätevyyden kokemuksia oman yrityksen ja kehittymisen seurauksena. Minäsuuntautunut sen sijaan saa pätevyyden kokemuksia vertaillaessaan itseään muihin, ja huomattaessaan olevansa parempi kuin toiset. Voimakkaasti minäsuuntautuneelle nuorelle voittaminen on erityisen tärkeää. Tehtäväsuuntautuneisuus on yhteydessä sisäiseen motivaatioon. Tehtäväsuuntautuneet lapset uskovat, että liikuntataitoja voi oppia harjoittelemalla ja valitsevat itselleen haasteellisia tehtäviä. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 13.) Palaan tehtävä- ja minäsuuntautuneisiin tarkemmin liikuntamotivaation yhteydessä.

4 MOTIVAATIO

Tarkoitushakuisen käyttäytymisen ohjaajia ovat motiivit, aiheet ja tavoitteet (Shaffer 1994, 366). Nämä kaikki muodostavat yhdessä motivaation toimia. Tynjälä (1999, 98) määrittää motivaation voimaksi, joka ohjaa, suuntaa ja ylläpitää toimintaa. Jaakkola (2002, 101) toteaa, että motivaatio syntyy sisäisten ja sosiaalisten tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Sisäisiä tekijöitä ovat ajatukset, arvot sekä uskomukset. Sosiaalisiin tekijöihin luetaan kuuluviksi erilaiset vuorovaikutustilanteet, sosiaalinen ympäristö sekä siellä oleva motivaatioilmasto.

Motivaatiotutkimuksessa on useita suuntauksia, yhteistä näille kaikille on halu selittää yksilön toimintaa. Motivaatiokäsitysten peruslähtökohdat ovat suuntausten välillä hyvinkin erilaisia. Tarkastelen ohessa motivaatiota pelkästään liikunnan näkökulmasta, alan tutkimuksiin tukeutuen.

4.1 Liikuntamotivaatio

Puhuttaessa käyttäytymisen päämääristä ja motivaatiosta, usein nousee esille myös tarpeet. Nämä tarpeet voivat olla sekä biologisia että opittuja. Ihmisen käyttäytymistä suuntaavat tarpeet ovat nimenomaan opittuja. Tarve viittaa yleiseen tavoitteeseen ja se on käyttäytymistä liikkeellepaneva voima. Tarve voi olla liikuntaan suunnattuna esimerkiksi halu kohottaa kuntoa. Tämä yleinen tila ei kuitenkaan vielä saa yksilöä toimimaan, mutta on toimimisen sisäinen ehto. Silloin kun tarve fyysisen kunnan kohottamiseen saa ihmisen osallistumaan liikuntaan, tästä tarpeesta tulee liikuntaharrastuksen motiivi. Liikuntamotivaation ymmärtämisen kannalta oleellista on tarpeiden ja motiivien suhde toimintoihin ja toimintaan. Toiminta ei ole vain seurausta motiiveista vaan tarpeet ja motiivit kehittyvät ja muuntuvat toiminnassa. Liikuntaharrastus on voitu aloittaa terveydellisistä syistä, mutta sitä jatketaan rentouttavien vaikutusten takia välittämättä terveydellisistä vaikutuksista. Sama tarve voi saada tyydytyksen useissa erilaisissa toiminnoissa ja sama toiminto voi tyydyttää hyvin erilaisia tarpeita. (Telama 1986b, 152.) Pelkän tarpeen tyydytys ei selitä yksistään liikuntalajiin osallistumista, koska siinä tyydyttyvän tarpeen voisi moni muukin toiminta tyydyttää. Tiettyyn lajiin osallistumisen takana täytyy olla muutakin.

Liikuntamotivaatiota tutkittaessa etsitään syytä siihen, mikä saa ihmiset liikkumaan ja mikä heitä ylipäättään liikunnassa kiinnostaa. Näihin kysymyksiin vastausta etsiessä on otettava huomioon monenlaisia tekijöitä, sillä ihmisen toimintojen muodostamat hierarkkiset kokonaisuudet, motiiviselitysten monimuotoisuus, motivaation tiedostamisen aste, motivaation tiedollinen tai tunnevaltainen perusta sekä motiivien syntyminen ja kehittyminen toiminnassa vaikuttavat kaikki ihmisen liikkumiseen tai liikkumattomuuteen. (Telama 1986b, 151–153.)

Laakso (1981, 57–58) pitää liikuntaharrastuksia yleismotivaation ja tilannetekijöiden välisenä suhteena. Telama (1986b, 151) on Laakson kanssa samoilla linjoilla. Telaman mielestä tilannetekijät ovat tärkeitä, kun yksilö päättää kuinka hän kehittää toimintaansa. Näillä tilannetekijöillä hän tarkoittaa yleismotivaatiota sekä tilannemotivaatiota. Laakso ja Telama esittävät yleismotivaation tarkoittavan toiminnan pysyväisluonteista tavoitteisuutta tai pysyvää kiinnostusta tiettyä toimintaa kohtaan. Pysyvä harrastusmotivaatio edellyttää oppimisprosessia, jossa toimintakokemusten kautta muodostuu vähitellen toimintaa ohjaava yleismotivaatio. Tällöin harrastajan tavoitteisuus ei vaihtelee tilanteesta toiseen, vaikka saattaakin vähitellen muuntua ja muuttua toiminnan myötä. Tilannemotivaatio tarkoittaa päätöksiä, joita yksilö tekee kussakin toimitilanteessa. Tilannemotivaatiosta riippuu se, osallistuuko henkilö toimintaan vai ei ja kuinka intensiivisesti hän sen tekee. Tilannemotivaatioon vaikuttaa yleismotivaatio, eli yleinen kiinnostus toimintaan sekä tilanteessa vaikuttavat yllätykset ja toimintamahdollisuudet. Mitä vaikeampaa harrastukseen osallistuminen on, sitä voimakkaampi on yleismotivaation oltava, jotta toimintaan ryhdytään. Mikäli yleismotivaatio on voimakas, harrastus toteutuu lähes tilannetekijöistä riippumatta. Suotuisat tilannetekijät voivat motivoida liikkumaan, vaikka yleismotivaatio olisikin heikko. Jos yleismotivaatiota ei ole lainkaan, tilannetekijöillä ei ole vaikutusta. (Laakso 1981, 57–58; Telama 1986b, 151.)

Ihmiset eivät aina tiedosta kaikkia motiivejaan. Tämän vuoksi tärkeä ulottuvuus liikuntamotivaatiossa onkin tietoisuuden aste. Toiminnan päämäärien tiedostaminen ja tietoinen tavoitteenasettelu lisää toiminnan todennäköisyyttä ja pysyvyyttä. Liikuntamotivaatio voi syntyä siitä, kun henkilö pohdiskelee tietoisesti liikunnan merkitystä itselleen ja asettaa itselleen tietoisia tavoitteita. Tällaista pohdiskelua on terveyteen liittyvien motiivien taustalla, kuten tilannemotivaation valintatilanteissakin. Usein liikunnan taustalla on kuitenkin aivan muut syyt kuin rationaalinen pohdinta liikunnan merkityksestä. Liikunnassa koetaan erilaisia

tunne-elämyksiä, ja liikunta on vahvasti emotionaalisesti virittäytynyttä. Tavoitteena liikunnassa on hyvin usein tietyn tunnetilan saavuttaminen tai välttäminen. Osa näistä koetuista tunnetiloista on hetkellisiä elämyksiä, eivätkä varsinaisia motiiveja. Joka tapauksessa ne ovat hyvin tärkeitä yksilölle. (Telama 1986b, 152–153.)

Telama (1986b, 153) esittelee autonomiset motiivit ja kompetenssimotiivit mahdollisina motivoivina tekijöinä harrastaa liikuntaa. Motiivien funktionaalisen autonomian periaatteen mukaisesti toiminnan alkuun saattanutta tarvetta ei enää alun jälkeen tarvita, kun henkilölle on tullut tietystä toiminnasta tottumus ja automaattinen taito, joka ei enää helposti sammu. Tällöin taidosta itsestään tulee harrastusta motivoiva tekijä. Henkilö jatkaa harrastusta sen vuoksi, että osaa sen hyvin.

Kompetenssimotiiveilla tarkoitetaan sitä, kun yksilö motivoituu tavoittamaan sellaisia suorituksia, joissa hän kokee saavuttavansa tuloksia. Tällöin taito sinänsä ei ole tärkeintä vaan lajissa koettu menestyminen. Menestyminen taas on tärkeää ihmisen minäkuvalle. Menestyminen ei aina tarkoita voittamista, se on myös henkilökohtaisten saavutusten parantamista.

Motivaatiota voidaan käsitellä lisäksi tavoitenäkökulmasta.

Tavoitesuuntautuneisuusteoria painottaa tehtävä- ja minäsuuntautuneisuuden merkitystä motivaatiolle. Ne ovat yhteydessä yksilön arvioon omasta pätevyydestä sekä siihen, kuinka hän määrittelee taitoa vaativien tehtävien menestyksen. Tehtäväsuuntautuneet ihmiset painottavat omaa edistymistään ja kokevat menestyneensä oppiessaan jotain uutta tai hallitessaan tehtävän. Minäsuuntautuneet haluavat osoittaa paremmuuttaan, eli pätevyydenosoitukset ovat heille tärkeitä. Heille menestys on sitä, että on parempi kuin toiset. (Duda 1997, 5.)

Tämän teorian mukaan tehtäväsuuntautuneisuus johtaa myönteisiin motivaatiomalleihin. Tehtäväsuuntautuneet ihmiset yrittävät kovemmin, suoriutuvat tehtävistä taitotasonsa mukaisesti, valitsevat haasteellisia tehtäviä ja jatkavat yrittämistä. Tällainen käyttäytyminen ei teorian mukaan riipu siitä, ajatteleeko kyseinen ihminen olevansa tehtävässä kyvykäs tai arveleeko hän pätevyytensä olevan alhainen. Minäsuuntautuneisuus edistää motivaatiota niin kauan kun ihminen on varma kyvyistään. Motivaatio on kuitenkin lyhytikäinen ja haavoittuva, koska korkeat kyvykkyydenkokemukset ovat koko ajan uhattuina. Tehtäväsuuntautuneisuusteorian mukaan minäsuuntautuneisuus yhdistyneenä alhaisiin pätevydentunteisiin aiheuttaa motivaation laskua ja ongelmia. Harrastajan suoritukset voivat huonontua, hän voi luopua yrittämästä tai lopettaa koko harrastuksen. (Duda 1997, 6.)

Minä- ja tehtäväsuuntautuneisuus ovat kaksi eri ominaisuutta, ja niitä voi olla ihmisellä erilaisina yhdistelminä. Tähän vaikuttavat luonteenpiirteet sekä tilannetekijät. Sekä minäsuuntautuneet että tehtäväsuuntautuneet voivat pitää kilpailemisesta, mutta kilpailukokemusten merkitys sekä syyt lähteä kilpailemaan ovat erilaiset. Keskeinen ero näiden suuntautuneisuuksien välillä on siinä, kuinka suhtaudutaan häviämiseen. (Duda 1997, 6.)

4.2 Liikunnan harrastuksen motiivit

Liikuntaharrastusten motiiveja on tutkittu runsaasti. Tutkimusten tarkoituksena on ollut muodostaa liikunnan yleismotivaatiota kuvaavia perusdimensioita. Näiden motiivien määrä on vaihdellut kahdesta kahteenkymmeneen tutkimusten välillä. (Silvennoinen 1987, 11.)

Motiivilla tarkoitetaan tiettyyn kohteeseen suuntautunutta tarvetta (Telama 1986b, 152). Motiiviselitysten yleismalli jakaa motiiviominaisuuksien taustasyyt viiteen osaan: 1) taustatekijöihin, 2) välittömiin ulkoisiin tekijöihin, 3) sisäiseen tilaan tai väliintuleviin muuttujiin, 4) prosessiin sekä 5) tulokseen. 1) Taustatekijöillä viitataan sen hetkisen elämäntilanteen taustatekijöihin sekä aikaisempiin elämänvaiheisiin ja kehityshistoriaan. Liikuntaharrastuksen kannalta sosiaaliekologisen ympäristön muuttujista merkityksellisiä ovat henkilön koulutus, asuinympäristö sekä asuinpaikkakunnan liikunnalliset ja urheilulliset tekijät. Tärkeitä muuttujia ovat myös lapsuudenkodin sosioekonominen status ja liikunnallisuus sekä nuoruuden toveripiiri. 2) Välittömät ulkoiset tekijät tarkoittavat elämäntilanteessa olevia mahdollisuuksia ja tarjolla olevia ylykkeitä. 3) Sisäinen tila tarkoittaa melko pysyväisluonteisia ominaisuuksia, jotka vaikuttavat tavoitteiden toteutumiseen, käyttäytymisen suuntaamiseen sekä siihen, millaisia motiiveja yksilölle muodostuu.

Liikuntaharrastukseen liittyviä sisäisen tilan ominaisuuksia ovat suoriutumisen tarve, kunnianhimo, sosiaalisuus sekä ulospäinsuuntautuneisuus. Toimintaa rajoittavia ominaisuuksia ovat ahdistuneisuus, arkuus sekä pelokkuus. 4) Prosessi tarkoittaa toimintamahdollisuuksia sekä niiden arviointia, liikuntaan sovellettuna esimerkiksi mahdollisuuksia hiihtämiseen, säätilan arviointia, etäisyyttä hiihtopaikalle sekä mahdollisuutta saada hiihtovälineet helposti esille. 5) Tuloksena on toiminta, hiihtoesimerkissä hiihtolenkki tai sen tekemättömyys. Toiminnassa motiivit ja tarpeet saattavat muuttua tai niitä syntyy uusia. Näin harrastus suuntautuu uudella tavalla, uudet

ja muuttuneet motiivit joko vahvistavat sitä tai heikentävät, jolloin harrastus voi loppua. (Telama ym. 1986b, 23–24.)

Silvennoinen (1987, 14–15) esittelee liikuntatarpeiden mallin, jossa on kolme tasoa. Kattegoria A sisältää yleisen tason tarpeita, joiden tyydyttämiseen liikunta on vain yksi mahdollisista tarkoituksenmukaisista keinoista. Kattegoria B sisältää tarpeita, joiden tyydyttämiseen liikunta on paljon tarkoituksenmukaisempi kuin moni muu toiminta. Kattegoria C sisältää kaikkein eriytyneimmät tarpeet, jotka voidaan tyydyttää ainoastaan liikunnan kautta.

Liikuntamotiivit

Kattegoria A

- Sosiaalisten yhteyksien tarve
- Minäkäsityksen vahvistaminen
- Tietämisen tarve
- Luonnon kokemisen tarve

Kattegoria B

- Terveyden säilyttäminen
- Fyysisen suorituskyvyn ylläpitäminen
- Kehon kauneuden tarve
- Virkistuksen ja vaihtelun tarve

Kattegoria C

- Urheilullisen toiminnan tarve
- Urheilullisen suoriutumisen tarve

Telaman (1986b, 172) mielestä liikunnalla on eri merkityksiä ihmiselle elämänvaiheiden kuluessa, joten liikuntamotiivitkin muuttuvat jonkin verran. Telama on havainnut tutkimuksissaan, että ennen murrosikää lasten liikuntamotivaatio on vielä varsin eriytymätöntä. Tällöin tyypillistä on näille 7–9 -vuotiaille nuorille toiminnan itsetarkoitus, esimerkiksi ”saa potkia”. Poikien ja tyttöjen välillä on eroja jo tässä iässä, pojat korostavat enemmän kestävyyttä ja lihasvoimaa, kun taas tytöillä korostuvat esteettiset perustelut. Noin 11–12 -vuotiaana murrosiän kynnyksellä, suoriutumismotivaatio ja siihen liittyen halu kilpailla sekä sosiaalinen motivaatio ovat vahvimmillaan.

Silvennoinen (1987) tutki 11–19 -vuotiaiden liikunnan harrastusta ja löysi liikuntamotiiveille kahdeksan ulottuvuutta: motorisen kyvykkyyden, virkistymisrentoutumisen, sosiaalisuuden, ulkoilun, normatiivisen terveyden, suorituskorostuneisuuden, ulkomuotofaktorin sekä toiminnallisen terveyden. Silvennoinen (1987, 85) on eri mieltä Telaman (1986b) kanssa ja toteaa, että 11–19 -vuotiaiden nuorten tyttöjen ja poikien liikunnanharrastusmotiivit eivät eroa tilastollisesti merkittävästi toisistaan. Kuitenkin pojilla näkyy motiivina tyttöjä korostuneemmin suorituskorostuneisuus, tytöillä taas ulkoiluun liittyvät motiivit. Iän myötä suoritusharrastuneisuus, sosiaalisten ja motoriseen kyvykkyyteen liittyvien motiivien sekä terveystieteiden merkitys väheni. (Silvennoinen 1987, 131–135.) Sen sijaan virkistys ja rentoutumismotiivin sekä ulkomuotofaktorin merkitys kasvoi (Silvennoinen 1987, 79).

Metsämuuronen (1997) tutki harrastusmotiiveja perustaen tutkimuksensa Madsenin motiivihierarkia-teorialle. Tutkimuksen mukaan urheiluharrastuksissa korostuivat liikunnan tarve, kontaktimotiivi, yleinen aktiivisuus sekä jännityksen tarve. Vähiten painottuneita motiiviluokkia tämän tutkimuksen perusteella olivat mielikuvitus sekä luovuus. (Metsämuuronen 1997, 88–93.) Metsämuuronen (1997) mukaan urheiluharrastuksessa motiivistruktuuri on lähes identtinen verrattaessa vasta-alkajaa pidempään harrastaneeseen. Tästä hän päättelee, että urheiluharrastuksen alusta alkaen siinä korostuvat juuri kyseiseen harrastukseen liittyvät motiivit. (Metsämuuronen 1997, 130–131.) Metsämuuronen (1997) havaintojen mukaan iän myötä motiivien merkitys muuttuu. Valtamotiivi lisääntyy iän myötä, kontaktimotiivi pysyy suurin piirtein samanlaisena, iän myötä väheneviä motiiveja ovat: sosiaaliset motiivit, kognitiiviset motiivit sekä toiminnalliset motiivit. (Metsämuuronen 1997, 139–140.) Metsämuuronen (1997) tarkasteli samassa tutkimuksessa itse koetun taitotason ja motiivistrukturien eroa. Tuloksiksi hän sai seuraavaa: sosiaalisten motiivien painoarvo urheiluharrastusmotiiveina kasvaa tasaisesti taitotason kasvaessa, toiminnallisten motiivien merkitys kasvaa hiukan, kognitiivisten motiivien merkitys sen sijaan ei muutu ollenkaan. (Metsämuuronen 1997, 175–176.) Tutkimuksen mukaan eri sukupuolten välillä ei ole eroja motiivistrukturissa, tilastollisesti ainoat merkitsevät erot olivat valta- ja omaehtoisuusmotiiveilla. Miehillä korostui enemmän valtamotiivi, naisilla sen sijaan omaehtoisuus. (Metsämuuronen 1997, 203.)

4.3 Harrastuksen lopettaneiden motiivit

Usein harrastuksen loppumisen syitä on etsitty ulkoisista tekijöistä, kuten valmentajasta ja harrastajalle läheisistä ihmisistä. Metsämuuronen (1997) oli kiinnostunut tutkimuksessaan siitä, mitä harrastajassa itsessään tapahtuu ennen varsinaista lopettamispäätöstä. Muutosprosessi ennen lopettamista näkyy pidempään harrastaneilla sisäisen sitoutumisen heikkenemisenä jo puoli vuotta ennen harrastuksen lopettamista. Vasta-alkajilla tällaista ei tapahdu. Tästä Metsämuuronen olettaa, että harrastuksen lopettavilla sisäinen motivaatio laskee ja se aikaansaa lopettamispäätöksen. Erityisen altistavaa harrastuksen lopettamiselle on sen perustuminen ulkoisiin motiiveihin, esimerkiksi palkkioihin. (Metsämuuronen 1997, 266–267.)

Pidempään harrastaneiden keskeiset harrastusmotiivit eivät juuri eroa lajin harrastusta jatkavien ja lopettavien välillä, mutta motiivien keskiarvot ovat lopettaneilla selvästi jatkajia matalampia. Muita eroja pitkään harrastaneiden lopettamiselle / lajin jatkamiselle ei tutkimuksessa löytynyt. Vasta-alkajien lopettajien mekanismi on erilainen, sillä heitä yhdisti sekä omaehtoisuuden korostuminen että suuntautumaton yleinen aktiivisuus verrattuna harrastusta jatkaneisiin. Metsämuuronen (1997) tulkitsee, että sopivan ulkoisen painostuksen puuttuminen sekä jäsentymätön elämysten ja kokemusten etsintä saattavat altistaa drop outille. Kuitenkaan kummallakaan drop out -ryhmällä ei ole olemassa selkeästi lopettamiseen liittyviä motiiveja. (Metsämuuronen 1997, 272–279.)

Juvonen (2000, 43) tutki Metsämuuronen tapaan harrastuksen jatkamis- tai lopettamispäätökseen vaikuttavia tekijöitä. Hän selittää harrastuksen päättymistä tai jatkumista persoonallisilla tekijöillä, motivaatiolla, resursseilla sekä sosiaalisilla tekijöillä. Persoonallisiksi tekijöiksi Juvonen listaa lahjakkuuden, minäkuvan sekä maailmankuvan. Motivaatiotekijöinä hän pitää sisäisiä ja ulkoisia motiiveja, resurssitekijöinä aikaa, rahaa sekä harrastamahdollisuuksia yleensä. Sosiaalisiin tekijöihin kuuluvat ympäristön paineet, asenteet ja käytännöt.

5 TUTKIMUSONGELMAT

Nuoren liikuntaharrastus on vapaa-ajalla tapahtuvaa fyysistä aktiivisuutta, jonka taustalla on yleensä henkilökohtainen kiinnostus. On yhdentekevää, kuinka pitkälle nuori harrastuksessaan yltää, sillä pääasia on, että harrastus ja lapsen elämäntapahtumat osuvat kohdakkain. Mitä päämääräsuuntauneempaa toiminta on, sitä vähemmän nuorelle annetaan mahdollisuuksia päättää omista tavoitteistaan. Liikuntaharrastukseen osallistumiseen vaikuttavat motivaation voimakkuus sekä sitoutumisen vahvuus. Sitoutuminen on sitä vahvempaa, mitä tärkeämpää toiminta on nuoren identiteetille. Vapaa-ajan sitoutumista tarkastellaan sisäisen ja ulkoisen sitoutumisen avulla (Shamir 1988, 242–244). Liikuntamotivaatio kuvaa syitä, miksi ihminen liikkuu ja mikä liikunnassa kiinnostaa. Liikuntamotiivit ja tarpeet kehittävät ja muuntavat motivaatiota liikkua. 11–12 -vuotiailla vahvimpia motiiveja harrastaa liikuntaa ovat sosiaalinen sekä suoriutumismotivaatio (Telama 1986b, 172). Uusien lajien tulo liikuntakartalle on lisännyt tutkimusten mukaan aktiivisesti liikuntaa harrastavien nuorten määrää. Kuitenkin tytöt harrastavat liikuntaa selvästi poikia vähemmän. Suomalaisille on tyypillistä runsas omatoiminen liikunta sekä muita maita pienemmät sukupuolierot harrastuksissa. Tutkimusongelmani selvittävät poniravikortillisten nuorten vapaa-ajan hevosharrastusta liikunnan näkökulmasta.

Tutkimuksellani on neljä pääongelmaa. Ne ovat:

- Miten poniravikortillisten hevosharrastus ilmenee?
- Millaisia harrastusmotiiveja on hevosharrastuksen taustalla?
- Millä tavalla nuori on sitoutunut hevosiin / poneihin?
- Millaista liikuntaa poniravikortillisten hevosharrastus on?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tapaustutkimus

Tapaustutkimus soveltuu sellaisiin tutkimuksiin, joissa tutkimuskohteen rajausta voidaan suorittaa joko kategorisesti, funktionaalisesti tai tutkimuskohde on yksittäinen tilanne. Kategorisessa rajauksessa reaali maailmasta erotetaan fyysinen yksikkö tai yksikköjen joukko tutkimuskohteeksi. Funktionaalisessa rajauksessa tutkimuksen kohteeksi erotetaan jokin toiminnallinen kokonaisuus, prosessi, tapahtuma tai tapahtumasarja. (Laitinen 1998, 20.) Tapaustutkimuksessa tutkittava tapaus voi olla ihminen, ihmisjoukko, yhteisö tai laitos. Yhteen tapaukseen voi taten liittyä paljon ihmisiä, mutta nämä eivät ole satunnainen otos mistään perusjoukosta. Yleensä tutkittavaksi valittava kohde on muista erottuva tai aivan tyypillinen arkielämän tapahtuma. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen, Saari 1994, 10-12.)

Tässä tutkittiin poniravikortillisia nuoria, jotka muodostivat eräänlaisen yhteisön liikuntaharrastusten kirjossa. Liikunneharrastajien keskuudessa poniraviharrastajat olivat muista erottuva joukko jo pelkästään sen tähden, että harrastusvälineenä oli elävä eläin. Tästä poniraviharrastajayhteisöstä valitsin 10–12 -vuotiaat nuoret lähemmin tarkasteltaviksi. Rajasin aiheen Laitisen (1998, 20) esittelemän luokittelun mukaan kategorisesti. Näin ollen katson, että tutkimukseni lähestymistapa 1990–1992 syntyneisiin poniravikortillisiin on tapaustutkimuksellinen, vaikkakin tutkimusjoukko oli suhteellisen suuri. Kuitenkin liikuntalajien joukossa poniraviharrastus on vielä pieni oma yksikkönsä, eräänlainen tapaus itsekin.

Tapaustutkimus on empiiristä tutkimusta, jossa monipuolisia ja eri tavoin hankittua tietoa käyttäen tutkitaan nykyistä tapahtumaa (Yin 1983, 23). Lähestyin tutkimuskohdettani aluksi kyselylomakkeella, jossa oli sekä avoimia kysymyksiä että valmiita vastausvaihtoehtoja. Alustavan analysoinnin jälkeen tein vielä neljä teemahaastattelua, joiden tarkoituksena oli tuoda ryhmästä yksittäisiä tapauksia lähempään tarkasteluun. Toisin sanoen tutkin yhtä tapausta, jossa oli vielä alayksiköitä (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 161-162).

Tapaustutkimuksessa voidaan käyttää aineistona kuvaavaa tilastollista materiaalia, mikäli se auttaa merkittävästi luonnehtimaan kyseistä tapausta (Syrjälä ym. 1994, 10-12; Soininen 1995, 82). Soinisen (1995) mielestä tapausta kuvaavat tilastolliset

ainekset ovat paikallaan, kun pyritään selittämään ilmiötä. Yin (1983, 24-25) on asiasta eri mieltä. Hän toteaa, että tapaustutkimuksessa ei sitouduta mihinkään tiettyyn tutkimusmenetelmään, vaan tapaustutkimus voi pohjautua pelkästään kvantitatiiviseen aineistoon / kvalitatiiviseen aineistoon tai olla näiden sekoitus. Tässä tutkimuksessa toteutan Yin (1983) ajatuksia tapaustutkimuksen sitoutumattomuudesta tiettyyn tutkimusmenetelmään. Toimin Metsämuurosen (2003, 208) mainitseman mallin mukaan: kvantitatiivinen tutkimusote oli tutkimukseni peruslähtökohta, mutta aineistoa täydennettiin haastatteluilla.

6.2 Aineiston keruu

Käytän tutkimuksessani useita eri menetelmiä. Itse aineisto on kerätty sekä kyselylomakkeilla että haastatteluilla, ja kyselylomakkeita analysoidaan sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti. Tällaista erilaisten aineistojen ja menetelmien käyttöä samassa tutkimuksessa kutsutaan triangulaatioksi (Eskola & Suoranta 1998, 69). Denzin (1988, 511–513) on jakanut tutkimuksen triangulaation neljään eri tapaan: aineisto-, tutkija-, teoria- sekä menetelmätriangulaatioon. Tutkimuksessani on käytössä näistä tavoista menetelmätriangulaatio.

Eskola ja Suoranta (1998, 71) uskovat, että määrällisen ja laadullisen aineiston yhteiskäyttö triangulaation periaatteen mukaan voi parhaimmillaan tuottaa mielenkiintoisia tutkimustuloksia. Tätä he perustelevat sillä, että eri menetelmillä kerätyt aineistot täydentävät toisiaan.

Tutkimusmenetelmiä valitessani päädyin siihen, että menetelmätriangulaatio sopii hyvin tutkimukseeni. Pelkkä kyselylomake antaisi suppeita vastauksia. Jos olisin toteuttanut tutkimuksen pelkästään haastatteluilla, olisin joutunut turvautumaan satunnaisotantaan. Tällöin eivät olisi välttämättä kaikki harrastuksen sisällä olevat tyypit löytyneet. Käytin tyypillistä menetelmien yhteiskäytön kaavaa (Eskola & Suoranta 1998, 73) eli keräsin ensin kyselylomakkeen avulla tutkimuksen rungon, eräänlaisen yleisen kuvan tutkittavasta ilmiöstä. Teemahaastattelun avulla syvensin kyselylomakkeista esiin nousseita asioita.

6.3 Tutkimusjoukko

Tutkimuksen lopullista muotoa ja kohdejoukkoa miettiessäni olen tehnyt yhteistyötä Suomen Hippos ry:n nuorisovastaavan kanssa. Tavoitteena oli saada kattava kuva poniravikortin ajaneista nuorista Tutkimusyksikön muodostivat kaikki vuosina 1990–1992 syntyneet tytöt ja pojat (n = 80), jotka olivat ajaneet poniravikortin syyskuuhun 2002 mennessä. Poniravikortin myöntämisen alaikäraja on kymmenen vuotta, joten kaikki vuonna 1992 syntyneet poniravikorttikurssin käyneet eivät vielä olleet saaneet poniravikorttia. Valitsin tutkimukseeni juuri nämä 10–12 -vuotiaat nuoret, koska he ovat Freudin kehitysteorian mukaan psykologisesti samassa latenssivaiheessa.

Nuorten vastausinnokkuus hämmästytti, sillä määräpäivään mennessä olin saanut jo 59 vastausta takaisin. Kaikkiaan minulle palautui 69 lomaketta. Vastausprosentti oli 86 %. Kaikki nämä vastaukset tulivat ilman karhukirjeitä. Vastaamisaktiivisuuteen vaikutti varmasti Hippos ry:n lahjoittamat yllätyspalkinnot, joiden saajat arvottiin määräaikaan mennessä lomakkeen palauttaneiden kesken. Korkea vastausprosentti kuvastaa mielestäni nuorten innokkuutta kertoa hevosharrastuksestaan. Muutamiiin vastauslomakkeisiin nuoret olivat kirjoittaneet viestejä siitä, kuinka mukavaa oli vastata poniravivaiheisiin kysymyksiin.

Analysoin minulle palautettuja kyselylomakkeita (n = 69) ja luokittelin vastaajat heidän antamiensa vastausten perusteella neljään eri tyyppiin. Kesällä 2003 jatkoin tutkimusta haastatteleamalla joka ryhmästä yhtä mahdollisimman tyypillistä edustajaa. Haastattelujen tarkoitus oli syventää kyselylomakkeilla saatuja tietoja. Päämääränä oli saada kuvailevaa tietoa harrastuksesta.

6.4 Tutkimuksen kulku ja tutkimusmenetelmät

Tutkimusaiheeseen perehtyminen tieteellisestä näkökulmasta alkoi keväällä 2002, jolloin tein proseminaaritutkielmani yhdestä poniraviharrastajasta. Haastateltavani esiintuomat näkökulmat poniraviharrastuksesta ovat pohjana tämän tutkimuksen kyselylomakkeelle sekä kirjallisuuskatsaukselle. Päädyin kaksivaiheiseen aineistonkeruuseen, koska halusin tutkia poniraviharrastusta suuremmassa kohdejoukossa.

Suomen Hippos ry lähetti kyselylomakkeen saatekirjeineen kaikille 80:lle vuosina 1990–1992 syntyneille ponikortillisille viikolla 39 vuonna 2002. Viimeinen vastauspäivä oli 11. 10. 2002. Kesällä 2003 jatkoin tutkimusprosessia tekemällä

kyselylomakkeiden vastauksista havaintomatriisin ja luokittelin vastaajat erilaisiin ryhmiin. Muodostin yhteensä neljä luokkaa. Valitsin jokaisesta luokasta yhden tyypillisen tapauksen haastateltavaksi. Nämä haastattelut toteutin teemahaastattelun keinoin, sillä mielestäni sen keskeisimmät piirteet palvelivat parhaiten tarkoitustani (Hirsjärvi & Hurme 1988, 38). Minulla oli haastattelun aihepiirit teorian ja kyselylomakkeiden pohjalta valmiina, joten tiesin hyvin tarkasti mitä etsin haastatteluilla. Lomakehaastattelu olisi ollut hyödytön, koska tarkoitukseni oli nimenomaan saada tarkempaa tietoa eri harrastajaryhmistä kyselylomakkeiden jälkeen.

6.4.1 Kyselylomake

Ensimmäinen aineisto kerättiin kyselylomakkeilla. Aineisto toimi tutkimuksen runkona. Selvää teoriasta lähtevää painotusta ei lomakkeessa ollut vaan kysymykset olivat enemmänkin poniravieharrastusta kartoittavia. Tärkeimpänä asiana lomakkeessa pidin sisällöllisesti sitä, että kysymysten avulla oli mahdollista ryhmitellä harrastajia erilaisiin harrastajaryhmiin. Pyrin tekemään lomakkeesta vastaajalle mukavan vastata, eli kiinnitin huomiota lomakkeen pituuteen ja vastausvaihtoehtoihin. Kuten Valli (2001, 100) sekä Alkula, Pöntinen ja Ylöstalo (1994, 130) varoittivat, liian pitkä lomake aiheuttaa huolimattomia vastauksia sekä vastaamatta jättämistä.

Lomakkeessa oli kolmentyyppisiä kysymyksiä: avoimia, suljettuja sekä sekamuotoisia kysymyksiä (Heikkilä 1998, 48-51). Käytin useissa kohdissa sekamuotoista kysymystä. Harrastuksen alkusyitä tai parhaita kokemuksia on vaikea ennakkoon luokitella kattavasti. Tästä syystä käytin vaihtoehtoa ”*muu, mikä?*”. Kyselylomakkeen alkuun sijoitin avoimia kysymyksiä, jotka selvittivät henkilön taustatietoja. (Liite 2) Kysymykset etenivät poniravi-innostuksen alkusyistä talli- ja oheishevosharrastuksien sekä muiden harrastusten yleisyyteen. Näillä pyrin selvittämään vastaajan sitoutumista harrastukseensa. Seuraavaksi tulivat kysymykset, jotka selvittivät sitä, miksi vastaaja harrastaa poniraviurheilua. Yksi näistä kysymyksistä oli avoin, muut suljettuja strukturoituja kysymyksiä tai sekamuotoisia. Viimeinen avoin kysymys poniraviurheilun tavoitteista kokosi yhteen kaiken lomakkeessa kysytyyn.

6.4.2 Teemahaastattelu

Valitsin teemahaastattelun tutkimusmenetelmäksi, koska sen avulla on mahdollista tutkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia sekä tunteita (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48). Haastateltavat nuoret olivat erittäin motivoituneita. Omasta harrastuksesta puhuminen oli lapsista mieluisaa, jopa siinä määrin että jouduin välillä olemaan tiukkana, jotta sain keskustelun pidettyä tutkimuksen kannalta merkittävissä aiheissa. Nuoret olisivat halunneet kertoa omista hevosistaan sekä poneistaan ja kysellä haastattelijan hevosista vaikka koko haastattelun ajan. Haastattelujen aikana havaitsin saman kuin aiemmin lukiessani täytettyjä kyselylomakkeita – poniravieharrastajat olivat otettuja siitä, että joku on heidän tekemisistään ja ajatuksistaan oikeasti kiinnostunut.

Ravihevosiin painottuva hevosmaailma on itselleni hyvin tuttu, joten haastattelutilanteessa minun oli helppo keskustella haastateltavan kanssa. Oman hevostaustani ansiosta haastattelun aikana puhuimme haastateltavan kanssa yhteistä kieltä. Uskon välttäneeni kielestä johtuvat Hirsjärven ja Hurmeen (1988, 48) mainitsemat analyysivirheet. Haastattelussa sekä haastateltava että haastattelija tekevät koko ajan päätelmiä toistensa ajatus- ja tunnemaailmasta (Hirsjärvi & Hurme 1988, 48). Ennakoidakseni haastattelutilanteita loin jo ennen haastattelutilannetta nuoresta ennakkokäsityksen kyselylomakkeen vastausten perusteella. Tällä pyrin hyvään ajatus- ja tunneilmaston hahmottamiseen, jotta itse haastattelutilanteessa osaisin vetää oikeasta narusta oikeaan aikaan. Ehkä juuri yhteisestä kokemustaustasta johtuen haastattelujen ilmapiiri oli avoin ja luottamuksellinen.

Ennen haastatteluja laadin haastattelurungon ja muotoilin pääkäsitteiden ympärille iskusanoja. Haastattelurunko oli samantyylinen kuin proseminaaritutkielmassani hyväksi havaittu haastattelurunko (Liite 4). Tein teema-alueuuttelon hyvin pelkistetyksi ja iskusanamaiseksi Hirsjärven ja Hurmeen (1988, 36–41) mukaan. Tämä luettelo toimi haastattelutilanteessa muistilistana ja keskustelua ohjaavana tukipilarina. Muotoilin kysymykset haastattelutilanteissa nuoren harrastukseen sopivaksi. Tällaista menetelmää, jossa aihepiirit ovat tiedossa mutta niillä ei ole tarkkaa muotoa eikä järjestystä, kutsutaan puolistrukturoiduksi. (Hirsjärvi & Hurme 1988, 36–41.)

6.5 Aineiston analyysi

Aloitin kyselylomakkeiden analysoinnin luokittelemalla joidenkin kysymysten vastausvaihtoehdot uudelleen (liite 3). Poimin aineistosta tutkimusongelman kannalta olennaiset asiat, syötin aineiston SPSS-tiedostoksi ja korvasin muutamassa kohdassa tyhjän vastauksen yleisimmällä vastauksella. Vastaamatta jätettyjä kohtia oli ainoastaan tulevaisuuden tavoitteita käsittelevässä kysymyksessä. Muodostuneen matriisin luokittelin ryhmittelyanalyysin avulla luokkiin. En käyttänyt tässä ryhmittelyssä kaikkia matriisin kysymyksiä. Mukana luokittelussa olivat kysymykset: Mistä poniharrastus on saanut alkunsa? Kuinka usein käyt tallilla? Onko sinulla oma hevonen / poni? Mitä muuta hevoseen liittyvää teet? Mitä muuta harrastat hevosten lisäksi? Mistä harrastuksesta pidät kaikista eniten? Mikä on paras kokemuksesi ponin kanssa raveista? Mistä saat kaiken rahan harrastukseesi? Mikä on tavoitteesi poniraviurheilussa?

Ryhmittelyanalyysi soveltuu parhaiten tilanteeseen, jossa ollaan kiinnostuneita ryhmittelemään havaintoja, mutta ei tiedetä etukäteen luokitteluperustetta (Metsämuuronen 2003, 724). Alustavia luokkia ryhmittelyanalyysin avulla muodostui viisi. Yhteen luokista olisi tullut vain joitain tapauksia, joten etsin tämän luokan tapauksille lähimmän mahdollisen muun luokan ja lopullinen luokitteluni sisältää neljä harrastajatyyppeä. Analysoin näitä neljää harrastajaryhmää sekä jokaisesta ryhmästä haastattelemani nuorta.

Pyrin löytämään jokaiselle ryhmälle kuvailevan nimen, joka kertoisi jäsenistään oleellisimman tiedon lukijalle. Ryhmäjako: Ensimmäisen ryhmän, ”aktiiviset harrastajat”, jäsenet olivat aktiivisia, kaikessa mukana olijoita, ponin/hevosien kanssa touhuavia tulevia harrastelijoita. Toisen ryhmän, ”hevosiin/poneihin keskittyvät”, muodostivat ei niin aktiivisesti muuta harrastavat, tulevat hevosalan ammattilaiset, joilla vanhemmat olivat merkittävästi tukemassa harrastusta. Kolmas ryhmä, ”kaikesta hevosiin liittyvästä kiinnostuneet”, koostui ei niin aktiivisista tallilla kävijöistä, joille on tärkeää kaikki hevoseen liittyvä. Tässä ryhmässä on tulevaisuuden ammattilaisia sekä harrastelijoita. Neljännen ryhmän, ”tallilla kävijät”, muodostivat muiden mukana tallille menneet, jotka keskittyvät edelleen tallilla käyntiin eivätkä ole kovin kiinnostuneita hevosiin liittyvään muuhun oheistoimintaan.

Kuvailen poniravikortillisia yksinkertaisten frekvenssitaulukoiden avulla, jotta lukija saisi kuvan hevosharrastuksen intensiivisyydestä sekä tärkeydestä nuorille. Jatkan tarkastelua neljän harrastajaryhmän avulla. Harrastajaryhmien kuvailussa käytän

kunkin ryhmän edustajan haastattelua sekä kaikkien ryhmän jäsenten kyselylomaketietoja. Lopuksi tarkastelen poniraviurheilua vapaa-ajan liikuntaharrastuksena.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Selvitän ensin, millaisia harrastajia poniravikortilliset nuoret ovat kyselylomakkeiden vastausten perusteella. Sen jälkeen tarkastelen lähemmin nuorten sitoutumista ja harrastusmotiiveja. Etenen haastattelurungon pohjalta teemakokonaisuus kerrallaan eteenpäin eri harrastajaryhmiä kuvaillen käyttäen hyväksi ryhmän kyselylomakkeita sekä ryhmän edustajan haastattelua. Lisäksi tarkastelen poniraviharrastusta harrastusten kentässä, kuinka siinä ilmenee liikuntaurheilulle tyypillisiä piirteitä.

7.1 Poniraviharrastaja

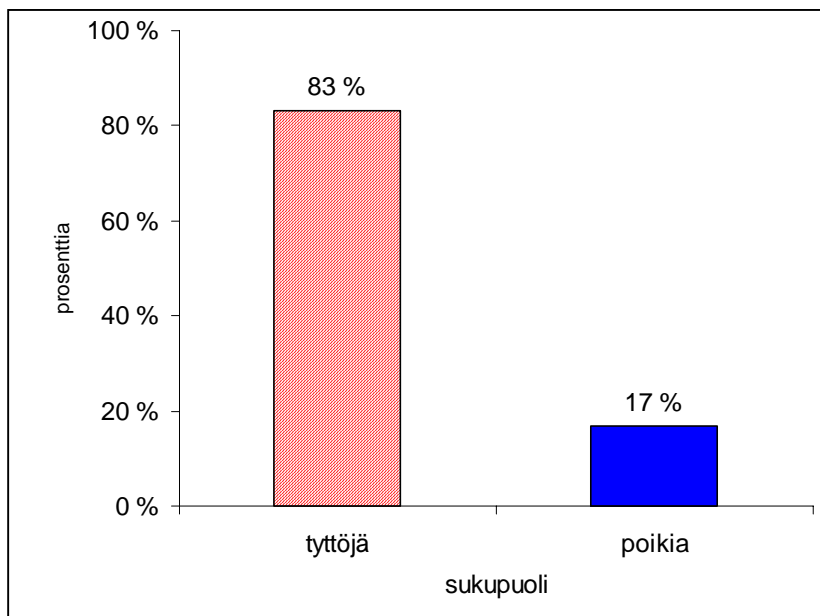
Valtaosa 69:stä vastanneesta oli syntynyt vuonna 1990. Heitä aineistossa oli 37 (54 %). Vuonna 1991 syntyneitä mukana oli 22 (32 %), ja vuonna 1992 syntyneitä 10 (15 %). Ravikortin voi ajaa puolta vuotta ennen kuin täyttää kymmenen vuotta. Kortin voimassaoloaika alkaa kuitenkin vasta kymmenvuotiaana. Näitä kolmea ikäluokkaa vertaillessa on havaittavissa selvää kortinajoajan alenemista, sillä valtaosa (62 %) vuonna 1990 syntyneistä oli ajanut poniravikorttinsa 2001, eli sinä vuonna, jolloin he täyttivät 11 vuotta. Vuotta nuoremmassa ikäryhmässä enemmistö (59 %) oli ajanut kortin samana vuonna, eli täyttäessään kymmenen vuotta. Vuonna 1992 syntyneistä vastaavaa vertailua oli vaikea tehdä, sillä kyselyhetkellä osa oli vielä alle kymmenvuotiaita, mutta jo kortin saaneista 30 % oli ajanut sen etukäteen vuonna 2001.

Suuri osa näistä 10–12 -vuotiaista ponikortillisista nuorista ei ollut ajanut lainkaan ravilähtöjä tai starttimäärä oli hyvin pieni. Kuten taulukosta 1 ilmenee, 80 % vastaajista oli ajanut viisi lähtöä tai vähemmän. Varsinaisia aktiivikilpailijoita vastanneiden joukossa oli vähän.

TAULUKKO 1 Ajetujen lähtöjen määrä

Ajetut lähdöt	Lukumäärä	%	Kertyvä %
0	31	44,9	44,9
1–2	15	21,7	66,7
3–5	9	13,0	79,7
6–10	6	8,7	88,4
11–20	7	10,1	98,6
21-	1	1,4	100,0
Yhteensä	69	100,0	

Valtaosa poniravikortillisista harrastajista oli tyttöjä, 83 %. Poikia oli vain 17 %. Poikia oli joka ikäkategoriassa muutamia, vuonna 1990 syntyneistä poikia oli 16 %, vuonna 1991 syntyneistä 23 % ja vuonna 1992 syntyneistä 10 %.

KUVIO 1 Poniravikortilliset sukupuolen mukaan

Sekä tyttöjen että poikien joukossa oli lähes saman verran (tytöt 46 %, pojat 42 %) ohjastajia, jotka eivät olleet ajaneet yhtään lähtöä. Poniravilähtöihin osallistuneista

kuljettajista pojilla oli ajettuja lähtöjä enemmän kuin tytöillä. Tytöistä vajaa neljännes (23 %) oli ajanut yhdestä kahteen starttia. Pojista neljännes oli ajanut kuudesta kymmeneen starttia.

Poniravikortillisista nuorista 70 % omisti hevosen tai ponin, 20 %:lla vastanneista oli hoitohevonen ja vain 10 %:lla vastanneista ei ollut hoidattavana hoitohevosta eikä omaa hevosta. Vastanneet nuoret olivat ahkeria tallilla kävijöitä, sillä 65 % vastaajista ilmoitti käyvänsä tallilla päivittäin. Oma hevonen lisäsi tallilla käyntitiheyttä (Taulukko 2). Lähes jokainen vastaaja ilmoitti käyvänsä tallilla ainakin kerran, pari viikossa.

TAULUKKO 2 Hoidettavan yhteys tallilla käyntiin

	Joka päivä	Melkein joka päivä	1–2 krt/viikko	Vielä harvemmin	Yhteensä
Oma hevonen	41 (85, 4%)	5 (10, 4%)	2 (4, 2%)	0 (0%)	48 (100%)
hoitoponi	3 (21, 4%)	5 (35, 7%)	5 (35, 7%)	1 (7, 1%)	14 (100%)
ei hoidettavaa	1 (14, 3%)	1 (14, 3%)	5 (71, 4%)	0 (0%)	7 (100%)
Yhteensä	45 (65,2%)	11 (15,9%)	12 (17,4%)	1 (1,4%)	69 (100%)

Tyypillisin hevosharrastuksen alkusyy oli sekä tytöillä että pojilla kodin hevosharrastus. Varsinkin pojille se oli merkittävä syy harrastuksen aloittamiselle. Vastaajista 83 % ilmoitti kyseisen syyn hevosharrastuksen viriämiseksi. Tytöillä vastaava prosentti oli 60. Tyttöjen hevosharrastuksen viriämiseen olivat vaikuttaneet naapurin hevoset 11 %:lla ja muut syyt 21 %:lla nuorista. Tytöt olivat kuvanneet näitä muita syitä mm. näin: ”*meille vaan pihaan käveli hevonen*”, ”*keksin vaan pienenä tykkääväni hevosista*”. Ilmeisesti osalla tytöistä ihastus hevosiin oli kestänyt niin kauan, ettei se varsinainen alkusyy ollut enää mielessä. He olivat yksinkertaisesti ihastuneet hevoseen vaikkapa televisiosta.

Korttikurssille nuoret oli innostanut ponin kanssa touhuaminen, 59 % vastaajista piti tätä syytä tärkeimpänä. Vanhemmat olivat saaneet 13 % kortillisista innostumaan poniravikortista. Tyttöjä korttikurssille vetivät näiden lisäksi: raveissa nähty ponilähtö 6 %, ravinuoret 4 % ja kaverit 3 %. Poikia nämä kolme viimeksi mainittua syytä eivät ole kurssille vetäneet, heistä 25 % ilmoitti muut syyt tärkeimmäksi innostajaksi poniravikorttikurssille. Muiden syiden takana oli luultavasti voiton tavoittelu ja tulevaisuuden ammattiohjastajuus, sillä tarkennukseksi oli kirjoitettu mm: ”*Minusta*

tulee yhtä hyvä kuin Moilasesta”. Moilanen on tällä hetkellä Suomen raviohjastajien ehdotonta eliittiä.

Tyttöjen ja poikien välillä oli mielenkiintoisia eroja siinä, minkä tilanteen he kokevat ravitapahtumassa parhaaksi. Yllättäen tytöt arvostivat voittoa parhaana kokemuksena enemmän kuin pojat, mutta voitto ei näyttänyt olevan paras kokemus tyköilläkään. Tyttöjen mielipiteet parhaasta kokemuksesta vaihtelivat melko tasaisesti. 28 % vastaajista oli sitä mieltä, että paras kokemus oli se, kun poni teki parhaansa. Tämän jälkeen ponista huolehtiminen ajon jälkeen, voitto, uusi ennätys sekä tunnelma radalla saivat kaikki 11 % :n kannatuksen. Pojat olivat melko yksimielisiä siitä, mikä heistä oli ravien paras kokemus. Peräti 67 % piti parhaana kokemuksena sitä, kun poni teki parhaansa.

Poniravikortilliset harrastivat varsinaisen hevosen kanssa tekemisen lisäksi monia hevoseen liittyviä harrasteita: hevoskirjoja, -lehtiä, ravinuoria, raveissa käyntiä, hevostavaroiden keräilyä, kirjeenvaihtoa ja internetin hevossivuja (taulukko 3). Näissä oheisharrasteissa tytöt olivat poikia aktiivisempia. Pojista 25 %:lla oli vain yksi hevosiin liittyvä oheisharraste, 33 %:lla näitä harrasteita oli kaksi, 25 %:lla kolme ja 16, 7 %:lla neljä. Tyköillä oli kaikilla vähintään kaksi oheisharrastetta, 21 % heistä harrasti kaikkia seitsemää edellä mainittua harrastetta.

TAULUKKO 3 Oheisharrasteet ja sukupuoli

	1 harraste	2 harrastetta	3 harrastetta	4 harrastetta	5 harrastetta	6 harrastetta	7 harrastetta	Yhteensä
Tyttö	0 (0%)	1 (1,8%)	4 (7,0%)	18 (31,6%)	15 (26,3%)	7 (12,3%)	12 (21,1%)	57 (100%)
Poika	3 (25%)	4 (33,3%)	3 (16,7%)	2 (16,7%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	12 (100%)
Yhteensä	3 (4,3%)	5 (7,2%)	7 (10,1%)	20 (29,0%)	15 (21,7%)	7 (10,1%)	12 (17,4%)	69 (100%)

Poniravikortilliset olivat aktiivisia harrastajia myös muissa harrastemuodoissa.

Valtaosalle hevoset oli kuitenkin se rakkain harrastus – tytöistä 77 % ja pojista 58 % piti eniten hevosharrastuksesta (taulukko 4).

TAULUKKO 4 Mieluisin harrastus tytöillä ja pojilla

	Hevoset	Muu harraste	Yhteensä
Tyttö	44 (77,2%)	13 (22,8%)	57 (100%)
Poika	7 (58,3%)	5 (41,7%)	12 (100%)
Yhteensä	51 (73,9%)	18 (26,1%)	69 (100%)

Poniravikortillisista pojista kaikilla oli ainakin yksi muu harrastus hevosten lisäksi (taulukko 5). Tytöistä 11 % harrasti pelkästään hevosia. Pojilla oli tyypillisimmillään 2–3 hevosiin liittymätöntä harrastetta, tytöillä 3. Osa tytöistä oli todella aktiivisia harrastusten määrän suhteen, sillä 23 %:lla oli neljä harrastusta tai enemmän hevosten lisäksi. Pojat eivät olleet yhtä kovia harrastusten keräilijöitä, sillä neljä harrastetta tai enemmän oli vain 17 %:lla.

TAULUKKO 5 Ei hevosiin liittyvät harrastukset

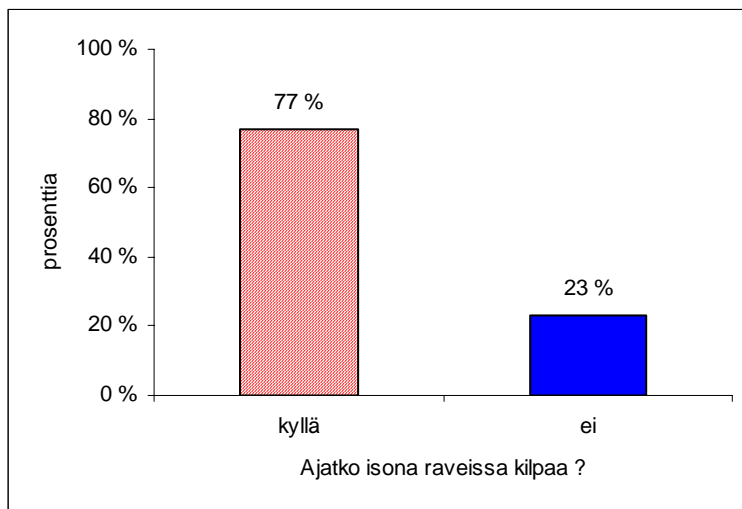
	0	1	2	3	4 tai enemmän	Yhteensä
Tyttö	6 (10,5%)	14 (24,6%)	8 (14,0%)	16 (28,1%)	13 (22,8%)	57 (100%)
Poika	0 (0%)	2 (16,7%)	4 (33,3%)	4 (33,3%)	2 (16,7%)	12 (100%)
Yhteensä	6 (8,7%)	16 (23,3%)	12 (17,4%)	20 (29,0%)	15 (21,7%)	69 (100%)

Tulevaisuuden suhteen nuoret jakaantuivat tasaisesti, sillä puolet aikoivat saada elantonsa pelkästään hevosista ja toinen puoli harrastaa hevosia muun ammatin ohella (taulukko 6). Vain pieni murto-osa (1, 4 %) ilmoitti tekevänsä tulevaisuudessa kaikkea muuta, mikä ei liity hevosiin. Tarkastellessa nuorten tulevaisuuden haaveita, löytyi selvä ero tyttöjen ja poikien kesken. Peräti kolme neljästä pojasta aikoi työskennellä aikuisena pelkästään hevosten parissa, kun tytöillä vastaava luku oli alle puolet. Eli jo nuorena tytöt ajattelivat harrastavansa hevosia muun ohessa, ja pojat olivat vakavissaan hankkimassa siitä elantonsa.

TAULUKKO 6 Aikuisuuden haaveet hevosiin liittyen tytöillä ja pojilla

	Ammatti hevosista	Hevoset harrastuksena	Ei hevosia ollenkaan	Yhteensä
Tyttö	25 (43,9%)	32 (56,1%)	0 (0%)	57 (100%)
Poika	9 (75,0%)	2 (16,7%)	1 (8,3%)	12 (100%)
Yhteensä	34 (49,3%)	34 (49,3%)	1 (1,4%)	69 (100%)

Poniravikortillisista nuorista valtaosa (77 %) halusi ajaa aikuisena kilpaa oikeissa ravilähdöissä suomenhevosilla ja lämminverisillä (kuvio 2). Osuudet poikien ja tyttöjen välillä olivat lähes samat, pojista 75 % ilmoitti ajavansa aikuisena kilpaa ja tytöistä 77 %.

KUVIO 2 Ravikortin hankintahalukkuus 16-vuotiaana

Jokainen harrastus vaatii omat kulunsa, niin raviponiurheilukin. Vain vajaat kolme prosenttia vastaajista selvisi harrastuksestaan ilman kuluja. Yleisin rahoittaja olivat luonnollisesti vanhemmat. Poniraviharrastajista puolella vanhemmat maksoivat yksin harrastuksesta aiheutuneet kustannukset. Noin viidenneksellä vanhemmat maksoivat yhdessä lapsen kanssa harrastuksesta tulevat kulut. Melko yleistä, kymmenesosalla, oli

harrastuksen rahoituksessa käytössä ns. sekamalli, jossa sukulaiset, vanhemmat, lapsi itse sekä usein ponin omistaja osallistuvat kustannuksiin. Tässä sekamallissa lähtökohtana on, että ponin omistaja on vieras henkilö. Lapsi itse maksoi kulunsa vain 7 % tapauksista, ja luultavaa on, että näissä tapauksissa hänellä ei ole omaa ponia. Yksi vastaajista tosin oli onnekas – hänellä oli menestyvä ravuri, joka maksaa poniraviaharrastuksen.

Lähes kaikki vastaajat olivat saaneet uusia ystäviä hevosharrastuksensa avulla (Taulukko 7). Ilman uusia poniraviaharrastuksen tuomia kavereita oli vain 3 %. Vajaa puolet vastanneista oli saanut uusia ystäviä tallilta, raveista ja muualtakin hevosista ja poneista pitävistä ihmisistä.

TAULUKKO 7 Mistä uudet hevosystävät saatu?

	Lukumäärä	%
Ei uusia ystäviä	2	2,9%
Tallilla kävijöistä	9	13,0%
Ponin avulla	25	36,2%
Kaikkialta	33	47,8%
Yhteensä	69	100%

7.2 Harrastajaryhmien taustat ja tulevaisuus

Tein poniraviaharrastajaryhmistä taulukot teemoittain. Jokaisessa taulukossa on vierekkäin kaikki neljä ryhmittelyanalyysin tuottamaa harrastajaryhmää. Näin niiden eroja on helppo tarkastella. Ensimmäisenä kuvataan poniraviaharrastajan taustoja ja tulevaisuuden näkymiä, toisena motivaatiota harrastusta ja kolmantena sitoutumista harrastukseen. Kunkin taulukon käsittelyn yhteydessä käsittelen yhtä poniraviaharrastajaryhmää kerrallaan käyttäen ryhmää edustavan nuoren haastattelua.

Harrastajaryhmät erosivat toisistaan taustatekijöiltään jonkin verran. Merkittävin ero taustatekijöissä oli se, että toisilla oli kotona hevosia, toisilla ei. ”Tallilla kävijät” -ryhmässä sekä ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmässä vain alle puolella oli kotona hevosia. Toisaalta ”hevosiin keskittyvien” -ryhmästä 80 %:lla oli

kotona hevosia. Kaikissa ryhmissä ponin kanssa oleminen oli yleisin syy lähteä korttikurssille, siinäkin tosin prosentit vaihtelivat ryhmästä toiseen melkoisesti. Ponin kanssa oleminen sisältää kaiken sen, mitä tehdään yhdessä ponin kanssa, eli harjauksen, rapsutukset, ajon sekä ratsastuksen. Selkeimmin se oli tärkein syy ”tallilla kävijät” -ryhmälle. Toiseksi yleisin syy korttikurssille lähtöön vaihteli ryhmien välillä. Joka harrastajaryhmän toiseksi yleisimpänä syynä lähteä korttikurssille oli jotain juuri kyseistä harrastajaryhmää kuvaavaa: ”aktiiviset harrastajat” -ryhmällä se oli raveissa nähty ponilähtö, ”hevosiin keskittyvät” -ryhmällä vanhemmat, ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmällä kaverit, ravinuoret sekä vanhemmat, ”tallilla kävijät” -ryhmällä ei toiseksi yleisintä syytä voi nimittää, ponin kanssa touhuaminen on tässä ryhmässä vallitsevana syynä. ”Aktiiviset harrastajat” -ryhmän jäsenet olivat ajaneet poniravikortin pääsääntöisesti vuonna 2002, muissa ryhmissä enemmistö ajoi kortin vuonna 2001.

Vanhimmat nuoret olivat ”tallilla kävijät” -ryhmässä sekä ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmässä. Molemmissa ryhmissä hyvin suuri osa nuorista oli syntynyt vuonna 1990. Nuorimpia kyselyyn osallistuneita, vuonna 1992 syntyneitä, näissä kahdessa ryhmässä oli yhteensä vain reilut kuusi prosenttia. Vuonna 1990 syntyneet olivat enemmistönä myös ”hevosiin keskittyvät” -ryhmässä, heitä oli kuitenkin vain alle puolet ryhmäläisistä. Nuorimmat harrastajat olivat ”aktiiviset harrastajat” -ryhmässä. Heistä suurin osa oli syntynyt vuonna 1991.

”Aktiiviset harrastajat” -ryhmä sekä ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmä ovat muodostuneet pelkästään tytöistä. ”Tallilla kävijät” -ryhmästä 10% on poikia, ”hevosiin keskittyvät” -ryhmästä poikia on 44 %.

Tulevaisuuden haaveiden suhteen ryhmät jakaantuivat tuleviin harrastajiin ja ammattilaisiin. ”Hevosiin keskittyvät” sekä ”tallilla kävijät” haaveilivat saavansa tulevaisuudessa hevosista elantonsa. Näistä ”hevosiin keskittyvät” ajattelivat ohjastavansa aikanaan kilpaa ravilähdöissä, ”tallilla kävijät” sen sijaan antaisivat muiden ajaa kilpaa ja keskittyisivät itse valmennukseen. Kyselyn ainoat nuoret, jotka eivät halunneet tulevaisuudessa työskennellä missään muodossa hevosten kanssa sijoittuvat ”hevosiin keskittyvät” -ryhmään. ”Tallilla kävijät” -ryhmä erosi muista ryhmistä selkeästi ravikortin hankintaa käsittelevässä kysymyksessä. Kaikkien kolmen muun ryhmän edustajista yli 80 % halusi ajaa ravikortin, mutta ”tallilla kävijät” -ryhmästä sen halusi vain 40 %.

TAULUKKO 8 Taustat ja tulevaisuus

	AKTIIVISET HARRASTAJAT		HEVOSIIN/PONEIHIN KESKITTYYVÄT		KAIKESTA HEVOSEEN LIITTYVÄSTÄ KIINNOSTUNEET		TALLILLA KÄVIJÄT	
	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite
Lukumäärä	18	kpl	25	kpl	16	kpl	10	kpl
Synt. vuosi	33,3 38,9 27,8	1990 1991 1992	44,0 40,0 16,0	1990 1991 1992	81,3 12,5 6,3	1990 1991 1992	70,0 30,0	1990 1991
Sukupuoli	100	tyttö	56,0 44,0	tyttö poika	100	tyttö	90,0 10,0	tyttö poika
Miksi korttikursseille	66,7 16,7	ponin kanssa oleminen nähty ponilähtö	52,0 28,0	ponin kanssa oleminen vanhemmat	50,0 12,5 12,5 12,5	ponin kanssa oleminen kaverit vanhemmat ravinuori	80,0	ponin kanssa oleminen
Kortin ajovuosi	38,9 61,1	2001 2002	20,0 60,0 20,0	2000 2001 2002	12,5 56,3 31,3	2000 2001 2002	80,0 20,0	2001 2002
Harrastuksen alku	77,0 16,7	kotona hevosia naapurin hevoset	80,0	kotona hevosia	43,8 37,5	muut syyt kotona hevosia	50,0 40,0 10,0	tuttujen mukana kotona hevosia naapurin hevoset
Ravikortti	83,3 16,7	ajaa ei aja	84,0 16,0	ajaa ei aja	81,3 18,7	ajaa ei aja	60,0 40,0	ei aja ajaa
Tulevaisuus ammatillisesti	77,8 22,2	muu ammatti+ hevoset hevoset	68,0 28,0 4,0	hevoset muu+ hevoset ei hevosia	68,8 31,3	muu+ hevoset hevoset	90,0 10,0	hevoset muu+ hevoset

Syventääkseni harrastajaryhmien kuvausta valitsin joka luokasta kyselylomakkeiden perusteella tyypillisimmän edustajan, jota kävin haastattelemassa temahaastattelun keinoin. Kolme haastateltavaani aloittivat syksyllä seitsemännen luokan, yksi meni kuudennelle luokalle. ”Aktiiviset harrastajat” -ryhmästä haastattelin Petraa. Hän harrasti hevosten lisäksi lukuisia muita joukkueurheilulajeja. Kotitallissa asusteli vanhempien ostama suomenhevonen. Petra ei ole ajanut yhtään lähtöä kilpaa poneilla, mutta

poniravikortti hänellä on ollut vuodesta 2001. ”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmästä haastateltavanani oli Jukka. Jukan harrastuksena oli valmentaa kahta omaa ponia, jotka on ostettu Ruotsista. Jukan vanhemmat toimivat täysipäiväisinä raviyrittäjinä ja isosisko kilpaili omalla ponillaan. Veera oli haastateltavani ”kaikesta hevosiin liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmästä. Hänellä oli oma hoitoponi. Veeran vanhemmat eivät ole suostuneet ostamaan tytölle omaa ponia. ”Tallilla kävijät” -ryhmästä haastattelin Miiaa, jolla oli oma poni yhdessä isänsä kanssa ja tavoitteena oli päästä osallistumaan ravilähtöön. Kaikki haastateltavat kertoivat mielellään omasta hevosharrastuksestaan. Yksi haastateltavista oli hyvin lyhytsanainen, joten jouduin tarkentamaan ja kyselemään hyvin yksityiskohtaisesti. Häneltä tietoa tuli tarkasti kysytyyn asiaan, ei yhtään muuta. Muilla kertomukset tahtoivat rönsyillä.

7.2.1 Petra, aktiivinen harrastaja

”Aktiiviset harrastajat” -ryhmän edustajalla, Petralla, ei ole ryhmänsä tyypillisin hevosharrastuksen alku. Hevosia ei ollut kotona eikä naapurissa, kun kiinnostus tähän kavioeläimeen virisi. Petran ihastuminen hevosiin noudattaa Tolosen (1987) esittelemää hevosharrastuksen alun kaavaa: suhde hevoseen on alkanut jo ennen harrastuksen alkua. Petralla harrastus pohjautui yleiseen eläinrakkauteen. Tytön ensikosketukset oikean hevosen kanssa olivat kotoa, mutta hänelle hevonen hankittiin vasta niihin ihastumisen jälkeen. Tärkeänä taustavaikuttajana hevoshankinnalle oli äidin nuoruuden hevosharrastus. Perhe asui maalla lypsykarjatilalla, joten ulkoiset puitteet hevosen hankinnalle olivat olemassa. Ennen hevosen hankintaa kotiin hän ihaili eläintä kavereiden kertomusten pohjalta. Tolonen (1987) kutsuu tätä vaihetta tutustumisvaiheeksi.

Petra: No kun mä oon pienestä asti ollu eläinrakas----- mä että oisko hevonen kiva eläin. Mää sitte niinku jos mä ottasin niinku ponin tai hevosen niinku vuokralle, mut sitte äiti ja isä osti hevosen.

Ilmeisesti hevosesä oli sellaista, jota Petra oli tästä eläimestä hakenut, koska alun innostus ei hiipunut. Äidin ja naapurin tytön opastuksella hän oppi hevosen hoitoa ja ratsastamista. Tutustuttuaan omaan hevoseensa Petraa alkoi kiinnostaa siinä eläinrakkauden lisäksi ison eläimen hallinta. Tunne siitä, että hallitsee ison eläimen oli tytölle erittäin tärkeä kimmoke jatkaa harrastusta eteenpäin.

Petra: No se että sai sillä niinku -----lähteä täältä vaan ite ratsastaan jonnekin että pääs liikkumaan sillä eteenpäin.

Petran harrastus ei etene Tolosen (1987) esittelemän kaavan mukaan tutustumisvaiheen jälkeen, koska hänen ei tarvitse sosiaalistua jo olemassa olevaan tallikulttuuriin, eli Petra ei elä harrastuksessaan leikkivaihetta koskaan. Tytön ja hevosen suhde muotoutui heti vastuulliseksi, Tolosen nimittämäksi vastuuvaiheeksi.

7.2.2 Jukka, hevosiin keskittyvä

”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmän ominaispiirre oli suuri poikien osuus, yhtä kyselylomakkeeseen vastannutta poikaa lukuun ottamatta kaikki pojat valikoituivat harrastajatyypiltään tähän luokkaan. Missään vaiheessa ryhmittelyanalyysia sukupuoli ei kuitenkaan ollut ryhmittelevänä tekijänä. Muut harrastajaominaisuudet olivat ryhmitelleet heidät. Tässäkin ryhmässä tytöt olivat enemmistönä. Tämän ryhmän jäsenillä merkittävä kannustin korttikurssille lähtöön oli vanhemmat, muissa ryhmissä vanhempien merkitys ei ollut näin suuri.

”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmästä haastattelin Jukkaa, joka osoittautui poniraviurheilun specialistiksi. Haastateltavan valinnassa kriteerinä oli tyypillinen tämän ryhmän edustaja, sukupuoleltaan kuitenkin poika. Muutoin poikien näkökulma olisi jäänyt haastattelujen osalta kokonaan pois. Jukka on syntynyt vuonna 1991, joten hän oli vuoden nuorempi kuin muut haastateltavani. Kortin hän ajoi heti täytettyään kymmenen vuotta, eli vuonna 2001.

Jukan hevosharrastus oli kodin perintöä – molemmilla vanhemmilla oli ravikortti, isosisko ajoi poniravilähtöjä ja mummot ja papat olivat raveissa mukana hevosen omistajina. Jukan vanhemmilla oli suuri ravitalli, heillä oli siellä valmennettavana 18 ravuria. Hevoset ovat olleet aina tärkeä osa Jukan elämää, eikä hän osannut nimetä ensimmäisiä kokemuksia, sillä hevonen liittyi niin läheisesti kotiin ja vanhempiin.

Haastattelija: Muistatko ihan ensimmäisiä kokemuksia, mitä sulla on heppojen kanssa?

Jukka: ----- No äiti, se on raviurheiluu pitäny pystyssä ja-----Ni. Meijän äitee o ny pikkutyöstä asti tykänny. Se on käyny ratsastustallilla tuo kotiseudulla ja sitten se on siitä vaan raviurheiluun tutustunu. ----- (katkaistu)-----Sen jälkeen sitte-----mää muista-----ääääää-----olin varmaan aika pikkune vauva ku mejän äiti muutti (tallille jossa hevoset ovat tälläkin hetkellä)-----tai siitä o nii kauan aikaa.

Tolosen (1987) esittelemä malli nuoren ja hevosen suhteesta ei päde Jukkaan laisinkaan. Nuorilla, jotka ovat kasvaneet hevuskulttuurin keskellä, ei voida eritellä tutustumis-, leikki- ja vastuuvaihetta hevosiin tutustumisessa. Hevoseen tutustuminen on tapahtunut kokonaisvaltaisesti.

Jukan perheessä ensimmäinen poniraviurheilusta innostunut oli isosisko. Samassa kaupungissa asuvasta poniravieharrastajapojasta tuli Jukan ystävä, ja siitä mielenkiinto lajia kohtaan lisääntyi, kun ei ollut enää ainut poniraveja harrastava poika. Poniravikorttikurssi tuli mahdolliseksi kotiradan ravinuorten järjestämänä. Taustainnoittajana toimi äiti, kuten monella muullakin tämän ryhmän edustajalla.

Haastattelija: Mistä keksit, että ajat (poniravikortin)?

Jukka: Mistä mää sen ny keksin? -----No----- Se alko se innostaa niin paljon se, että aattelin, et niinku meillä oli se poni, ni ja äiti sit niinku sitä hehkutti, että meen ajamaan korttia. Ja Jonna oli että elä aja, hän ei saa sitte ajaa kilpaa, että hänen täytyy ajaa. Kyllä mää päätin sen ajaa ja-----

7.2.3 Veera, kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut

”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmän edustajille ei löytynyt sopivaa vaihtoehtoa kyselylomakkeesta siihen, kuinka harrastus oli alkanut, vaan suuri osa oli kirjoittanut oman versionsa tapahtuneesta. ”Satuin menemään Vermoon (ravikeskus Helsingissä) vahingossa!”, ”Keksin ihan pienenä jo tykkääväni hevosista.”, ”Kävin isän kanssa raveissa.”, ”Olin pienenä ratsastanut ja sitten alkoi kiehtoa kun katselin televisiosta.” Nämä kaikki olivat ryhmän nuorten kuvailuja oman harrastuksen alusta. Ilmeisesti tämän ryhmän edustajilla hevosharrastus oli alkanut vahvalla tutustumisvaiheella, jolloin nuoret eivät osaa nimetä varsinaista syytä, miksi hevoset heitä kiinnostavat.

Tässä ryhmässä haastateltavani oli Veera, vuonna 1990 syntynyt tyttö. Hän on ajanut poniravikortin vuonna 2001 ollessaan 11-vuotias. Veeralla kiinnostus hevoseen alkoi kuusivuotiaana raveissa käynnistä. Näihin raveihin hän meni äitinsä ja ystävänsä kanssa. Veera muistelee, että se oli kaverin idea: ”----- *Kaveri meni raveihin ja mun piti päästä sinne kanssa.*” Ensimmäinen muistikuva hevosista ja raveista on jäänyt elävänä hänen mieleensä.

Haastattelija: Mitä siellä näky (raveissa)?

Veera: Se oli iso (naurua) ----- . Ei siellä kamalasti porukkaa. En mää tohtinu kovasti kävellä siellä. Ne hevoset oli ihania. Ja sillo oli satanu ni ne kuskit oli kamalan rapasia. Sen mää muistan (naurua)-----.

Veeran vanhemmilla ei ollut hevosia, eikä hevostaustaa nuoruudestaan. Lukuisista pyynnöistä huolimatta he eivät ole suostuneet ostamaan tytölle ponia. Poniravit tulivat tytön elämään paikallisten ravinuorten kautta, sillä nuorille ostettiin oma raviponi. Nykyään Veera on sen hoitajana ja vastaa ponin valmennuksesta yhdessä muiden kerholaisten kanssa. Poniravikortin hän ajoi, koska: ” *No sitte ku tuo raviponi tuli nii sitte sen mukana piti saada kortti et saa ajaa sillä kilpaa.*” Veeralla poniravikorttikurssille menon taustalla oli ravinuoret, kuten monella muullakin tämän ryhmän edustajalla.

7.2.4 Miia, tallilla kävijä

”Tallilla kävijät” -ryhmä eroavat muista harrastajaryhmistä siinä, että suurella osalla heistä harrastus on alkanut kaverin tai sukulaisen kanssa tallilla käynnistä. He arvostivat muita ryhmiä enemmän ponin kanssa touhuamista. Tämän ryhmän haastateltavani oli Miia. Hän oli syntynyt vuonna 1990 ja poniajoluovan hän ajoi vuonna 2002. Miia muisti hyvin hevosiin ihastumisensa. Ensimmäiset käynnit tallilla tapahtuivat kaverin kanssa yhdessä, mutta hyvin pian kaverin into tallilla käymiseen lopahti. Miia viihtyi hyvin tallimaailmassa, siinä häntä kiinnosti: ” *No eniten ehkä hevoset ja sitte ku sieltä sai niin paljon niitä kavereita.*” Heillä ei ollut kotona hevosia, eikä vanhemmilla hevostaustaa, mutta tytön innostuttua harrastuksesta perheeseen hankittiin poni isän ja tyttären yhteiseksi harrastusvälineeksi.

Miia: ” No ihan pienenä siis jos näki ja oli ihastuksena että pitäs päästä silittämään ensinnäkin. Ja kaikkea muuta ja vähä isommaks ku tuli kaverin kanssa tuli lähettyä, lähetään ratsastamaan.”

Harrastus alkoi tutustumisvaiheella, jolloin hän ihaili hevosia kaukaa. Tämä ihastuminen vei Miian tallille hevosten luokse. Hän alkoi käydä tallilla säännöllisesti ja pikkuhiljaa sosiaalistui tallikulttuuriin. Muista tallilla kävijöistä tuli hänen ystäviään. Tätä vaihettahan Tolonen kutsui leikkivaiheeksi. Haastatteluhetkellä Miia oli suhteessaan hevoseen vastuvaiheessa, hän oli saanut oman ponin ja on vaikutusvaltainen hoitaja. Vastuvaiheelle tyypillisesti hän haaveilee omasta tallista maalla sekä ravivalmentajan ammatista.

Miian hevosharrastus on kehittynyt Tolosen (1987) esittelemän jaon mukaisesti. Tämä yhdenmukaisuus Tolosen tutkimukseen on selitettävissä sekä hänen tutkimusaineistonsa että Miian ratsastustallikokemusten samankaltaisuudella. Jossain vaiheessa poniraviurheilu on vienyt Miian mennessään ja ratsastus ei ole tytölle enää niin merkittävää. Hän mainitsi ratsastuskilpailuista vain ohimennen sivulauseessa. Ajatus poniravikortin ajamisesta heräsi raveissa nähtyjen ponilähtöjen myötä.

Miia: ” Nii sit mä ajattelin, että oispa kivaa ku nyt on se ponikin ja sitte alko vähä innostua ku kävi raveissa ku ne pienet tuppojalat (shetlanninponit) siellä menee ni sitte oispa kiva jos ittelläki ois se kortti ja mä näin ilmotuksen että. Sitte mä kysyin että haluaako tallilta joku lähteä ni se tyttö lähti mun mukaan.”

7.3 Harrastajaryhmien harrastaminen

Poniravikortillisten nuorten harrastusmotiivit ja motivaatio eroavat melkoisesti ryhmien välillä toisistaan (taulukko 9). Erot motivaatiossa nousivat selkeästi esille harrastuksen kuvailussa. Hyvin suurena hevosharrastuksen ilmiasuun vaikuttavana motiiviominaisuutena olivat taustatekijät. Haastatteluissa paneuduin kyselylomaketta yksityiskohtaisemmin motivaatioon harrastaa.

Tallilla ahkerimpia kävijöitä olivat ”aktiiviset harrastajat” -ryhmä. Heistä kaikki käyvät tallilla ainakin lähes joka päivä. Toinen ääripää oli ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmä. Tämän ryhmän edustajista vajaa puolet käy tallilla vain 1–2 kertaa viikossa. Vain reilu kuusi prosenttia vastaajista ilmoittaa käyvänsä tallilla harvemmin kuin joka viikko. Tallilla käyntikertojen lisäksi poniravikortillisten nuorten harrastajaryhmien välillä oli suuria eroja ajettujen starttien määrissä. Yhteistä ryhmille

oli, että jokaisessa oli paljon nuoria, jotka eivät olleet vielä ajaneet yhtäkään lähtöä. Selvästi eniten poniravilähtöjä ohjastaneita nuoria oli ”hevosiin/poneihin keskittyneet” -ryhmässä ja vähiten ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmässä.

Intensiivisesti hevosharrastuksesta huolimatta poniravikortilliset nuoret ennättivät harrastamaan hevosten lisäksi paljon muutakin. Eniten muita harrastuksia oli ”aktiiviset harrastajat” -ryhmäläisillä. Heistä yli 40%:lla oli muita hevoseen liittymättömiä harrastuksia neljä tai enemmän. Vähiten muita harrastuksia oli ”tallilla kävijät” -ryhmän edustajilla, joista kolmanneksella ei ollut hevosten lisäksi muita harrastuksia.

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet nuoret olivat saaneet uusia ystäviä hevosharrastuksensa avulla. ”Aktiiviset harrastajat” sekä ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” olivat saaneet ystäviä kaikkialta: tallilta, poniraveista ja raveista. ”Hevosiin keskittyvät” ja ”tallilla kävijät” olivat saaneet eniten ystäviä poniraviurheilun ympäriltä. Melko harvalla uudet ystävät ovat tulleet pelkästään tallilta.

Voitto tai hyvän ponin omistaminen oli nuorille hyvin tärkeä tavoite poniraviurheilussa. ”Aktiivisilla harrastajilla”, ”hevosiin keskittyvillä” sekä ”tallilla kävijöillä” tämä oli yleisin tavoite poniraviurheiluun liittyen. ”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneilla” tärkein tavoite oli päästä kärryille. Toiseksi tärkeimmäksi tavoitteeksi nousi kaikilla ryhmillä hyvä suoritus. Näiden lisäksi ”aktiiviset harrastajat” tavoittelivat hauskuutta, ”hevosiin keskittyvät” onnellisuutta ja ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” reilua peliä.

Sekä ”aktiivisista harrastajista” että ”hevosiin keskittyvistä” paras kokemus raveissa oli se, kun poni teki parhaansa. ”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneista” paras kokemus oli ajon jälkeen ponista huolehtiminen. Vain harvalla ”tallilla kävijät” -ryhmän edustajista oli kokemusta ponin kanssa raveissa olosta. Ne, joilla kokemusta oli, nimesivät parhaaksi voiton.

TAULUKKO 9 Harrastuksen kuvailu, motivaatio harrastaa

	AKTIIVISET HARRASTAJAT		HEVOSIIN/ PONEIHIN KESKITYVÄT		KAIKESTA HEVOSEEN LIITTYVÄSTÄ KIINNOST.		TALLILLA KÄVIJÄT		
	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	
Startit, (kpl)	38,9	0	24,0	0	75,0	0	60,0	0	
	27,8	1–2	24,0	3–5	18,8	1–2	20,0	1–2	
	11,1	11–20	20,0	1–2	6,3	3–5	10,0	11–20	
			16,0	6–10			10,0	yli 20	
			16,0	11–20					
1. tilat (kpl)	11,1	1	20,0	1	0,0	0	10,0	1	
			4,0	2			10,0	3	
2. tilat (kpl)	22,2	1	24,0	1	6,3	1	30,0	1	
			4,0	2					
3. tilat (kpl)	16,7	1	20,0	1	12,5	1	30,0	1	
			11,1	2	8,0	2			
Kaverit	61,1	kaikkialta	40,0	poniju- tuista	68,8	kaikkialta	50,0	poniju- tuista	
	38,9	ponijutus- ta	28,0	kaikkialta	18,8	poniju- tuista	40,0	kaikkialta	
			24,0	tallilta	12,5	tallilta	10,0	tallilta	
Tallilla käynti	94,4	päivittäin	76,0	päivittäin	43,8	1–2 krt/ viikko	70,0	päivittäin	
	5,6	lähes päivittäin	12,0	lähes	37,5	lähes	10,0	lähes	
			12,0	päivittäin	1–2 krt/ viikko	12,5	päivittäin	20,0	päivittäin
					harvoin	6,3	harvoin		
Muut harras- tukset (kpl)	44,4	4	36,0	3	37,5	2	30,0	0	
	27,8	1	24,0	1	25,0	1	30,0	3	
	27,8	3	20,0	2	18,8	3	20,0	4	
			12,0	0	18,8	4	10,0	1	
			8,0	4			10,0	2	
Tavoite ponira- veissa	38,9	voitto/hyvä poni	32,0	voitto/hyvä poni	50,0	päästä kärryille	30,0	voitto/ hyvä poni	
	22,2	hyvä suoritus	20,0	hyvä suoritus	18,8	voitto/hyvä poni	20,0	hyvä suoritus	
	16,7	päästä kärryille	16,0	olla onnellinen	18,8	hyvä suoritus			
	11,1	hauskuus	12,0	päästä kärryille	12,5	reilu peli			
Paras koke- mus	38,9	poni teki parhaansa	48,0	poni teki parhaansa	31,3	ajon jälkeen	40,0	ei kokem.	
	16,7	ajon jälkeen huoleht.	20,0	uusi ennätys	18,8	huoleht.	20,0	voitto	
			12,0	voitto	12,5	poni teki parhaansa	20,0	poni teki parhaansa	
						tunnelma	10,0	uusi ennätys	

7.3.1 Petra, aktiivinen harrastaja

”Aktiiviset harrastajat” -ryhmän edustajat olivat ahkeria tallilla kävijöitä. Lähes kaikki kävivät siellä päivittäin. Tallilla olon lisäksi nämä nuoret ennättivät tehdä paljon muutakin, sillä valtaosalla ryhmäläisistä oli neljä harrastusta hevosten lisäksi. He olivat aktiivisia harrastajia sekä poniraviurheilussa että muuten. Tämän ryhmän jäsenillä ei ollut kovin paljon ajettuja poniravilähtöjä, joten into hevosiin tulee muualta kuin kilpaa ajamisesta.

Petra oli ryhmänsä jäsenten tapaan monessa mukana. Hän pelasi lentopalloa, jääkiekkoa sekä jalkapalloa. Aikaavievistä harrastuksista huolimatta liikunnallinen tyttö kävi tallillakin joka päivä. Jokapäiväistä tallilla käyntiä edesauttoi varmasti paljon se, että talli oli kotipihassa. Sinne pääsee vaivatta ja nopeasti. Petra arveli hevosen vievän päivästä pari–kolme tuntia. Petran äiti huolehti hevosen ruokinnasta ja karsinan siivouksesta, joten tytölle itselleen jäi aikaa ratsastaa ja olla hevosen kanssa.

Tarkastelen Petran motivaatiota hevosharrastukseen Laakson (1981) ja Telaman (1986a) käyttämien termien, yleismotivaatio ja tilannetekijät, avulla. Petralla on melko vankka yleismotivaatio hevosharrastukseen, mutta tilannetekijät vaikuttavat lenkille lähtöön jonkin verran. Yleismotivaation ollessa voimakas toiminta tapahtuu tilannetekijöistä huolimatta (Laakso 1981, 57). Harrastuksen tekemättä jättämiseen vaikuttavia tilannetekijöitä olivat sateinen päivä, lumimyräkkä sekä kylmyys. Tällaisina päivinä Petra antoi Virmalle vapaapäivän, koska ”ei viiti lähteä hirveässä sateessa”. Ajo- tai ratsastuslenkki jäi tytöltä tekemättä myös silloin, kun väsytti. Näinä päivinä Petra pyysi äitiään liikuttamaan hevosen.

Petra ei ole ajanut yhtään lähtöä, koska sopivaa ponia ei ole tuttavapiiristä löytynyt. Hänen äitinsä ei pidä poneista, joten sellaista ei heille tytön toivomuksista huolimatta osteta. Haave kuitenkin elää, jos jostain löytäisi ajettava poni. Innostus kilpailemiseen olisi kova. Vaikutti kuitenkin siltä, että oma hevonen riittää, kilpailu ei ole välttämättömyys.

Haastattelija: Oisko mahdollista, että sää voisit joskus mennä sinne kärryille jos vaikka ois mahdollisuus?

Petra: Kyllä mää varmaan menisin. Pitäs vaan eka harjotella. Pitkään aikaan oo menny silleen ----- raveissa. Sillonhan (korttikurssilla) me kokeiltiin sitä.

Haastattelija: Miltä se tuntui, tuliko sellasta kilpailumeininkiä?

Petra: Joo. Tähän on kivaa!

Poniravikorttikurssilla Petra koki kilpailun tuntua, kun harjoiteltiin ryhmässä ajamista. Hienoimmalle hänestä tuntui se, kun poni teki parhaansa. Ainakin yritti mennä tosissaan eikä vain vilkuillut koko ajan ympärilleen.

Petra on saanut hevosten kautta uusia ystäviä poniravikorttikurssilta sekä hevosista pitävistä ihmisistä. Kotitallissa käy lukioikäinen tyttö hoitamassa aina välillä Petran hevosta. Petran paras kaveri asui naapurissa, ja hänelläkin oli hevonen. Oma hevonen, Virma, merkitsi Petralle erittäin paljon. Hevonen oli tytön toiseksi paras kaveri.

Haastattelija: Mitä tämän hevosen kanssa touhuaminen sinulle merkitsee?
 Petra: No niinku, että ----- se on niinku mun ----- semmonen ystävä, jota mä hoidan. ----- Se on vähä niinku semmonen kaveri mulle ----- Sen kanssa on kiva touhuta ja---- Sitä vaan voi kertoa sille juttuja ja sitte se muka kuuntelee. En mä tiä.

Tärkeimmäksi liikuntamotiiviksi Petralla nousi haastattelun perusteella sosiaalisuus. Silvennoisen (1987, 85) mukaan tämä on yksi kahdeksasta nuorten liikuntamotiivista. Sosiaalisuus nousi esille haastattelun aikana lukuisia kertoja. Hevosharrastuksen säilymisen kannalta tärkeitä henkilöinä olivat Petran äiti sekä Salla, tytön paras kaveri. He molemmat liittyivät kiinteästi Petran muistikuvaan hevosen kanssa tapahtuneesta mieleenpainuvimmasta hetkestä. Salla oli olennainen osa hevosharrastusta, sillä he kävivät hevosillaan paljon yhdessä lenkillä, opettivat hevosensa yhdessä uittoon, pitivät hevosiaan välillä samalla laiumella ja opettivat toinen toisilleen uusia asioita. Petra ymmärsi itsekkin ystävien merkityksen hevosharrastuksessaan, eli tästä sosiaalisesta motiivista oli tullut tietoinen.

Haastattelija: Miksi harrastat hevosia?
 Petra: No en mää nii oo aatellu. Varmaan sen takia, ku kaveritki tykkää hevosista. Ite tuli siihe vaan mukaan.

Yleensä ihminen ei aina tiedosta kaikkia motiivejaan (Telama 1986b, 152). Petralla tällainen tiedostamaton motiivi oli hevosen välityksellä saavutettu tunnetila. Tämä tunnetila liittyi luottamuksen löytymiseen hevosen ja tytön väliltä. Hevonen oli nykyään vähemmän tottelematon kuin aiemmin, ja se tuntui Petrasta hyvälle ja kannusti

harrastamaan enemmän. Hyvin mennyt ajo- tai ratsastuslenkki paransi huonosti menneen päivän.

Petra: Jotenki se vaan tulee parempi mieli. Se unohtuu kaikki murheet siellä ja sitte ku tulee takas nii on parempi mieli.

Telaman (1986b, 172) mielestä Petran ikäisillä nuorilla on sosiaalinen motiivi vahvimmillaan yhdessä suoriutumismotiivin sekä siihen liittyvän kilpailuhalun kanssa. Petralla harrastuksen taustalla ei ollut minkäänlaista halua kilpailla, ei edes kaverin kanssa. Telaman (1986b) mainitsema suoriutumismotiivi ei selitä millään lailla sitä, miksi tyttö harrastaa hevosia.

7.3.2 Jukka, poneihin keskittyvä

”Hevosiin/poneihin keskittyvien” -ryhmästä valtaosa oli ajanut urallaan ainakin yhden poniravilähdön, vain neljännes nuorista ei ole päässyt vielä kilpailun makuun. Palkintosijojakin oli tullut ryhmäläisille mukavasti, sillä joka neljäs on ollut urallaan voittajana maalissa. Toisena ja kolmantena on ollut tätäkin useampi. Ryhmän nuoret eivät olleet läheskään niin aktiivisia käymään tallilla kuin ”aktiiviset harrastajat”. Valtaosa kävi tallilla kuitenkin päivittäin. Joka kymmenennellä ei ollut muita harrastuksia hevosten lisäksi, suurella osalla niitä oli yhdestä kolmeen.

Haastatteleman Jukka oli ajanut useita poniravilähtöjä kyselylomakkeen palautuksen jälkeen. Virallisia voittoja hänellä oli tällä hetkellä kaksi ja lisäksi hän oli voittanut epävirallisissa jääraveissa kahdesti. Toisia ja kolmansia sijoja hän ei edes tiennyt, sillä niillä ei ollut merkitystä. Voitto oli sellainen, mikä kannatti hänestä laskea. Jukka oli tilastojen kanssa muutenkin suurpiirteinen, ajettuja lähtöjä oli yhteensä ”parisen kymmentä”. Parasta voittamisessa nuoresta ohjastajasta oli se, kun ponin eteen on tehnyt paljon työtä ja se tuo tulosta.

Jukka: ----- Suoraan sa se o aina kivaa ajaa ponilla,. se on just se jos voitto tulee ni, aina se pääasia, mitä haluis, että----- siitä saa enemmän mielenkiintoa, että voittaa ponilla.

Haastattelija: Mille se voitto oikein tuntuu?

Jukka: No ainaha se on, se on niin ilon hetki, että aina siitä tykkää. Ja niinku ku toisia jää taakse ni tulee taas se yks voitto sinne tauluun ni, se on aina kivaa. Niinku ponin esimerkiks, maineen kannalta, ettei aina vaan sanota, että toi taasko se joka stoppailee.

Jukka kävi tallilla lähes joka päivä. Ponien vapaapäivänä hän ei välttämättä mennyt tallille vaan hänen vanhempansa hoitivat ponit. Jukka huolehti isosiskonsa kanssa ponien valmennuksesta, ruokinnasta sekä karsinan puhdistuksesta. Isä kengitti ponit. Ponien lisäksi Jukalla oli talvisin yksi harrastus, laskettelu. Poika sai kovasti vastuuta poninsa kanssa, mutta vaikutti siltä, että hän oli tästä vastuusta vain mielissään ja teki parhaansa ponien eteen. Ponien hyvinvointi merkitsi Jukalle paljon, ja tavoite poniraviurheilussa hänellä olikin se, että ponit pysyvät terveinä ja hyväkuntoisina.

Haastattelija: Ketkä hoitaa tallin?

Jukka: No jaa. Kyllä mää itte tulee tehtyä, että ei se omasta mielestä nyt ni hääviä o et ottaa taikon kätee ja alkaa heittelee. Siitä et kyllä se voi joltai, jokka ei oo ikinä sitä kokeillu ni voi se niistä tuntua vähä tyhmältä, mutta----- Jokku kaveritki ihmettelee, joskus ku tulee meillä käymää et mitä toi ny menee siivoon tonne ny tallia. Ja kyllä ne sitte, yks kaveri ainaka auttaa aina, että ----Mutta jokku ei voi koskee ees siihe sontaan, että mitä toi ny o.

Vaikka Jukka ei käynytään tallilla ihan joka päivä, oli hänen motivaationsa harrastaa kova. Yleismotivaatio, eli yleinen kiinnostus toimintaan, yllykkeet ja toimintamahdollisuudet vaikuttavat tilannemotivaatioon (Laakso 1981, 58). Jukan poneilla oli säännöllinen siskon tekemä valmennusohjelma, ja tästä viikko-ohjelmasta ei Jukka lipsunut. Jukalla yleismotivaatio oli niin vahva, että hän teki päivittäiset talliaskareet kelistä huolimatta.

Haastattelija: Mitäs sitte, jos sataa?

Jukka: Sadepuku päälle! Ja menoks.

Jos Jukka ei valmennusohjelmaan merkitystä ajopäivästä huolimatta jaksaa lähteä lenkille, niin vanhemmat pakottavat hänet sinne. Tämä yllyttäminen ajoon ei Jukkaa kuitenkaan haitannut, sillä ”aina kun kärryille pääsee ni kyllä se ihan ----- menee.” Eli vaikka välillä yleismotivaatio ei riittäisi lenkille lähtöön väsymyksen takia, niin vanhempien yllytys

kannustaa hänet sinne. Jukalla ponin valmennus tapahtuu lähes tilannetekijöistä riippumatta.

Vahvan yleismotivaation takana on selvästi suorituskorostuneisuuden motiivi. Tämä on yksi Silvennoisen (1987) löytämistä kahdeksasta nuorten liikunnan harrastamiseen vaikuttavista motiiveista. Suorituskorostuneisuus nousi esille useita kertoja haastattelun aikana.

Jukka: On se, se on kivoin hetki ku se voittaa että tietenki se on ihan mieleistä ku voitto tulee ja on siellä tehny sen eteen jotai työtä ni – sitte sen saa sen voiton ni se on aina kiva tunne ja -----onhan sitä itteki aina vähä mielissään ---- Sillai.

Jukalla ponien valmentaminen on suunnitelmallista. Hän on asettanut molemmille poneilleen tavoitteet, joihin hän pyrki niiden kanssa. Toinen poneista, Bruno, on ylittänyt sille asetetut tavoitteet jo useaan kertaan. Nopeampi poneista, Billy, on vielä matkalla Jukan asettamaan tavoitteeseen. Tulevaisuudessa nuori poniohjastaja toivoo omistavansa Suomen nopeimman raviponin, haaveissa siintää jopa maailman ennätys. Tämän kauden Suomen nopeustilastoissa poni sijoittui kolmanneksi.

Jukan poniraviviharrastuksen taustalla on nähtävissä suorituskorostuneisuuden lisäksi jännityksen tarpeen motiivi. Metsämuuronen (1997) totesi tutkimuksessaan tämän motiivin olevan yksi urheiluharrastuksissa korostuvista motiiveista. Jukka on vierailut poninsa kanssa Ruotsin suurimmassa ravitapahtumassa, jonka yhteydessä järjestetään raviponeille Lilla Elitkampen.

Jukka: Mutta niinku mua, mä aattelin, että mä mokaan sen ku mua jännitti niin paljo-----

Haastattelija: Eikä ihmeikään. Ihmisiä oli varmaan paljon?

Jukka: Oli sie 3000 henkee sillo, yhtä paljo väkee ku täällä ny (Tampereen iltaraveissa).

Kilvanajotilanne oli Jukasta aina jännittävä, ajettiin se sitten Ruotsissa vieraalla lähetystavalla tai Suomessa tutulla volttilähetyksellä.

7.3.3 Veera, kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut

”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneiden” -ryhmässä kolme neljästä ei ollut ajanut lähtöäkään. Tärkein tavoite poniraviurheilussa ryhmän jäsenillä oli päästä kärryille ja poniravilähtöön. Ryhmän nuorista lähes puolet kävivät tallilla 1–2 kertaa viikossa, eli huomattavasti vähemmän kuin muiden ryhmien jäsenet. Tämän ryhmän nuorilla ei ole muita harrastuksia läheskään niin useita kuin muilla ryhmillä. Reilulla puolella tämän ryhmän edustajista muita harrastuksia oli yksi tai kaksi hevosten lisäksi.

Haastateltavani Veera kävi tallilla viisi kertaa viikossa ajamassa hoitoponinsa, eli oli ryhmäänsä verrattuna hyvin aktiivinen tallilla kävijä. Ruokintaan, ulkoilutukseen ja karsinan puhdistukseen hänen ei tarvinnut osallistua, sillä ponia hoitava talli vastasi niistä. Veera oli ajanut kilpaa noin kymmenen kertaa, ja muutama starteista on päättynyt voittoon. Kuitenkaan voitto ei ollut Veerasta tärkeintä poniravilähdössä. Paljon sitä tärkeämpää hänestä oli se, että poni teki parhaansa. Voitot olivat tulleet kyselylomakkeen täytön jälkeen. Vielä kyselylomaketta täyttäessään hänen tavoitteensa poniraviurheilussa oli voittaa ainakin yksi lähtö. Veera oli ajanut oman hoitoponin lisäksi muutaman kerran hänelle vierasta ponia, lainaohjastajana.

Haastattelija: Mille se voitto tuntuu?

Veera: ----- hmm----- Vähä ihmetelleyä aina, et mite noin hyvin on menny.----
- Tulee aina se, ettei ois uskonu, että se pääsee niin hyvin.

Ponin valmentamisen lisäksi Veera lumilautaili talvisin. Kesäisin hän ei harrastanut mitään muuta ponin valmennuksen lisäksi, ”*kunhan vietän aikaa kavereitten kanssa*”.

Veeran poniraviharrastus oli ravinuorten hoitoponin varassa. Veeralla, kuten suurimmalla osalla muistakin ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut” -ryhmän jäsenillä kodin taustatekijät eivät vaikuttaneet suotuisasti hevosharrastukseen, sillä vain kolmanneksella on oma hevonen. Telaman ym. (1986b, 23–24) mukaan taustatekijät ovat yksi motiiviominaisuuksien taustasy. Veeran poniraviharrastuksen viriämisen tärkeänä taustatekijänä toimi asuinpaikkakunnan ravirata ja sen yhteydessä toimivat ravinuoret. Harrastus alkoi, koska hänen elämäntilanteeseensa tuli mahdollisuus osallistua raviponin hoitoon. Välittömät ulkoiset tekijät (Telama ym. 1986b) mahdollistivat harrastuksen. Harrastus jatkui, koska nuorelle poniravikortin ohjastaneelle tarjottiin tilaisuutta valmentaa ja ajaa kilpaa ponilla. Motiiviksi nousi kunnianhimo. Veeralla kunnianhimo näkyi varsinkin kilpaa ohjastamisessa. Hän halusi sijoittua hyvin kilpailuissa.

Haastattelija: Kummanko kakkonen merkkää enemmän, ravinuorten vai sen vieraan ponin?

Veera: Sillä toisella ponilla. Ehkä. -----Saa paremman mielen, että saa vieraan ponin niinku hyvin sijoitettua. Saattaa olla sellasta ohjastajan ylpeyttä.

Veera tiesi, että ainut keino menestyä ravinuorten ponilla oli valmentaa sitä huolellisesti. Hyvien sijojen ajaminen tällä ponilla toisi myös lainaohjastettavia. Halu menestyä ponin kanssa kilpailutilanteissa loi tytölle melko hyvän yleismotivaation harrastaa, mutta tilannetekijät vaikuttivat kuitenkin ajolenkille lähtöön (Laakso 1981). Sateisena päivänä valmennusohjelmaan merkitty ajolenkki lyheni tai muuttui kokonaan lepopäiväksi. Päivinä, jolloin Veeraa väsytti, hän soitti kaverinsa ajamaan ponin.

Haastattelija: Jos sateisena tai väsyttävänä päivänä on mentävä ajamaan, niin tuleeko siellä parempi mieli?

Veera: En mä tiiä. Jos poni on sillo kiltti, ni sitte on parempi mieli.

Haastattelija: Mitä jos se on kamalan äkänen?

Veera: Sitte mä tuun melkeen vielä äkäsemmäks.

Veera oli ylpeä siitä, että sai valmentaa ravinuorten ponia. Usein hän miettikin, että miksi juuri hänelle oli annettu ponista niin paljon vastuuta. Hän oli silminnähden ylpeä siitä, että ravinuoret luottivat häneen ja antoivat valmentaa poniaan lähes kuin omaansa.

7.3.4 Miia, tallilla kävijä

”Tallilla kävijät” -ryhmässä oli sekä useita poniravilähtöjä ohjastaneita nuoria että ei yhtään lähtöä ohjastaneita. Muutenkin tämä ryhmä oli kaksijakoinen, sillä vajaalla kolmanneksella ryhmäläisistä ei ollut muita harrastuksia hevosen lisäksi ja vajaalla kolmanneksella niitä oli kolme. Valtaosa nuorista oli aktiivisia tallilla kävijöitä, 70 % nuorista kävi tallilla päivittäin. Ryhmän jäsenistä kolmanneksella oli tavoitteena voitto tai hyvän ponin omistaminen.

Haastatteleman Miia ei ole ajanut yhtäkään starttia, mutta hän valmensi omaa poniaan tavoitteena poniravilähtö.

Haastattelija: Voisit sää ajatella ajavas kilpaakin?

Miia: Joo, se on semmonen ehkä suurin toive.

Haastattelija: Montea vai kärryillä?

Miia: Kärryä enemmänki. Että se on ehkä vähän sitä kiinnostavampaa.

Hän kävi tallilla melkein joka päivä, välillä isänsä kanssa, toisinaan yksin. Tallivuokraan kuului hevosen hoito, joten Miialle jäi aikaa olla tallilla kavereiden kanssa ja paijata omaa poniaan. Hän on saanut hevosten avulla paljon ystäviä niin tallilta kuin korttikurssiltakin. Tallilla olon ja ponin valmennuksen lisäksi hän ei muuta harrastanutkaan. Hevoset ja niihin liittyvät ystävät veivät kaiken ajan.

Haastattelija: Mitä vapaa-ajalla touhuat?(kesällä)

Miia: No aamulla mää tietenki herään ja siinä jotai aamutouhuja ja ootan sitte että tulee iltapäivä ja sitte saatan soittaa isälle että tuutko mun mukaan tallille ja sitte siellä meneeki melkein iltaan asti kavereitten kanssa jos ollaan uimassa tai jotai. Sitte aina saattaa soittaa, että määpäs jään tänne yöks tai ---- --.

Haastattelija: Mitäs harrastuksia sulla on, ehitkö harrastaa muuta?

Miia: No oon mää vaikka mitä yrittäny, mutta ei mua oikein mikään semmonen kiinnosta, joku juokseminen tai semmonen, ei oikein aina-----.

Miian harrastuksen taustalla vaikuttivat sosiaalinen motiivi sekä virkistymis-
rentoutumisen motiivi. Näistä ensin mainittu oli tärkein. Molemmat motiivit kuuluivat Silvennoisen (1987) mukaan nuorten liikunnan harrastamismotiiveihin. Talli oli Miialle ystävien kohtaamispaikka, jossa viihdyttiin ja touhuttiin yhdessä hevosten ja ponien kanssa. Tallilla käyvistä tytöistä oli tullut Miian parhaita kavereita. Miia toimi apuopettajana uusille tallille tuleville nuorille, hän neuvoi heille muiden tallilla pitkään käyneiden kanssa hevosen hoitamista, varusteiden laittoa ja talutti ratsastustunneilla. Joskus hän sai jopa pitää pieniä tunteja aloittelijoille ratsastuksenopettajan keskittyessä edistyneempiin ratsastajiin.

Ponin kanssa touhuaminen oli Miiaa ”hyötytoimintaa”. Hän iloitsi hetkistä, jolloin poniorin kanssa meni hyvin. Miian kuvailu ajotapahtumasta kertoi omalla tavallaan, kuinka paljon lenkillä käynnistä voi saada iloa.

Haastattelija: Mikä siinä on semmoinen, mikä kiinnostaa?

Miia: No----- ehkä just enemmänki ne ponit tai hevoset siinä. Tai se askel, ravi. Se on se, että mikä siinä eniten ehkä kiehtoo ja se kilpaileminen. (katkaistu)-----No se on ehkä jos niinku saa kulkemaan ravilla mahdollisimman pitkään ni se on se tunne mikä siinä tulee että jees, nyt mää oon jo, nyt me mennään jo näin lujaa. Ja se on se perusta siinä. Kun se kopisee siihe maahan. Ja nyt het kuuluu ku askel pitenee ku ajaa ja vauhti mikä siitä tulee. Se on se---hitti.

Yksikään muista haastateltavistani ei tuonut tätä puolta ajokokemuksesta esille. Ponilla ajo ja ravaavien kavioiden tasainen tömähely maahan merkitsivät Miialle rentoutumista. Lenkille lähdössä tai lenkillä olossa ei ollut voiton tavoittelua eikä suoriutumiskeskeisyyttä.

7.4 Harrastajaryhmien sitoutuminen

Tarkastelin ryhmien sitoutumista hevosharrastukseen ulkoisen ja sisäisen sitoutumisen mittareilla. Metsämuurosen (1995) tavoin pidin ulkoisen sitoutumisen mittareina harrastukseen liittyviä oheisasioita, nimitän niitä tässä oheisharrasteiksi. Myös rahankäyttö ja harrastukseen menevä aika kuvaavat ulkoista sitoutumista kuten oman hevosen omistaminenkin. Oletan, että lapsen osallistuessa itse harrastuksen rahoittamiseen, hän on sitoutuneempi harrastukseen ulkoisesti kuin lapsi, jolla vanhemmat rahoittavat kaiken. Sisäisen sitoutumisen mittarina toimii se, kuinka merkityksellinen harrastus on yksilölle. Tässä tutkimuksessa en kokenut tarpeelliseksi lähteä määrittelemään sisäisen sitoutumisen tasoa, vaan jaoin sen karkeasti kahteen luokkaan: sisäisesti sitoutunut henkilö pitää hevosia rakkaimpana harrastuksenaan. Jos ei ole sisäisesti sitoutunut hevosharrastukseen, niin jokin muu harrastus on se rakkain.

Ryhmien välillä oli huomattavia eroja harrastukseen sitoutumisessa.

”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmä erosi muista ryhmistä selkeimmin. Tämän ryhmän jäsenillä vain joka kolmannella oli oma hevonen, kuin muissa ryhmissä se oli ainakin 70 %:lla vastanneista. 38 % tämän ryhmän vastaajista koki, että hevoset eivät olleet se rakkain harraste. Kuitenkin tämän ryhmän edustajilla oli eniten hevoseen liittyviä oheisharrasteita verrattuna muihin ryhmiin. ”Hevosiin/ poneihin keskittyvien” -ryhmässä hevosiin liittyviä oheisharrasteita oli vähiten. ”Tallilla kävijät” sekä ”hevosiin keskittyvät” erottuivat kahdesta muusta ryhmästä selvästi rahoittajan suhteen. Näissä ryhmissä pääasiallinen rahoittaja oli vanhemmat. Kolme ensimmäistä ryhmää olivat

melko aktiivisia ravinuorten jäseniä, mutta ”tallilla kävijöistä” vain vajaa kolmannes oli jäsen. ”Tallilla kävijät” -ryhmäläisistä suurella osalla ei ollut kokemusta kilpailutilanteesta. Eniten kilpailleet ryhmät, ”aktiiviset harrastajat” sekä ”hevosiin keskittyvät”, pitivät parhaana kokemuksena sitä, että poni tekee parhaansa. Yllättäen voitto oli vain murto-osasta nuoria paras kokemus.

TAULUKKO 10 Harrastukseen sitoutuminen

	AKTIIVISET HARRASTAJAT		HEVOSIIN/PONEIHIN KESKITYVÄT		KAIKESTA HEVOSEEN LIITTYVÄSTÄ KIINNOT.		TALLILLA KÄVIJÄT	
	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite	%	määrä/ selite
Oma hevonen	88,9 11,1	on hoitohevonon	80,0 16,0 4,0	on hoidettava ei	31,3 43,8 25,0	on hoidettava ei	70,0 10,0 20,0	on hoidettava ei
Rakkain harraste	83,3 16,7	hevonen muu	76,0 24,0	hevonen muu	62,5 37,5	hevonen muu	70,0 30,0	hevonen muu
Oheisharrasteet (kpl)	27,8 27,8 22,2 22,2	5 7 4 6	28,0 20,0 16,0 16,0 8,0 8,0 4,0	4 3 2 5 1 7 6	31,3 25,0 25,0 12,5	7 4 5 6	50,0 20,0 10,0 10,0	4 5 1 2 3
Rahoittaja	27,8 22,2 16,7	vanhemmat+sukulaiset vanhemmat+lapsi vanhemmat	68,0 16,0	vanhemmat lapsi+vanhemmat	43,8 18,8 12,5	vanhemmat vanhemmat+lapsi ponin om.+lapsi itse	70,0 20,0	vanhemmat vanhemmat+lapsi
Ravinuoret	55,6 44,4	kuuluu ei kuulu	60,0 40,0	kuuluu ei kuulu	68,8 31,2	kuuluu ei	30,0 70,0	kuuluu ei
Harrastuksen alku	77,0 16,7	kotona hevosiinaapurissa hevosiina	80,0	kotona hevosiina	43,8 37,5	muut syyt kotona hevosiina	50,0 40,0 10,0	tuttujen mukana kotona hevosiinaapurissa hevosiina

7.4.1 Petra, aktiivinen harrastaja

Petra oli ryhmäläistensä mukaisesti sitoutunut sekä sisäisesti että ulkoisesti hevosharrastukseen. Hänelle hevoset olivat rakkain harraste ja oheisharrasteina olivat hevoskirjojen ja -lehtien luku, raveissa käynnit sekä kirjeenvaihto muiden hevosista kiinnostuneiden kanssa.

”Aktiiviset harrastajat” –ryhmässä rahoittajana oli hyvin usein vanhempien ohella lapsi itse tai sukulaiset. Tämä kertoi mielestäni ryhmäläisten nuorten ja heidän sukulaistensa vankasta ulkoisesta sitoutumisesta hevosharrastukseen. Näin nuorilla oli vankka tuki takanaan, joka osaltaan antoi intoa jatkaa harrastusta eteenpäin. Juvonen (2000) on todennut tutkimuksessaan, että harrastuksen alkuvaiheen positiiviset kokemukset sekä vanhempien kiinnostus yhdessä taitotason nousun kanssa vahvistaa sitoutumista ja nämä kaikki yhdessä luovat harrastukselle myönteisen kehän. Petran hevosharrastus syntyi harrastuksen myönteisen kehän avulla, sillä alussa innoittajana ja opettajana oli äiti. Alkuvaiheen positiiviset kokemukset hevosen hallinnasta ovat olleet tytölle todella merkittäviä, sillä hän muistaa ne vieläkin, viisi vuotta tapahtuman jälkeen elävästi.

Petra: Sitte oli aika hienoa, ku pääs ekaa kertaa ite ni ettei taluttanu ----- ni-----

Haastattelija: Että se jäi mieleen?

Petra: Nii. Tiellä Salla (naapurin hevostyttö) päästi mut irti ja ----- toi--- se vaan huus kattokaa Petra menee ilman taluttajaa! Nii sitte mää menin sinne---
- Kivaa!

Petralla harrastuksen pääasiallisena rahoittajana olivat vanhemmat. Aina välillä hän osti hevoselleen jotain omilla rahoillaan, uusimpia itse hankittuja tavaroita olivat loimi ja suitset. Mutta toimivatko vanhemmat samalla suurimpana jarruna poniravieharrastuksessa, sillä Petran tärkein asia poniravieharrastuksessa olisi päästä hoitamaan ja ajamaan ponilla. Mikäli lähipiiristä ei löydy lainaohjastettavaa ponia, tämä haave jää toteutumatta, koska äiti ei pidä poneista. Kuitenkin hän rohkaisi tyttöä poniravikorttikurssille.

7.4.2 Jukka, poneihin keskittyvä

”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmän jäsenet olivat melko sitoutuneita hevosharrastukseen, mutta eivät yllä sitoutumisessa aktiivisten harrastajien tasolle. Hiukan vajaa neljännes ryhmän edustajista ei ollut sisäisesti sitoutunut hevosharrastukseen vaan heillä rakkain harraste oli jokin muu. Ulkoinen sitoutuminen oli edellistä ryhmää heikompaan lähes jokaisella mitatulla kysymyksellä. Tämän ryhmän jäsenillä oli kaikista ryhmistä vähiten hevoseen liittyviä oheisharrasteita. 80 %:lla ryhmäläisistä oli oma hevonen, joten harrastukseen on sijoitettu paljon rahaa. Tämä oman hevosen ja rakkaimman harrastuksen suhde on ristiriitainen, sillä usealla nuorella oli oma hevonen, mutta silti laji ei ole rakkain harrastuksista. Ilmeisesti lapsi ei olekaan tässä ryhmässä aina se, joka on sitoutunut hevosharrastukseen.

Jukka piti harrastuksistaan eniten raviurheilusta, koska se on ”*aikaa vievä harrastus ja sitä on mukava tehdä.*” Jukka oli sitoutunut vankasti sekä ulkoisesti että sisäisesti hevosharrastukseen, nimenomaan poniravitoimintaan. Hän toimi aktiivisena kotiratansa ravinuorissa, kävi raveissa ja internetin hevossivuilla. Jukan harrastuksesta löytyi samoja piirteitä, joita Sosniak (1985) löysi tutkimuksessaan. Jukan harrastuksen käynnistäjänä olivat vanhemmat, ja harrastuksessa oli alusta asti koko perhe mukana. Nykyään Jukan harrastus on muuttunut omaehtoiseksi toiminnaksi. Jukan vanhemmat ovat edelleen mukana tukemassa harrastusta rahoittajana. Yksin heidän ei tarvitse kaikkea kustantaa, sillä Jukan poni juoksee palkintorahoja ja sukulaiset auttavat.

7.4.3 Veera, kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostunut

”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmä erosi muista ryhmistä sitoutumisessa erityisesti siinä, että tämän ryhmän edustajista vain reilulla kolmanneksella oli oma hevonen, neljäsosalla nuorista ei ollut edes hoitohevosta. Luultavasti tämä oman tai hoitohevosen puute näkyi sisäisessä sitoutumisessa, tai paremminkin sen puutteessa. Hevoset olivat rakkain harraste vain 63 % nuorista. Tämä oli alhaisin kaikista ryhmistä. Vähäisestä sisäisestä sitoutumisesta huolimatta ryhmäläiset olivat kuitenkin aktiivisia oheisharrastajia, sillä reilulla kolmanneksella oli seitsemän hevosiin liittyvää harrastetta. Aktiivisuus hevosiin liittyvissä asioissa näkyi myös korkeana ravinuoriin osallistumisprosenttina. ”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” olivat ulkoisesti sitoutuneita hevoseen. Koska harvalla oli oma hevonen,

ei harrastuksesta synny läheskään samansuuruisia menoja, kuin muilla ryhmillä. Tärkein rahoittaja tässäkin ryhmässä oli vanhemmat, mutta he olivat rahoittajana vain alle puolella ryhmäläisistä. Lähes joka viides nuori rahoitti harrastusta yhdessä vanhempien kanssa.

Veera oli ryhmäläistensä tapaan aktiivinen oheisharrastuksissa, hän luki hevoskirjoja ja -lehtiä, oli mukana ravinuorissa, kävi raveissa sekä keräsi hevosiin liittyviä tavaroita. Veeralla oli oma hoitohevonen, jota hän kävi valmentamassa. Koska hänellä ei ollut omaa hevosta, harrastuksesta aiheutuvat kulut olivat vähäiset, vain 25€ kuukaudessa. Osan niistä maksoivat vanhemmat, osan tyttö itse. Ponin hoidon ja varusteet maksoi ravinuoret. Välillä Veera osti ponille varusteita omalla rahalla, viimeisimpinä hankintoina hän mainitsi turparemmin ja harjan.

Metsämuuronen (1995) ja Juvonen (2000) osoittivat tutkimuksissaan, että sisäisen ja ulkoisen sitoutumisen välillä on yhteyksiä. Tämä yhteys näkyi mielestäni hyvin selkeänä Veeran harrastuksen alkutaipaleella. Veera kävi ravinuorissa ja innostui poniraviurheilusta ravinuorten ostettua itselleen oman ponin. Ilman suurempaa kiinnostusta ostettu harrasteväline, raviponi, innostikin harrastamaan enemmän. Ulkoinen sitoutuminen, ravinuoriin kuuluminen, johti sisäiseen sitoutumiseen. Veera ei tänä päivänäkään edes tiedä, kenen idea oli poni hankkia yhteisesti ravinuorille. Nyt hänen vapaa-ajastaan suuri osa menee tämän ponin kanssa olemiseen, ja ponin hoito on rakkain harraste.

Haastattelija: Mites nää poniravit tuli sitte mukaan kuvioihi?

Veera: No ne tuli lähinnä sen ponin mukana kun se rupes käymään raveissa. Siitä mää innostuin.

Haastattelija: Mistäs tää kortin ajoidea sitten tuli?

Veera: No kun sitte ku tuo raviponi tuli nii sitte sen mukana piti saada kortti et saa ajaa sillä kilpaa.

Veera ei osaa suoraan nimetä parasta kokemusta raveista, mutta pienen mietinnän jälkeen paljastuu, että kilpailu, jossa poni teki parhaansa on se, joka tytölle on mieleen jäänyt.

7.4.4 Miia, tallilla kävijä

”Tallilla kävijät” -ryhmästä 70 %:lla nuorista oli oma hevonen. Toisaalta viidennes oli ilman hoidettavaa. Hevoset olivat rakkain harraste 70 % nuorista, eli hevosen omistajat olivat sisäisesti sitoutuneita lajiin, hevosettomat eivät olleet. Hevosettomilla sisäisen

sitoutumisen puute oli ymmärrettävä. Miten sitä voisi syntyä, jos ei ole edes hevosta jota voisi päivittäin hoidella. Hevosharrastuksessa erittäin tärkeä sitoutumista vahvistava tekijä on hevosen ja nuoren välille syntyvä side. Tämä kumppanuus puuttuu niiltä, joilla ei ole omaa tai hoidettavaa hevosta. ”Tallilla kävijät” -ryhmässä ulkoinen sitoutuminen oheisharrasteiden lukumäärän mukaan tarkasteltuna oli suurin piirtein samalla tasolla kuin ”hevosiin keskittyvät” -ryhmässä. Puolet ”tallilla kävijät” -ryhmän edustajista harrasti neljää oheisharrastetta. Pääasiallinen rahoittaja oli vanhemmat, eli hevosenomistajanuorten kulut menivät vanhempien rahapussista. ”Tallilla kävijät” -ryhmä erosi selvimmin muista ryhmistä siinä, että vain vajaa kolmannes kuului ravinuoriin, kun kaikissa muissa ryhmissä ravinuoriin kuului reilusti yli puolet nuorista. Mielestäni tämäkin kuvasti sitoutumisen puutetta poniraviurheiluun.

Miia oli sitoutumisensa perusteella tyypillinen ”tallilla kävijät” -ryhmän jäsen: hänellä oli oma poni, vanhemmat maksoivat ponista aiheutuvat kustannukset, hänellä oli neljä oheisharrastusta, eikä hän kuulunut ravinuoriin.

Haastatteliija: Näkyys tää harrastus muutenki sun elämässä sen lisäksi, että sää käyt tallilla?

Miia: No mää en oo silleen----- Kauheesti en hevostkirjoista välitä. Enemmänki lehtiä.

Haastatteliija: Mites sitte kirjepaperit kaikki hevosia?

Miia: Ei oikeestaan. Jotku vihott on mutta ei ne paperit ja muut.

7.5 Poniravieharrastus liikuntaharrastuksena

Suurimmalle osalle tutkimukseeni osallistuneista poniravikortillisista hevosharrastajista hevoset ja ponit merkitsivät enemmän kuin pelkkää fyysistä liikuntaa. Hevosilla oli keskeinen rooli heidän päivittäisessä elämässään, eivätkä ne olleet pelkkiä harrastusvälineitä vaan hyviä kavereita omistajansa tai hoitajansa kanssa. Hevoselle kerrottiin salaisuuksia ja se auttoi murheissa. Päivään kuuluivat tallityöt, ajo, ratsastus, hevosen harjaus ja muu hoitaminen sekä osalla kilpaileminen poniraveissa.

Poniravikortillisten nuorten hevosharrastus on mielestäni hyvä esimerkki mielekkästä vapaa-ajasta (ks. Telama 2000). Tässä harrastuksessa toteutuvat kaikki kuusi Telaman esittelemää mielekkään vapaa-ajan ominaisuutta. Haastatteluissa esille nousi erityisesti vahva harrastukseen identifioituminen, nuoret puhuivat mielellään harrastuksesta ja olivat ylpeitä osaamisestaan.

Tutkimusten mukaan tytöt harrastavat selvästi poikia vähemmän liikuntaa (Telama ym. 1986a). Telaman (1986a) mukaan aktiivisinta liikunnan harrastaminen on 10–12 -vuotiailla nuorilla. Nämä kaksi asiaa ovat poniraviurheilussa toisin. Poniravikortillisista nuorista valtaosa on tyttöjä ja suurin osa on iältään 12–15 -vuotiaita. Näyttää sille, että tästä uudesta lajista löytyy näille muutoin liikuntaa harrastamattomille mielenkiintoinen vapaa-ajan viettotapa.

Laakson (1981) mukaan toveripiiri vaikutti erittäin paljon harrastuksen valintaan, jopa enemmän kuin vanhemmat. Tämä tutkimus antoi poniraviaharrastuksen viriämisestä hiukan toisenlaista tietoa. Nuoren harrastuksen taustalla oli tutkimuksen perusteella hyvin usein vanhemmat, he vaikuttivat harrastuksen alkuun enemmän kuin kaverit. Tyypillisimmillään kiinnostus hevoseen oli alkanut nuorena, latenssi-iässä, 6–11 -vuotiaana. Tämä on yleinen ensimmäisen varteenotettavan liikuntaharrastuksen aloittamisikä.

Poniraviurheilussa ei ole organisoitunutta viikoittaista ohjausta. Nuoret harrastavat lajia kotitallilla tai vieraalla tallilla. Ohjausta antavat kullakin tallilla toimivat henkilöt, aikuiset ravialan asiantuntijat sekä nuoret. Raveissa käydessään nuoret oppivat mallioppimisen kautta hevosalueella näkemäänsä. Jokaisen hevosten kanssa työskentelevän pitäisikin muistaa oma vastuunsa kasvattajana ja toimia hyvän esimerkin mukaan. Jos itse ratsastaa kypärättä, on nuorelle turha yrittää selittää uskottavasti, miksi kypärää on käytettävä. Puhakainen (2001) muistuttaa, että harrastus sinänsä ei takaa myönteisiä kehityspiirteitä, kuten pitkäjänteisyyttä, hyvää moraalista kehitystä ja vastuuta. Kaikki riippuu käytännön tilanteiden toteuttamisesta.

Sääntöjen noudattaminen on tärkeää poniravikilpailuissa. Näissä lähdöissä ovat voimassa samat säännöt kuin varsinaisissa ravilähdöissäkkin. Sääntöjen noudattamista valvovat viralliset valvojat. Haastattelutilanteessa kuulin poniravilähdöstä, jossa haastateltavani ei ollut lähtenyt oikealta paikaltaan ja saanut näin etua vastakilpailijoihin. Hän olisi halunnut uusintalähdön, mutta tuomarit olivat käskeneet vaan mennä. Vieläkin nuori ohjastaja mietti, miksi lähtöä ei uusittu. Tämä on tuskin sitä moraalikasvatusta, johon poniraviurheilu pyrkii. Mertaniemi ja Miettinen (1998) totesivat, että paras kasvuympäristö oli kilpailuissa, joissa nuoret huolehtivat itse sääntöjen noudattamisesta. Tässä voisi olla hyvä idea poniraviurheiluun.

Poniraviurheilulla ja muulla liikunnalla on yhtäläiset mahdollisuudet toimia lapsen parhaaksi. Mertaniemen ja Miettisen (1998) kokoama lista liikunnan mahdollisuuksista ja uhkista olisi jokaisen muistettava.

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tarkastelen tutkimuksen aineiston hankinnan luotettavuutta kahdessa osassa, kyselylomakkeen sekä haastattelun luotettavuutena. Lisäksi tarkastelen tutkimustulosten luotettavuutta.

8.1 Kyselyn luotettavuus

Validiuden tarkastelussa pyritään käymään läpi niitä uhkia, jotka saattavat vaikuttaa tutkimuksen tulosten luotettavuuden tasoon (Cook & Campbell 1979, 55). Cook ja Campbell (1979) jakavat validiuden sisäiseen ja ulkoiseen.

Ulkoisen validiuden tarkastelu kiinnittää huomiota siihen, ovatko tulokset yleistettävissä, ja jos ovat, missä määrin ja keihin (Cook & Campbell 1979, 71). Tutkimusotoksena oli kaikki vuosina 1990–1992 syntyneet nuoret ($n = 80$), jotka olivat ajaneet poniravikortin viikkoon 38 mennessä vuonna 2002. Koska tutkimuksessa olivat mukana kaikki tämän ikäryhmän edustajat, on tutkimus edustava heidän joukossaan. Vastausprosentti oli 86. Tuloksia voi hiukan vääristää se mahdollisuus, että kyselyn jättivät palauttamatta ne nuoret, jotka eivät kokeneet poniraviurheilua itselleen merkittäväksi. Kuitenkin kato oli todella pieni, joten tulokset voidaan yleistää koskemaan kaikkia 10–12 -vuotiaita poniravikortillisia nuoria. Saadut tulokset kuvailevat harrastuksen viriämistä ja harrastusmotivaatiota sekä harrastusmahdollisuuksia. Vaikka kyseisen ikäluokan nuoret vaihtuvat, nämä tutkimuksen tulokset pysyvät samansuuntaisina. Tutkimuksessa ei ollut mukana vanhempia poniravikortillisia, joten tuloksia ei voida yleistää kattamaan kaikkia poniravikortillisia nuoria.

Sisäinen validius tarkastelee, mittaako rakennettu mittari sitä, mitä sen on tarkoitus mitata (Alkula ym. 1994, 89). Poniraviaiheisen tutkimuksen sisäistä validiutta lisää se, että suuri osa tutkimukseen liittyvistä käsitteistä on kytketty aikaisempien tutkimusten perusteella tutkimusongelmaan. Aiempiin tutkimuksiin tukeutuen harrastusilmion taustalla näyttää olevan motiivien joukko ja sitoutumisen taso näkyvä toiminnoissa. Kyselylomakkeen heikkona puolena oli se, että kysymykset eivät käsitelleet samaa asiaa useaan kertaan, eikä kaikista tutkimusongelman kannalta oleellisista asioista ollut monipuolisesti kysymyksiä. Lisäksi lomakkeessa oli muutama kysymys, jotka eivät olleet tarpeellisia.

Reliabiliteettikerrointa käytetään mittauksen toistettavuuden mittarina. Se voidaan laskea kolmella tavalla: rinnakkaismittauksella, toistomittauksella tai mittarin sisäisen yhtenäisyyden kautta (Metsämuuronen 2003, 44). Kyselylomakkeeni oli vain tutkimuksen osa, jonka avulla oli mahdollista jakaa harrastajat ryhmiin. Pääasiallinen tieto, jota lomakkeen oli tarkoitus kerätä, perustui olemassa oleviin tosiasioihin, ei mielipiteisiin. Jätin tietoisesti rakentamatta reliabiliteetin laskemiseen tarvittavat rinnakkaiset kysymykset samasta asiasta. Tämä on selvä puute tutkimuksessani. Tutkimuksessani käytän reliabiliteetin laskemiseen Cronbachin alfaa (α). Tähän tarvitaan mahdollisimman luotettava joukko yhteenlaskettavia, joiden tarkoitus on ollut mitata samaa asiaa. Metsämuurosen (2003) mukaan alfan alin hyväksytty arvo on 0.60.

Ainoa aihealue, joista oli monta samaa asiaa mittaavaa kysymystä oli sitoutuminen. Sitä käsitelín oheisharrasteiden, tallilla käyntitiheyden, hevosen omistamisen sekä rakkaimman harrastuksen avulla. Näiden α oli 0.58. Tämä on hiukan alle Metsämuurosen (2003) mainitseman minimin, mutta hänen mukaansa tästä tarkasta rajasta ollaan luopumassa.

Haastattelut toimivat tietynlaisena toistomittauksena, mutta niitä tehtiin vain neljä, joten kyse ei ole luotettavasta mittarista. Vaikka haastattelujen ja kyselylomakkeen täytön välillä oli pitkä aika, noudattelivat haastattelun vastaukset kunkin nuoren kyselylomakkeen vastauksia.

8.2 Haastattelun luotettavuus

Valitsin haastateltavat ryhmittelyanalyysin muodostamista ryhmistä, etsien mahdollisimman tyypillisen tapauksen joka ryhmästä. Haastateltavien valinnassa käytin apuna täytettyjä kyselylomakkeita. Lomakkeen täytön ja haastattelujen välillä oli kuitenkin kulunut aikaa yli puoli vuotta, joten harrastus oli saattanut saada tällä välin uusia piirteitä. Haastattelemini nuorten harrastamisesta löytyi edustamalleen ryhmälle keskeisiä piirteitä, joten uskon valintojen onnistuneen. Muutoksia kyselylomakkeen tietoihin oli vain ajetuissa lähtömäärissä sekä sijoituksissa. Ryhmän jäsenistä valittu nuori ei voi yksin kovinkaan luotettavasti edustaa koko ryhmää, joten haastattelujen antamaa tietoa ei voi yleistää koskemaan koko ryhmää.

Nauhoitin haastattelut ja litteroin ne välittömästi haastattelujen jälkeen. Itse haastattelutilanteessa ja litteroituja tekstejä käsitellessä oli suuri apu se, että tunsin erittäin hyvin tutkimuksen aihepiirin. Kuitenkaan minulla ei ollut ennakkokäsityksiä

mahdollisista tuloksista, jotka olisivat voineet vääristää tulkintaani lasten ajatuksista. Se, mitä nuori oli vastannut kyselylomakkeeseen vastasi hyvin sitä, mitä hän kertoi haastattelutilanteessa. Tämän perusteella oletan, että haastateltavat ovat antaneet totuudenmukaista tietoa niin kyselylomakkeessa että haastattelussa. Haastattelujen luotettavuutta parantaa sekin, että ymmärsin tutkittavien kielenkäytön, raviurheiluun liittyvän spesifin sanaston. Näin uskon saaneeni täsmällistä tietoa siitä, mitä minulle on kerrottu.

Haastattelujen tuottama tutkimusaineisto ei sisältänyt ristiriitaisuuksia. Varmistin toden puhumisen kysymällä samaa tarkoittavaa asiaa monin eri keinoin haastattelun kuluessa. Tämä useaan kertaan kysyminen oli tarpeellista, sillä kahdessa haastattelussa haastattelutilassa oli välillä lasten vanhempia. Ilman varmistusta en voisi olla varma, tarkoittiko lapsi todella mitä sanoi, vai sanoiko tämä mitä vanhemmat edellyttävät.

8.3 Tutkimustulosten luotettavuus

Loin harrastajaryhmät ryhmittelyanalyysin avulla. Se muodosti ryhmät seuraavien kyselylomakkeen kysymysten avulla: Mistä poniharrastus on saanut alkunsa? Kuinka usein käyt tallilla? Onko sinulla oma hevonen / poni? Mitä muuta hevoseen liittyvää teet? Mitä muuta harrastat hevosten lisäksi? Mistä harrastuksesta pidät kaikista eniten? Mikä on paras kokemuksesi ponin kanssa raveista? Mistä saat kaiken rahan harrastukseesi? Mikä on tavoitteesi poniraviurheilussa? Jätin ryhmittelystä tarkoituksella pois sukupuolen, starttimäärät sekä sijoitukset, syyn lähteä korttikurssille sekä tulevaisuuden ammatilliset haaveet.

Muodostuneiden ryhmien luotettavuutta ei voi matemaattisesti määritellä. Käytän ryhmien luotettavuuden määrittelyyn kysymyksiä, jotka eivät olleet mukana ryhmittelemässä nuoria: sukupuolta, starttimäärää sekä sijoituksia, syytä korttikurssille lähtöön sekä tulevaisuuden ammatillisia haaveita. Näiden viiden kysymyksen vastaukset jakautuivat ryhmiin erilailla. Lähes kaikki pojat kuuluivat samaan ryhmään. Ammatillisesti ryhmät olivat suuntautuneet selvästi hevosiin keskittyviin, tuleviin ammattilaisiin sekä tulevaisuuden harrastajiin. Starttaamattomat ohjastajat olivat pääsääntöisesti kahdessa ryhmässä. Korttikurssille lähdön syyt vaihtelivat ryhmittäin.

Tutkimustarkoitukseeni, erilaisten harrastajaryhmien kuvailuun, ryhmittelyanalyysin muodostamat ryhmät toimivat hyvin, ja pidän aineistosta löytyneitä

neljää harrastajaryhmää luotettavina. Ryhmien sisällä oli havaittavissa yhtenäisyyttä harrastajien kesken ja ryhmien välillä oli selkeitä eroja hevosharrastuksessa. Jos ryhmittelevinä tekijöinä olisi ollut jotkin muut kysymykset, niin kenties ryhmät olisivat muotoutuneet hiukan toisenlaisiksi.

9 POHDINTA

9.1 Päätulosten tarkastelua

Tässä tutkimuksessa selvitettiin 10–12 -vuotiaiden poniravikortin ajaneiden nuorten hevosharrastusta. Harrastuksella oli nuorten keskuudessa monenlaisia ilmenemismuotoja. Tutkimustulosten mukaan laji oli hyvin tyttövaltainen, mutta harrastajien joukosta löytyi myös poikia. Tyttöjen ja poikien harrastamisen välillä oli selviä eroja. Merkittävin huomio sukupuolten eroissa koski tulevaisuuden haaveita hevosharrastuksesta ja muusta ammatista. Pojista valtaosa ajatteli työskentelevänsä ravihevosten kanssa ammattilaisina, kun taas tytöistä suurinta osaa kiinnostivat hevoset harrastuksena muun ammatin ohessa.

Hevosia ja poneja hoitavat nuoret olivat tunnollisia tallilla kävijöitä.

Harrastus vei heiltä aikaa enemmän kuin liikuntaharrastus tutkimusten mukaan keskimäärin vie (ks. Telama ym. 1986a, 56). Poniravikortillisten hevosharrastus oli nuorille mielekäs harrastus, jonka parista he saivat uusia kavereita. Harrastusten alulle tyypillisesti tämäkin harrastus alkoi usein vanhempien aloitteesta (Ruoppila 1995, 165–166). Vanhempien panos oli harrastuksessa merkittävä, sillä he toimivat rahoittajina sekä innoittajina. Välttämättä vanhemmat eivät kuitenkaan aina tukeneet poniraviharrastusta vaan toimivat esteenä lajissa kehittymiselle sekä kilpailuissa ohjastamiselle. Vanhemmat saattoivat kieltää lapselta oman raviponin hankinnan, mutta ostivat hänelle silti hevosen. Miksi he eivät halunneet ostaa poniraveihin soveltuvaa shetlanninponia?

Poniravikortillisissa nuorissa oli erityyppisiä hevosharrastajia. Jaoin poniravikortilliset nuoret neljään ryhmään. Nämä ryhmät olivat: ”aktiiviset harrastajat”, ”hevosiin/poneihin keskittyvät”, ”kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” sekä ”tallilla kävijät”. Näistä ”tallilla kävijät” -ryhmä sekä ”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmä aikoivat keskittyä aikuisina ammatillisesti hevosiin, ja kaksi muuta ryhmää arvelivat harrastavansa hevosia muun ammatin ohella.

Ryhmien motivaatio harrastaa hevosia vaihteli. Laakso (1981, 57 – 58) kuvasi liikuntaharrastusta yleismotivaation ja tilannemotivaation suhteeksi. Yhteistä kaikille ryhmille oli melko vankka yleismotivaatio, tilannetekijät vaikuttivat kuitenkin harrastamiseen. Vankin yleismotivaatio oli ”hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmällä. Tämän ryhmän harrastamista ei väsymys tai huono ilma haitanneet. ”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmän poikaohjastajilla vankan yleismotivaation taustalla oli voittamisen

motiivi. Joka neljäs poikaohjastaja oli voittanut ainakin yhden lähdön, tytöistä voittoon asti oli yltänyt vain 12 %. Toisia ja kolmansia tiloja kilpailuista molemmilla sukupuolilla oli lähes yhtä paljon. Pojilla voitonnälkä oli huomattavasti tyttöjä suurempi, joten ponia valmennettiin ahkerasti eivätkä tilannetekijät vaikuttaneet siihen.

Telaman (1986b, 172) mukaan 11–12 -vuotiailla vahvimpia motiiveja harrastaa liikuntaa ovat suoriutumismotivaatio ja halu kilpailla sekä sosiaalinen motiivi. Tutkimuksessani löysin samankaltaisia tuloksia. ”Aktiiviset harrastajat” -ryhmän jäsenet olivat kaikessa aktiivisia nuoria ja heillä oli monia harrastuksia hevosten lisäksi. Motiivina harrastaa oli sosiaalisuus sekä hevosten avulla saavutettu tunnetila. ”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmän jäsenistä moni oli saanut innostuksen hevosharrastukseen vanhemmiltaan, joilla oli hevosia. Tähän ryhmään kuuluivat lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet pojat. Harrastuksen taustalta löytyivät suorituskorostuneisuuden sekä jännityksen tarpeen motiivit. ”Kaikesta hevoseen liittyvästä kiinnostuneet” -ryhmän nuoret olivat aktiivisia hevoseen liittyvissä harrasteissa, kuten hevostavaroiden keräilyssä. Suuri tavoite tämän ryhmän nuorilla oli päästä osallistumaan edes yhteen poniravilähtöön. Heillä oli intoa harrastaa, mutta ympäristötekijät eivät suosineet. Motiivina oli kunnianhimo. ”Tallilla kävijät” -ryhmä ei ollut innokas ajamaan tulevaisuudessa kilpaa ravilähdöissä. He halusivat pelkästään valmentaa hevosia. Hevosten hoidon lisäksi tämän ryhmän jäseniä kiehtoivat tallimaailmassa kaverit. Harrastuksen viriämisessäkin ystävillä oli merkittävä rooli, sillä nämä nuoret olivat ajautuneet tallille muiden mukana. Harrastusmotiiveina olivat sosiaalisuus, virkistyminen sekä rentoutuminen.

Poniravikortilliset nuoret eivät olleet sitoutuneet samalla tavoin hevosharrastukseen. Kaikista sitoutuneimpia hevosiin olivat ”aktiiviset harrastajat”. ”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmän sitoutumisessa hevosiin oli mielenkiintoisia piirteitä. Tarkastellessa nuorten liikuntaharrastukseen sitoutumista, voidaan sitoutuminen jakaa sisäiseen ja ulkoiseen (Shamir 1988, 242). ”Hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmän jäsenet näyttivät olevan vahvasti ulkoisesti sitoutuneita hevosiin ja suurimmalla osalla nuorista oli oma hevonen tai poni. Kuitenkaan he eivät olleet sisäisesti sitoutuneita, sillä hevosurheilu ei ollut heille rakkain harraste. Olisiko tämä selitettävissä sillä, että todellisuudessa lajiin sitoutuneita olivat vanhemmat, jotka halusivat lastensa harrastavan samaa lajia kuin itse?

Hevosurheilu on monipuolisesti nuorta kehittävä harraste. Haastatteluissa nousi esille harrastuksen vastuullisuus. Eläimestä oli pidettävä huolta silloinkin, kun ei millään jaksaisi. Toinen esille noussut asia oli hyvän olon tunne siitä, kun iso eläin tottelee. Hevososen hallinta ja ratsastamiseen sekä ajamiseen liittyvät erityistaidot, kuten valjastaminen, olivat nuorista tärkeitä. Tunne siitä, että osaa jotain erityistä, nosti harrastajien itsetuntoa. Siihen ei hyviä kilpailusaavutuksia tarvittu. Harrastus itsessään riitti. Kuntotekijät eivät nousseet poniravikortillisilla tärkeiksi syiksi harrastaa, vaikka varmasti kunto kasvaakin karsinoita siivotessa sekä ajo- ja ratsastuslenkeillä. Harrastamisen taustalla vaikuttivat muut syyt.

Vaikka poniraveissa kilpaillaan toisia valjakoita vastaan, ei lajin vetovoimana ole pelkästään voiton tavoittelu. Monille hyvän ponin omistaminen oli tärkein tavoite lajissa, mutta usean tutkimukseen osallistuneen nuoren tavoite oli yksinkertaisesti olla onnellinen ponien kanssa. Tekemisen ilo ja hauskuus ovat tärkeitä tekijöitä poniraviurheilussa. Lämsä ja Mäenpää (2002, 12–13) muistuttavat, että urheilun on tarjottava jokaiselle jotain, se ei saa keskittyä pelkästään huippu-urheilun ympärille. Tämä olisi muistettava poniraviurheilussakin. On pidettävä huolta siitä, että hitaille poneille järjestetään riittävästi omia lähtöjä. Tai miksi ei järjestettäisi välillä leikkimielisiä kilpailuja, esimerkiksi tarkkuusajokilpailua, jossa nopein ei välttämättä ole paras vaan se, kuka ei kaada yhtäkään keilaa?

9.2 Johtopäätöksiä ja tulevaisuuden tutkimusnäkyviä

Poniraviurheilu on hyvä lisä suomalaiseen liikuntakulttuuriin, sillä sen avulla on mahdollista liikuttaa niitä nuoria, joita perinteiset liikuntamuodot eivät kiinnosta. Lajissa on tällä hetkellä mukana paljon nuoria, joilla ei ole muita harrastuksia. Tutkimusten mukaan organisoituun liikuntaan osallistuminen vähenee 12 -vuotiaasta eteenpäin (Nupponen 1997, 232). Poniraviohjastajilla ei tällaista harrastamisen laantumista ollut suuremmin havaittavissa. Vain 4% vastanneista ei aio olla tulevaisuudessa missään tekemisissä hevosten kanssa.

Poniraviharrastuksen suurena uhkana on se, etteivät kaikki lajista innostuneet pysty siihen osallistumaan. Tutkimuksen mukaan (Juvonen 200, 43) resurssitekijöiden puute on yksi yleisimmistä syistä liikuntaharrastuksen loppumiseen. Ponin hankinta, ylläpito ja kilpailuihin kuljettaminen vaativat vanhemmilta paljon. Heillä ei välttämättä ole rahaa, kiinnostusta tai edes ymmärrystä lajia kohtaan, joten tällä

hetkellä etulyöntiasemassa ovat nuoret, joiden vanhemmilla on hevostausta. Toisaalta nuoret, jotka eivät halunneet tulevaisuudessa olla hevosten kanssa tekemisissä, sijoittuivat ”hevosiin/poneihin keskittyvät” -ryhmään. Tämän ryhmän harrastuksen taustalla vaikutti voimakkaasti suorituskorostuneisuus. Asettivatko vanhemmat näille nuorille liian kovia paineita menestyä, ja nuoret reagoivat lopettamalla harrastuksen? Vai tulevatko kovat menestyspainet nuorelta itseltään, ja innostus laantuu, kun menestys ei olekaan niin hyvä kuin itse haluaisi? Jos harrastus perustuu pelkästään ulkoisiin motiiveihin, kuten voittamiseen, se altistaa harrastuksen lopettamiseen (Metsämuuronen 1997, 266–267).

Maakuntaraviradoilla toimivat ravinuoret ovat huomanneet tämän ponien puutteesta johtuvan ongelman ja moni yhdistys onkin ostanut ravinuorilleen oman raviponin. Tätä toimintaa pitäisi mielestäni kehittää edelleen ja miettiä keinoja, joiden avulla mahdollisimman moni alueen nuorista pääsisi osalliseksi ponin hoitoon, valmennukseen sekä kilpailutukseen. On hienoa, jos nuoren hevosharrastus jatkuu ravinuorten tuella. Nuorille olisi järjestettävä turvalliset olosuhteet harjoitella hevostaidon alkeita ohjatusti, kasvatusvastuunsa tuntevien aikuisten seurassa. Tärkeää on korostaa ponin hyvinvoinnin merkitystä. Kilpailuissa menestyminen hinnalla millä hyvänsä ei saa nousta lajissa itsetarkoitukseksi.

Poniraviurheilu on monivivahteinen liikuntalaji. Tämän harrastuksen parista löytyi hyvin erityyppisiä nuoria, joiden tarpeisiin hevoset vastaavat. Poniravilähtöihin osallistuneista nuorista pojilla oli selvästi enemmän voittoja kuin tyttöillä. Ilmeisestikin poikien voitonälkä oli kovempi. He valmensivat ponejaan voittaakseen. Työille oli tärkeämpää ponin kanssa oleminen – rapsuttelu ja hellyys.

Tutkimukseni oli ensimmäinen poniraviurheilua tai edes raviurheilua käsittelevä työ lajia harrastavan nuoren näkökulmasta. Tämä asetti minut tutkijana moniin ongelmiin. Tutkimus oli aloitettava aivan alusta määrittelemällä poniraviurheilu ja luomalla sen ympärille teoriatausta. Ongelmia aiheutti myös se, että tarkastelemaani liikunnan kenttää ei ole viime aikoina suuremmin tutkittu. Tästä syystä jouduin käyttämään runsaasti iäkkäitä lähteitä, koska nuorempia ei ollut tarjolla. Mielestäni onnistuin luomaan toimivan taustan poniraviurheilulle liikunnan kentässä. Parannettavaa sen sijaan löytyisi kyselylomakkeen kysymysten asettelusta.

Jatkotutkimusaiheita poniraviurheiluun liittyen on lukuisia. Mielenkiintoisin olisi pitkittäistutkimus, jossa vaikkapa kymmenen vuoden kuluttua tutkittaisiin samoja nuoria. Kuinka heidän harrastusuransa oli kehittynyt? Oliko nyt

ravialan ammattilaisiksi tähtäävistä nuorista tullut talliyrittäjiä? Oliko tutkittavien joukossa harrastuksen lopettaneita? Miksi he olivat lopettaneet lajin? Toinen mahdollinen jatkotutkimuksen aihe olisi tehdä tutkimus nyt poniraviurheilua harrastavista aikuisena niin, että mukaan valittaisiin hevosista ammatin itselleen valinneet. Mitä nuoruuden poniraviharrastus antoi heidän nykyiselle ammattilaisuudelleen?

LÄHTEET

- Aaltola, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Alkula, T., Pöntinen, S., Ylöstalo, P. 1994. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Porvoo: WSOY.
- Arajärvi, T. 1992. Tasapainoinen koululainen. Porvoo: WSOY.
- Collins, B. 1970. Social Psychology. Social Influence, Attitude Change, Group Processes and Prejudice. Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Cook, T. D. & Campbell, D. T. 1979. Quasi-experimentation. Design & Analysis Issues for field Settings. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Denzin N. K. 1988. Triangulation. Teoksessa J. P. Keeves (ed.). Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook. Oxford: Pergamon Press, 511–513.
- Duda, J. L. 1997. ”Goal perspectives and their implications for an active and healthy life among girls and women” -luento. ”Movement and sport in life-cycle of women” -kongressissa Lahdessa 27. 7.–1. 8. 1997. Referoiden kääntänyt T. Lintunen. Liikunta & Tiede (4), 4–7.
- Eskola, J., & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Hakala, L. 1999. Liikunta ja oppiminen. Mitä merkitystä on kuperkeikalla? Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heikkilä, T. 1998. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1988. Teemahaastattelu. 4. painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Itkonen, H. 1996. Kenttien kutsu – Tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta. Tampere: Gaudeamus.
- Jaakkola, T. 2002. Changes in students’ exercise motivation, goal orientation and sportcompetence as a result of modifications in school physical education teaching practices. Jyväskylä LIKES-Research Center for Sport and Health Sciences 2002.
- Juvonen, A. 2000. ...Johnnyllakin on uniformu, heimovaatteet ja -kampaus... Musiikillisen erityisorientaation polku musiikkiminän, maailmankuvan ja musiikkimaun heijastamina. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in the Arts 70.

- Kallioniemi, A. 1997. Mikä saa tytöt talleille? Tutkimus ratsastusharrastuksen suosion salaisuudesta, hevostytöistä ja hevostyttöydestä. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Kalliopuska, M. 1987. Kasvu, kehitys ja koulutettavuus 2. Psykologia. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kannas, L. & Tynjälä, J. 1998. WHO-koululaistutkimus 1986–1998: Liikunta myötätuulessa nuorten arjessa. *Liikunta & Tiede* (4), 4–10.
- Karvinen, J., Hiltunen, P. & Jääskeläinen, L. 1991. Lapsi ja urheilu. Helsinki: Otava.
- Keltikangas-Järvinen, L. 1994. Hyvä itsetunto. Porvoo: WSOY.
- Kinnunen, S. 2001. Keskilapsuuden tärkeät vuodet. Valmistautuminen murrosikään. Helsinki: Karas-sana.
- Kivimäki, H. 1996. Seikkailu tallilla – Hevostyttöyden jäljillä. Tampereen yliopisto. Sosiaalipsykologian laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Kujala, U. 2001. Mikä jarruttaa lasten liikkumista? *Liikunta & Tiede* (5), 4–6.
- Laakso, L. 1981. Lapsuuden ja nuoruuden kasvuympäristö aikuisiän liikuntaharrastusten selittäjänä: Retrospektiivinen tutkimus. Jyväskylä: *Studies in Sport, Physical Education and Health* 14.
- Laakso, L. 1986. Aikuisväestön vapaa-ajan liikuntaharrastus. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso. Näin suomalaiset liikkuvat. *Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 50, 87–99.
- Laitinen, H. 1998. Tapaustutkimuksen perusteet. Kuopion yliopiston julkaisuja E. *Yhteiskuntatieteet* 55.
- LeBlanc, A. 1987. The Development of Music Preference in Children. Teoksessa J. G. Peery, I. W. Peery & T. W. Draper (toim.) *Music and Child Development*. New York: Springer-Verlag, 137–158.
- Lämsä, J. & Mäenpää, P. 2002. Drop out, burn out... Mistä jatkoaikaa harrastukselle? *Liikunta & Tiede* (4), 12–14.
- Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) 1995. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY.
- Mertaniemi, M. & Miettinen, M. Suuntana hyvinvointi – Mitkä ovat liikunnan mahdollisuudet? Jyväskylä: *Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 113.
- Metsämuuronen, J. 1995. Harrastukset ja omatoiminen oppiminen. Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja 146.

- Metsämuuronen, J. 1997. Omaehtoinen oppiminen ja motiivistruktuurit. Opetushallitus. Tutkimus 3/1997.
- Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. painos. Helsinki: International Methelp ky.
- Miettinen, M. (toim.) 1998. Haasteena huomisen hyvinvointi – Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124.
- Nupponen, H. 1997. 9–16 -vuotiaiden liikunnallinen kehittyminen. Jyväskylä: Research Reports on Sport and Health 106.
- Nupponen, H., Telama, R. & Laakso, L. 1997. Koululaisten kunto ja liikunta-aktiivisuus - jäitä hattuun. Liikunta & Tiede (6), 4–7.
- Nupponen, H. & Telama, R. 1998. Liikunta ja liikunnallisuus osana 11–16 -vuotiaiden eurooppalaisten nuorten elämäntapaa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen julkaisuja 1.
- Nupponen, H. & Telama, R. 1999. Liikunnalla monta roolia nuorten vapaa-ajassa. Liikunta & Tiede (3), 10–16.
- Nurmi, J.- E. 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korhokangas & H. Lyytikäinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY, 256–274.
- Patriksson, G. 1995. Scientific review, part 2. The significance of sport for society, health, socialization, economy. Strasbourg, Council of Europe Press, Committee for Development of Sport, 111–134.
- Pesonen, T. M. 1996. Tallien hevoshullut: hevoshulluuden kiehtova maailma. Joensuun yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Polvi, S. 1998. Teenks' mä oikein? Jyväskylän yliopisto. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 110.
- Puhakainen, J. 2001. Lapsen aika. Helsinki: Like.
- Roos, J. P. 1989. Liikunta ja elämäntapa. Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 14.
- Ruohotie, P. 1976. Taideharrastukset ja taideasenteet eräiden ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden keskuudessa. Tampereen yliopiston kasvatustieteiden julkaisuja A:17.
- Ruoppila, I. 1995. Johdanto. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korhokangas & H. Lyytikäinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY. 158–167.

- Rödström, M. 1992. Lapsen kehitys 7–12 vuotta. Suom. H. Huovinen. Helsinki: Otava.
- Saarela-Kinnunen, M. & Eskola, J. 2001. Tapaus + tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. J. Aaltola, & R. Valli (toim.), 158–169.
- Shaffer, D. R. 1994. *Social & Personality Development*. Pacific Grove, CA: Books & Cole.
- Shamir, B. 1988. Commitment and Leisure. *Sociological perspectives* (2), 238–258.
- Silvennoinen, M. 1981. 11–19 -vuotiaiden koululaisten liikuntaharrastukset, liikuntamotiivit ja näitä selittävät tekijät. Jyväskylä. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 31. Jyväskylä.
- Silvennoinen, M. 1987. Koululainen liikunnan harrastajana: liikuntaharrastusten ja liikuntamotiivien sekä näiden yhteyksien muuttuminen iän mukana peruskoululaisilla ja lukiolaisilla. Jyväskylä: *Studies in Sport, Physical Education and Health* 22.
- Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A:43.
- Sosniak, L. A. 1985. A Long-Term Commitment to Learning. Teoksessa B. S. Bloom (toim.) *Developing talent in Young People*. New York: Ballantine Books. 477–506.
- Suomen kielen perussanakirja 1–3. 1990–1994. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E., Saari, S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Telama, R. 1986a. Liikunnan osuus jokapäiväisissä toiminnoissa. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso. Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50, 67–86.
- Telama 1986b. Mikä liikunnassa kiinnostaa – Liikuntamotivaatio. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso. Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50, 149–176.
- Telama, R. 1999. Koululiikunnalla elämysten lähteille. *Liikunta ja tiede* (3), 4–9.
- Telama, R. 2000. Kuinka liikunta ja urheilu tukevat kasvua ja sosiaalista kehitystä kouluiässä? Teoksessa M. Miettinen (toim.) *Haasteena huomisen hyvinvointi – Miten liikunta lisää mahdollisuuksia?* Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124, 55–80.
- Telama, R., Silvennoinen, M. & Vuolle, P. 1986a. Kouluikäisten liikuntakäyttäytyminen.

- Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso. Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50, 51–66.
- Telama, R., Vuolle, P. & Laakso, L. 1986b. Liikunta yksilön elämässä ja yhteiskunnassa. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso. Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50, 15–26.
- Telama, R., Vuolle, P. & Laakso, L. 1986c. Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50.
- Telama, R. & Laakso, L. 1995. Liikunta ja urheilu lasten ja nuorten sosiaalis-eettisen kehityksen ympäristönä. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korhonen & H. Lyytikäinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY, 275–288.
- Tolonen, T. 1992. Hevoset ja minä: tyttökuultuuri ratsastustalleilla. Helsingin yliopisto. Sosiologian laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Uusitalo, S. 1995. Tyttöjen hevosharrastus. Tampereen yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Valli, R. 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola, R. Valli. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, 100–112.
- Vuolle, P. 2000. Liikunnan merkitys rakentuu elämänkaarella. Teoksessa M. Miettinen (toim.) Haasteena huomisen hyvinvointi – Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124, 23–48.
- Yin R.K. 1983. Case Research. Design and Methods. Applied Social Research Methods series vol 5. Lontoo: Sage.

LIITTEET

Liite1: Kyselysaate

Hei poniravikortillinen!

Opiskelen Jyväskylän yliopistossa luokanopettajaksi ja teen graduani poniraviurheilusta. Sinun vastauksesi on minulle arvokas! Henkilötiedot ovat luottamuksellisia ja eivät tule näkyviin lopulliseen työhön.

Vastaajien kesken arvotaan kolme Suomen Hippos ry:n lahjoittamaa yllätyspalkintoa.

Jos haluat tiedustella jotain lomakkeeseen liittyvää, niin otahan reilusti yhteyttä! Tutkimukseni tulokset ovat aikanaan luettavissa Kärriyllä -lehdessä.

Maria Harju

Myllymäentie 1336
43220 Mahlu

040-59 08 167
harju_maria@hotmail.com

Palautathan kuoren 11. 10. 2002 mennessä, niin olet mukana arvonnassa.

Liite 2: Kyselylomake

KIRJOITA VASTAUKSESI VIIVALLE. VAIHTOEHTOKYSYMYKSISSÄ
YMPYRÖI VAIN YKSI VAIHTOEHTO.

1. Nimesi: _____
2. Osoitteesi: _____
3. Puhelinnumerosi: _____
4. Syntymäaikasi: ____ . ____ . _____
5. Milloin ajoit poniravikortin? ____ . ____ . _____
6. Mikä innosti poniravikorttikurssille?
 - (A) kaverit
 - (B) vanhemmat
 - (C) raveissa nähty ponilähtö
 - (D) ravinuoret
 - (E) ponin kanssa touhuaminen
 - (F) muu, mikä: _____
7. Kuinka monta lähtöä olet ajanut? _____
8. Montako kertaa olet ollut
 - ~ ensimmäisenä maalissa? _____
 - ~ toisena maalissa? _____
 - ~ kolmantena maalissa? _____
9. Mistä poniharrastus on saanut alkunsa?
 - (A) kotona hevosia
 - (B) naapurissa hevosia
 - (C) kaveritkin kävi tallilla
 - (D) sisarukset tai vanhemmat kävi tallilla
 - (E) muuten, miten? _____

10. Käytkö tallilla

- (A) joka päivä
- (B) melkein joka päivä
- (C) kerran, pari viikossa
- (D) vieläkin harvemmin

11. Onko sinulla

- (A) oma poni/hevonen
- (B) hoitoponi/-hevonen
- (C) ei ole ponia/hevosta, jota voisi hoitaa

12. Mitä teet tallilla? _____

13. Mitä muuta hevosiin liittyvää teet? Nyt voit ympyröidä kaikki sinuun sopivat kohdat!

- (A) luen hevoskirjoja
- (B) luen hevoslehtiä
- (C) olen mukana ravinuorissa
- (D) käyn raveissa
- (E) kerään hevosiin liittyvää tavaraa, esim. tarroja, papereita, sukutauluja yms.
- (F) olen kirjeenvaihdossa toisten hevosista kiinnostuneiden kanssa
- (G) käyn internetissä hevossivuilla, esim. Hevostalli.netissä

14. Mitä muuta harrastat hevosten lisäksi?

Luettele. _____

15. Mistä harrastuksesta pidät kaikista eniten? Miksi? _____

16. Haaveiletko isona (nytkin saat ympyröidä enemmän kuin yhden vaihtoehdon)

- (A) pääseväs ajamaan isoilla hevosilla kilpaa
- (B) omistavasi oman tallin
- (C) olevasi hevosenhoitajana toisen tallilla
- (D) tekeväs kaikkea muuta, mikä ei liity hevosiin
- (E) harrastavasi muun ammatin ohella edelleen hevosia

17. Kirjoita, mikä poniravieharrastuksessa on Sinulle tärkeintä. _____

18. Mikä on paras kokemuksesi ponin kanssa raveissa?

- (A) voitto
- (B) ponin uusi ennätys
- (C) poni teki parhaansa
- (D) tunnelma radalla
- (E) ajon jälkeen ponista huolehtiminen
- (F) muu, mikä? _____

19. Kuinka paljon Sinulta kuluu rahaa poniraviurheiluun

kuukaudessa?n. _____ €

20. Mistä saat kaiken rahan? (Nytкин saa ympyröidä enemmän kuin yhden kohdan)

- (A) säästän viikkorahani ponin tarvikkeisiin
- (B) vanhemmat maksavat kaiken
- (C) sukulaiset auttavat
- (D) teen pieniä hommia, joilla saan taskurahaa
- (E) muuten,
miten? _____

21. Oletko saanut hevosharrastuksesi avulla uusia ystäviä? (Nytkin saat ympyröidä monia kohtia)

- (A) en
- (B) kyllä, tallilla kävijöistä
- (C) kyllä, poniraveissa ohjastavista
- (D) kyllä, hevosista pitävistä ihmisistä
- (E) kyllä, poniravikorttikurssilta
- (F) kyllä,
mistä? _____

22. Onko kilpailujasi käynyt katsomassa (Nytkin saa ympyröidä monta kohtaa!)

- (A) vanhemmat
- (B) sisarukset
- (C) mummot, papat, serkut, tädit ja muut sukulaiset
- (D) luokkakaverit
- (E) naapurit

23. Kerro, mikä on tavoitteesi poniraviurheilussa. _____

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Liite 3: Uudet luokittelut kyselylomakkeeseen

- Kysymys 7
 - 0) 0 starttia
 - 1) 1–2 starttia
 - 2) 3–5 starttia
 - 3) 6–10 starttia
 - 4) 11–20 starttia
 - 5) 21 starttia tai enemmän

- Kysymys 8
 - 0) 0 kertaa
 - 1) 1 – 2 kertaa
 - 2) 3 – 5 kertaa
 - 3) 6 – 10 kertaa
 - 4) 11 – 20 kertaa
 - 5) 21 kertaa tai enemmän

- Kysymys 13
 - 0) Ei yhtään hevosiin liittyvää harrastetta
 - 1) 1 harraste
 - 2) 2 harrastetta
 - 3) 3 harrastetta
 - 4) 4 harrastetta
 - 5) 5 harrastetta
 - 6) 6 harrastetta
 - 7) 7 harrastetta

- Kysymys 14
 - 0) Ainoastaan hevosharrastus
 - 1) Hevosharrastus + 1 muu
 - 2) Hevosharrastus + 2 muuta
 - 3) Hevosharrastus + 3 muuta
 - 4) Hevosharrastus + 4 tai enemmän muita

- Kysymys 16
 - 0) Työskentelee vain hevosten parissa
 - 1) Harrastaa muun ohella hevosia
 - 2) Tulevaisuuteen ei liity hevosia

- Kysymys 20
 - 0) Ponin/hevosen omistaja maksaa kaiken
 - 1) Vanhemmat maksavat
 - 2) Vanhemmat ja lapsi maksavat yhdessä
 - 3) Lapsi maksaa itse
 - 4) Ponin omistaja ja vanhemmat maksavat
 - 5) Rahoitus tulee vähän kaikkialta
 - 6) Harrasteessa ei ole kuluja

- Kysymys 21
 - 0) En ole saanut kavereita
 - 1) Olen saanut, ponipiireistä
 - 2) Olen saanut, kaikkialta

- Kysymys 23
 - 0) Voitto/hyvä poni
 - 1) Hyvä suoritus
 - 2) Reilu peli
 - 3) Hauskuus
 - 4) Päästä kärryille
 - 5) Olla onnellinen
 - 6) Ei tavoitetta

Liite 4: Teemahaastattelurunko

1. TAUSTA

- ensimmäiset kokemukset
- lähtökohta, miksi mennyt tallille
- idea koko touhuun?
- poniravit, mistä
- ponikortti, miksi
- vanhempien ajatukset, sukulaiset
- vanhempien hevostelu

2. HARRASTUKSEN KUVAILU

- vapaa-aika
- päivärytmi lomalla, koulupäivinä
- sateella?
- väsyneenä?
- tallipäivän rutiinit
- ponin valmennus
- muut harrastukset
- poniravieharrastus
 - ^opitut asiat
 - ^tärkeät asiat
- mieleenpainuvien hetki
- ponin merkitys
- tallikaverit
- muut kaverit + hevoset
- käsitys itsestä ajajana
- käsitys itsestä hevosen käsittelyssä ja hoidossa
- epäonnistumisen hetket
- tyytyväisyyden hetket
- voittaminen

3. SITOUTUMINEN

- ostokset
- maksajat
- hevoseen liittyvä muu toiminta
- ponin hyvä olo
- kilpaileminen
- yhdessä tekeminen

4. YHDESSÄ TEKEMINEN

- tulevaisuus
- aikuisuus
- ammatti
- hevoset + tulevaisuus
- tavoitteet poneilla
- tavoitteet hevosilla
- hevosalan koulutus
- oma talli
- kilvanajo